

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Verslag

Veldwerk: Mei — juni 2023

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

Dit document vertegenwoordigt niet het standpunt van de Europese Commissie. De daarin vervatte interpretaties en meningen zijn uitsluitend die van de auteurs.

Titel van het project: Speciale Eurobarometer 538 Klimaatverandering — Verslag

Taalversie: NL

Catalogusnummer: ML-03-23-358-NL-N

ISBN: 978-92-68-05355-3

DOI: 10.2834/653431

© Europese Unie, 2023

<https://www.europa.eu/eurobarometer>

Tegoeed voor foto's: Getty Afbeeldingen

Document opgesteld door Pierre Dieumegard voor [Europa-democratie-Esperanto](#)

Het doel van dit „voorlopige” document is om meer mensen in de Europese Unie in staat te stellen kennis te nemen van documenten die door de Europese Unie (en gefinancierd door hun belastingen) zijn opgesteld. **Zonder vertalingen worden mensen uitgesloten van het debat.**

Dit document „Eurobarometer” was [alleen in het Engels](#) in een pdf-bestand. Vanuit dit eerste bestand hebben we een odt-bestand gemaakt, voorbereid door Libre Office-software, voor machinevertaling naar andere talen. De resultaten zijn nu [beschikbaar in alle officiële talen](#).

Het is wenselijk dat de EU-administratie de vertaling van belangrijke documenten overneemt. „Belangrijke documenten” zijn niet alleen wet- en regelgeving, maar ook de belangrijke informatie die nodig is om samen weloverwogen beslissingen te nemen.

Om onze gemeenschappelijke toekomst samen te bespreken en betrouwbare vertalingen mogelijk te maken, zou de internationale taal Esperanto zeer nuttig zijn vanwege zijn eenvoud, regelmaat en nauwkeurigheid.

Neem contact met ons op:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Inhoudsopgave

INTRODUCTIE.....	4
SAMENVATTING.....	8
I. EUROPESE PERCEPTIE VAN KLIMAATVERANDERING.....	10
1. Perceptie van klimaatverandering als een wereldwijd probleem.....	11
2. Waargenomen ernst van de klimaatverandering.....	26
II. MAATREGELEN NEMEN OM DE KLIMAATVERANDERING AAN TE PAKKEN.....	31
1. Verantwoordelijkheid voor de aanpak van de klimaatverandering.....	32
2. Persoonlijke actie om klimaatverandering aan te pakken.....	39
3. Soorten individuele acties.....	42
III. HOUDING TEN OPZICHTE VAN DE STRIJD TEGEN KLIMAATVERANDERING EN DE TRANSITIE NAAR SCHONE ENERGIEËN.....	53
1. Houding ten aanzien van actie tegen klimaatverandering.....	56
2. Houding ten aanzien van het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen.....	60
3. Houding ten opzichte van publieke financiële steun voor schone energie in tegenstelling tot subsidies voor fossiele brandstoffen.....	63
4. Houding ten aanzien van aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering.....	68
5. Houding ten aanzien van de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties als prioriteit om de volksgezondheid te verbeteren.....	71
6. Houding ten opzichte van de afweging tussen de door klimaatverandering veroorzaakte kosten versus de kosten van een groene transitie.....	74
IV. KIJKEN NAAR DE TOEKOMST.....	77
1. Huidige maatregelen van nationale overheden om klimaatverandering aan te pakken.....	78
2. Streefcijfers voor hernieuwbare energie.....	81
3. Streefcijfers voor energie-efficiëntie.....	88
4. Een klimaatneutraal Europa tegen 2050.....	97
V. DE EU EN DE ENERGIECRISIS.....	101
1. De reactie van de EU en de lidstaten op de energiecrisis op het gebied van het groene energiebeleid.....	102
2. Maatregelen van de EU en de lidstaten om de economische druk te verlichten.....	106
VI. EUROPEANEN EN HUN NATUURLIJKE OMGEVING.....	117
1. Blootstelling van Europeanen aan milieu- en klimaatrisico's en -dreigingen.....	118
2. Toegang van de Europeanen tot natuur en groene ruimten.....	121
CONCLUSIE.....	124
Technische specificaties.....	127
Vragenlijst.....	133
Opmerkingen.....	140

INTRODUCTIE

Met de Europese Green Deal heeft de Europese Unie zich ertoe verbonden het eerste klimaatneutrale continent te worden. De EU streeft naar groene economische groei, losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen, waarbij geen persoon of plaats achterblijft. De Green Deal is in 2020 van start gegaan met de toezegging om de netto-uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990, en tegen 2050 tot netto nul. In juni 2021 werd de Europese klimaatwet aangenomen, waarmee een wettelijke verplichting voor EU-landen werd gecreëerd om aan beide doelstellingen te voldoen.

De sleutel tot het bereiken van deze doelstellingen is de goedkeuring van een reeks klimaatbeleidsvoorstellen die bekend staan als het „Fit for 55-pakket”. Dit pakket omvat regels inzake energie, vervoer, emissiehandel en -reductie, en landgebruik en bosbouw. Het omvat zowel nieuwe initiatieven als herzieningen van bestaande wetgeving. Om de transitie naar klimaatneutraliteit te financieren, gaat 30 % van de totale EU-uitgaven naar klimaatgerelateerde projecten tot 2027¹.

De groene transitie die nodig is om deze hervormingen door te voeren, is van cruciaal belang voor de welvaart op lange termijn van de EU. Het veranderende klimaat heeft al een aanzienlijke impact op de Europese economie en haar burgers. De zomertemperatuur in Europa was in 2022 de hoogste temperatuur ooit, met aanzienlijke gevolgen voor de gezondheid. In heel Europa werden dat jaar meer dan 61.000 sterfgevallen toegeschreven aan hittegerelateerde oorzaken². Op economisch vlak hebben klimaatgerelateerde gebeurtenissen de afgelopen 40 jaar wereldwijd meer dan 487 miljard EUR financiële verliezen veroorzaakt; de economische kosten van rivieroverstroming en bosbranden alleen al bedragen gemiddeld meer dan 7 miljard euro per jaar³. De EU-dag voor de slachtoffers van de wereldwijde klimaatcrisis is op 15 juli 2023 ingesteld om de slachtoffers van klimaatgerelateerde rampen te herdenken en het bewustzijn te vergroten dat onze klimaatbestendigheid tegen dergelijke gebeurtenissen moet worden versterkt.

De groene transitie zal burgers en toekomstige generaties brede voordelen opleveren, waaronder beter en betaalbaarder openbaar vervoer, een veiligere energievoorziening van schonere energie, het herstel van biodiversiteit en schonere lucht, en nieuwe toekomstbestendige banen en vaardigheidstraining voor de transitie.⁴

1 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/climate-change/>

2 <https://www.nature.com/articles/s41591-023-02419-z>

3 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/climate-change/>

4 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Deze speciale Eurobarometer is de laatste in een reeks die zich richt op de houding van de Europeanen ten aanzien van klimaatverandering, waarvan de laatste Special Eurobarometer 513 van maart-april 2021 is⁵.

Deze laatste editie van het verslag heeft betrekking op zes hoofdgebieden:

- De perceptie van de Europeanen over de ernst van de klimaatverandering.
- Actie ondernemen tegen klimaatverandering: wie heeft de primaire verantwoordelijkheid voor het aanpakken van klimaatverandering en de soorten persoonlijke acties die worden ondernomen om de klimaatverandering aan te pakken.
- Houding ten opzichte van acties ter bestrijding van de klimaatverandering en de transitie naar schone energie: met inbegrip van houdingen ten aanzien van het nemen van maatregelen tegen klimaatverandering, steun voor het terugdringen van de invoer van fossiele brandstoffen en het verstrekken van overheidssteun voor schone energie, kostenimplicaties van actie versus niet-optreden, en houding ten aanzien van aanpassing aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering.
- Kijkend naar de toekomst: of de nationale regeringen genoeg doen om de klimaatverandering aan te pakken; of de nationale regeringen of de Europese Unie streefcijfers voor hernieuwbare energie moeten vaststellen; het belang van nationale regeringen en de EU die maatregelen nemen om de energie-efficiëntie te verbeteren; en steun voor de EU-economie om tegen 2050 klimaatneutraal te worden.
- De EU en de energiecrisis: moet de snelheid van de groene transitie worden verhoogd in het licht van de huidige energiecrisis en hoe de EU en de nationale regeringen moeten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten.
- Toegang van de Europeanen tot natuur en groene ruimten
- Blootstelling van Europeanen aan milieu- en klimaatrisico's en -dreigingen

Waar mogelijk worden de resultaten vergeleken met de resultaten van eerdere enquêtes. Er moet echter voorzichtigheid worden betracht bij het vergelijken van de vorige enquête in 2021, als gevolg van methodologische verschillen als gevolg van de COVID-19-pandemie. In het

5 [Klimaatverandering — juli 2021 — - Eurobarometer-enquête \(europa.eu\)](#)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

bijzonder werd voor de editie 2021 een veel groter deel van de respondenten online geïnterviewd — in plaats van persoonlijk — vanwege de op dat moment geldende lockdownbeperkingen.

Deze enquête werd tussen 10 mei en 5 juni 2023 uitgevoerd door het Kantar-netwerk in de 27 lidstaten van de Europese Unie.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Methodologie die voor deze enquête wordt gebruikt

Deze speciale Eurobarometer 538 over klimaatverandering maakte deel uit van de Eurobarometer-golf 99.3 en werd uitgevoerd tussen 10 mei en 5 juni 2023. De gebruikte methode was die van de standaard Eurobarometer-enquêtes die werden uitgevoerd door het directoraat-generaal Communicatie („Mediamonitoring en Eurobarometer”-eenheid)⁶. Interviews werden afgenomen via persoonlijke interviews, hetzij fysiek bij mensen thuis, hetzij via video-interactie op afstand in de juiste nationale taal. Interviews met video-interactie op afstand („online face-to-face” of CAVI, Computer Assisted Video Interviewing) werden alleen uitgevoerd in Tsjechië, Denemarken, Malta en Finland. Een technische nota betreffende de interviews van de aangesloten instituten van het Kantar-netwerk is bij dit verslag gevoegd. Het specificeert ook de betrouwbaarheidsintervallen.

In het verslag worden de resultaten vergeleken met de speciale Eurobarometer 513 van 2021⁷. Vanwege de gevolgen van COVID-19 was de in 2021 gebruikte methodologie in sommige landen echter het Computer-Assisted Web Interviewing (CAWI). De landen waar de methodologie volledig verschilt ten opzichte van 2021 zijn België, Tsjechië, Denemarken, Estland, Ierland, Letland, Litouwen, Luxemburg, Portugal, Finland, Zweden. De landen waar de methodologie gedeeltelijk verschilt ten opzichte van 2021 zijn Griekenland, Malta, Nederland, Slovenië en Slowakije. Daarom moeten evoluties ten opzichte van 2021 met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Waar mogelijk zijn de resultaten vergeleken met de speciale Eurobarometer 490 van 2019⁸. In de aan dit verslag gehechte technische nota worden ook de verschillen in methodologieën tussen 2023 en 2021 gespecificeerd.

In overeenstemming met de algemene verordening gegevensbescherming van de EU⁹ (AVG) werd de respondenten gevraagd of zij zouden instemmen met vragen over kwesties die als „gevoelig” zouden kunnen worden beschouwd.

We willen de mensen in de hele Europese Unie bedanken die hun tijd hebben aangeboden om aan deze enquête deel te nemen.

Zonder hun actieve deelname zou deze studie niet mogelijk zijn geweest.

Opmerking: In dit verslag worden de EU-landen aangeduid met hun officiële afkortingen. De afkortingen die in dit verslag worden gebruikt zijn:

België	WEES	Litouwen	LT
Bulgarije	BG	Luxemburg	LU
Tsjechië	CZ	Hongarije	HU
Denemarken	DK	Malta	MT
Duitsland	DE	Nederland	NL
Estland	EE	Oostenrijk	BIJ
Ierland	IE	Polen	PL
Griekenland	EL	Portugal	PT
Spanje	ES	Roemenië	RO
Frankrijk	FR	Slovenië	SI
Kroatië	HR	Slowakije	SK
Italië	HET	Finland	FI
Republiek Cyprus	CY *	Zweden	SE
Letland	LV		
Europese Unie — gewogen gemiddelde voor de 27 lidstaten			EU27
BE, FR, IT, LU, DE, AT, ES, PT, IE, NL, FI, EL, EE, SI, CY, MT, SK, LV, LT			eurozone
BG, CZ, DK, HR, HU, PL, RO, SE			Niet-eurogebied

* Cyprus als geheel is een van de 27 lidstaten van de Europese Unie. Het acquis communautaire is echter opgeschort in het deel van het land dat niet onder zeggenschap staat van de regering van de Republiek Cyprus. Om praktische redenen zijn alleen de gesprekken in het deel van het land waarover de regering van de Republiek Cyprus zeggenschap heeft, opgenomen in de categorie „CY” en in het EU-27-gemiddelde.

6 <https://www.europa.eu/eurobarometer>

7 [Klimaatverandering — juli 2021 — - Eurobarometer-enquête \(europa.eu\)](#)

8 [Klimaatverandering — september 2019 — - Eurobarometer-enquête \(europa.eu\)](#)

9 2016/679

SAMENVATTING

Klimaatverandering is het op twee na grootste probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd, en meer dan driekwart van de Europeanen vindt klimaatverandering een zeer ernstig probleem op zich.

- Volgens respondenten zijn bij het kiezen van één optie de drie ernstigste problemen waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd armoede, honger en gebrek aan drinkwater (20 %), gewapende conflicten (19 %) en klimaatverandering (17 %).
- Klimaatverandering wordt door respondenten in zeven landen beschouwd als het ernstigste probleem waarmee de wereld wordt geconfronteerd: België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Malta, Nederland, Oostenrijk, Finland en Zweden. Het behoort tot de top drie in 16 van de 27 landen.
- 46 % van de respondenten vindt klimaatverandering een van de ernstigste problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd en staat op de derde plaats achter armoede, honger en gebrek aan drinkwater (58 %) en gewapende conflicten (52 %). Meer dan een op de vijf respondenten in elke lidstaat is van mening dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen ter wereld is.
- Meer dan driekwart (77 %) van alle respondenten denkt dat klimaatverandering op dit moment een zeer ernstig probleem is — de ernst van klimaatverandering tussen 7 en 10 op een schaal tot 10 rangschikken. Dit geldt voor de meerderheid van de respondenten in elke lidstaat. In feite geeft 31 % het de maximale score van 10, wat aangeeft dat ze denken dat het een extreem ernstig probleem is.

Meer dan negen op de tien Europeanen hebben ten minste één actie ondernomen om de klimaatverandering aan te pakken, hoewel de meerderheid denkt dat regeringen, bedrijven en industrie op dit gebied verantwoordelijk zijn.

- Een meerderheid van de Europeanen is van mening dat de Europese Unie (56 %), de nationale overheden (56 %) en het bedrijfsleven en het bedrijfsleven (53 %) verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering. Meer dan een derde is van mening dat regionale en lokale overheden verantwoordelijk zijn (36 %) of zichzelf persoonlijk verantwoordelijk houden (35 %), terwijl 29 % denkt dat milieugroepen verantwoordelijk zijn. Respondenten kunnen meerdere antwoorden selecteren.

- Meer dan zes op de tien (63 %) zegt in de afgelopen zes maanden actie te hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden, en in 21 lidstaten zegt de meerderheid actie te hebben ondernomen.
- Meer dan negen op de tien respondenten heeft ten minste één actie ondernomen om de klimaatverandering aan te pakken, waarbij ten minste acht op de tien in elke lidstaat ten minste één actie onderneemt.
- De enige maatregelen die door ten minste de helft worden genomen, zijn het verminderen van afval en het regelmatig scheiden van afval voor recycling (70 %) en proberen het verbruik van wegwerpartikelen te verminderen (53 %). Beide acties zijn sinds 2021 afgenomen.
- Bijna vier op de tien (37 %) zegt dat bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat een lager energieverbruik een belangrijke factor is in hun keuze. Dit resultaat is de tweede opeenvolgende daling sinds 2019.
- Andere acties van ten minste één op de vijf zijn het kopen en eten van minder vlees (31 %), het regelmatig gebruiken van milieuvriendelijke alternatieven voor hun privéauto zoals wandelen, fietsen, het nemen van openbaar vervoer of autodelen (28 %) of het kopen en eten van meer biologisch voedsel (28 %).

Een meerderheid van de Europeanen is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering voordelen kan opleveren

- Meer dan acht op de tien respondenten (84 %) zijn het erover eens dat het aanpakken van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de volksgezondheid te verbeteren (41 % is het volledig eens, 43 % is het er meestal mee eens).
- Bijna acht op de tien (78 %) is het erover eens dat meer publieke financiële steun moet worden toegewezen aan de transitie voor schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd (36 % is het volledig eens, 42 % is het er meestal mee eens).
- Driekwart van de respondenten (75 %) is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerder zal maken (29 % is het er helemaal mee eens, 46 % is het er meestal mee eens).
- Bijna evenveel (73 %) zijn het erover eens dat de kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de kosten van

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

investeren in een groene transitie (33 % is het helemaal eens, 40 % is het er meestal mee eens).

- Zeven op de tien respondenten (70 %) zijn het erover eens dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen (27 % is het er volledig mee eens, 43 % is het er meestal mee eens).
- Meer dan zes op de tien (63 %) is het erover eens dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering de burgers in de EU ten goede kan komen.

Er is grote steun voor de nationale regeringen en de EU om streefcijfers voor hernieuwbare energie vast te stellen en maatregelen te nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren.

- 67 % van de respondenten vindt dat hun nationale overheid niet genoeg doet om de klimaatverandering aan te pakken, een daling van acht procentpunten sinds maart-april 2021. Toch vindt de meerderheid in elke lidstaat, met uitzondering van de respondenten in Finland, dat hun regering niet genoeg doet.
- Bijna negen op de tien vindt het belangrijk dat hun nationale overheid (87 %) en de Europese Unie (87 %) actie ondernemen om de hoeveelheid hernieuwbare energie die tegen 2030 wordt gebruikt, te verhogen. In het geval van de nationale overheid is dit het laagste steunniveau ooit in vergelijking met eerdere enquêtes.
- Meer dan acht op de tien respondenten vindt het belangrijk dat hun nationale overheid (86 %) en de Europese Unie (85 %) actie ondernemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen). Nogmaals, in het geval van de nationale regering is dit het laagste steunniveau ooit.
- Bijna negen op de tien (88 %) is het eens met de verklaring dat de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum moet worden teruggebracht en de resterende emissies moeten worden gecompenseerd om de

economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken. Minstens zeven op de tien respondenten in elke lidstaat denken op deze manier.

De meerderheid van de Europeanen vindt dat de overgang naar een groene economie moet worden versneld.

- Gezien de pieken in de energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland, vindt 58 % van de respondenten dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, de energie-efficiëntie moet worden verhoogd en de overgang naar een groene economie moet worden versneld. Een kwart (25 %) vindt dat het tempo van de transitie moet worden gehandhaafd. 12 % vindt dat er tijdens de energiecrisis meer fossiele brandstoffen moeten worden gebruikt en dat de transitie naar de groene economie vertraagd is.
- Het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU om de energiekosten te verlagen en energieonafhankelijker te worden (29 %) en het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zoals het belasten van de winsten van energiebedrijven en het opleggen van energieprijzplafonds (29 %) zijn de voorkeursmaatregelen om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten, en de enige maatregelen die door ten minste één op de vier maatregelen worden genoemd.

Meer dan een derde voelt zich persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen

- Bijna vier op de tien (37 %) zegt persoonlijk blootgesteld te zijn aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (7 % zeer blootgesteld, 30 % enigszins blootgesteld). Er is aanzienlijke verschillen op nationaal niveau, waarbij de percentages die zich blootgesteld voelen uiteenlopen van 64 % in Portugal tot 9 % in Finland.

I. EUROPESE PERCEPTIE VAN KLIMAATVERANDERING

In het eerste hoofdstuk van dit verslag wordt onderzocht of Europeanen klimaatverandering het meest beschouwen, of een van de ernstigste problemen waarmee de wereld vandaag de dag wordt geconfronteerd. Ook de percepties van de Europeanen over de ernst van de klimaatverandering worden besproken.

1. Perceptie van klimaatverandering als een wereldwijd probleem

Klimaatverandering staat op de derde plaats van de ernstigste problemen waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd.

De respondenten kregen een lijst van 11 problemen en vroegen welke zij de meest ernstige problemen van de wereld vandaag de dag beschouwen.¹⁰ Klimaatverandering is het derde meest ernstige probleem, na „armoede, honger en gebrek aan drinkwater” en „gewapende conflicten”.

Eén op de vijf (20 %) noemt armoede, honger en gebrek aan drinkwater, een stijging van drie procentpunten sinds maart-april 2021 en een stijging van de rangorde van de tweede naar de eerste positie.

Bijna evenveel respondenten noemen gewapende conflicten (19 %, + 15 procentpunten). Dit probleem is verschoven van de 8e positie in de vorige enquête naar de tweede plaats in de huidige golf¹¹. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het uitbreken van de oorlog na de Russische invasie van Oekraïne in februari 2022.

Bijna een op de vijf (17 %, -1 pp) denkt dat klimaatverandering het meest ernstige probleem is. Het staat nu op de derde plaats na de eerste rangschikking in 2021.

De economische situatie handhaaft de positie (11 %, -3 pp) en is het enige andere probleem dat door ten minste één op de tien respondenten wordt genoemd. De groeiende wereldbevolking is gestegen van zevende naar vijfde positie (7 %, + 1 pp).

Andere problemen worden door niet meer dan een op de twintig genoemd: de verspreiding van kernwapens (5 %, + 3), de verslechtering van de natuur (5 %, -2 pp), de verslechtering van de democratie en de rechtsstaat (5 %, -2 pp), internationaal terrorisme (4 %, geen verandering), de verspreiding van infectieziekten (4 %, -13 pp) en gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling (3 %, -1 pp).

Het is vermeldenswaard dat de vermeldingen van de verspreiding van infectieziekten (-13 pp) aanzienlijk zijn gedaald van de derde naar de negende plaats¹².

QC1a Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%-EU27)

¹⁰ QC1a. Welke van de volgende dingen beschouwt u als het meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd?

¹² In de afgelopen jaren heeft de wereldwerk voor de golven van 2021 en 2023 van deze enquête, viel Rusland Oekraïne binnen, en zijn agressieoorlog is aan de gang.

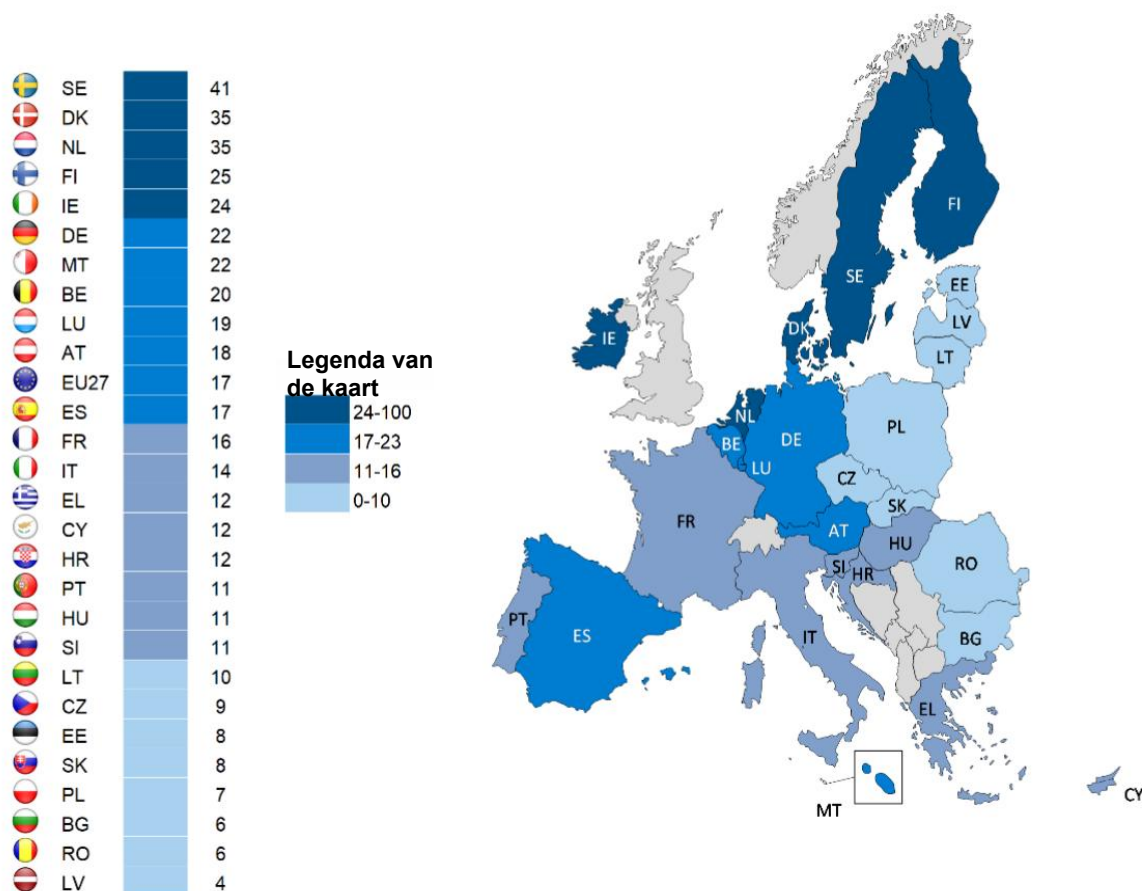
Klimaatverandering

Meer dan een op de vijf respondenten (22 %) kiest de klimaatverandering of de achteruitgang van de natuur als het grootste probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd.

Er is een aanzienlijke geografische variatie in het percentage respondenten dat de klimaatverandering beschouwt als het ernstigste probleem waarmee de wereld wordt geconfronteerd. Dit advies is het meest verspreid in Zweden (41 %), Denemarken en Nederland (35 %) en het minst wijdverbreid in Letland (4 %), Roemenië en Bulgarije (6 % elk).

Zoals uit de kaart blijkt, zijn respondenten die in het noordelijke en westelijke deel van de EU wonen over het algemeen het meest geneigd om klimaatverandering als het meest ernstige probleem te beschouwen, terwijl die in oostelijke gebieden over het algemeen het minst geneigd zijn om op deze manier te denken.

QC1a Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%-EU27)

12 De vorige enquête werd ongeveer een jaar uitgevoerd in de COVID-19-pandemie.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De nationale resultaten tonen aan dat armoede, honger en gebrek aan drinkwater worden beschouwd als het ernstigste probleem waarmee de wereld wordt geconfronteerd in acht landen, met name in Luxemburg (30 %), Griekenland en Spanje (beide 29 %) en Frankrijk en Portugal (beide 27 %). Dit wordt daarentegen beschouwd als het ernstigste probleem voor slechts 12 % in Malta en Letland en 13 % in Polen, Roemenië en Italië. Armoede, honger en gebrek aan drinkwater staan in de top drie van 25 van de 27 EU-lidstaten in het algemeen.

Armoede, honger en gebrek aan drinkwater en klimaatverandering delen de eerste positie in België (zowel 20 %) en Oostenrijk (beide 18 %), terwijl in Hongarije armoede, honger en gebrek aan drinkwater de eerste positie hebben bij gewapende conflicten (beide 17 %).

Gewapende conflicten vormen ook het ernstigste probleem voor de respondenten in negen landen, waaronder Polen (37 %) en Estland (33 %) en Letland en Tsjechië (beide 28 %). Zij zullen het minst als een ernstig probleem worden genoemd door degenen in Griekenland (6 %), Nederland (8 %) en Zweden (11 %). Gewapende conflicten behoren tot de drie meest genoemde problemen in 23 lidstaten.

Klimaatverandering is het enige andere probleem dat op de eerste plaats in elk land staat, en is het meest genoemde probleem in zeven landen, waaronder Zweden (41 %), Nederland en Denemarken (beide 35 %). Daarentegen vindt 4 % van de respondenten in Letland, 6 % in Bulgarije en 7 % in Polen het grootste probleem. Klimaatverandering staat in de top drie van 16 landen in het algemeen.

Zes andere problemen verschijnen in de top drie in ten minste één land:

- De economische situatie wordt beschouwd als het tweede of derde meest ernstige probleem in 17 landen,

waaronder Griekenland (26 %), Portugal (24 %) en Italië (20 %). Het is het minst waarschijnlijk dat het een ernstig probleem is in Zweden (2 %), Nederland (3 %) en Finland (4 %).

- De groeiende wereldbevolking staat op de derde plaats in Nederland (16 %). Het wordt ook genoemd door ten minste één op de tien respondenten in Finland (12 %), Duitsland (11 %) en Denemarken (10 %).
- De verspreiding van kernwapens staat op de tweede plaats in Litouwen (14 %).
- De verslechtering van de natuur is het op twee na meest genoemde probleem in Slovenië (15 %) en Hongarije (11 %).
- De verslechtering van de democratie en de rechtsstaat is het op twee na meest genoemde probleem in Zweden (12 %).
- Internationaal terrorisme is het op twee na meest genoemde probleem in Malta (14 %).

QC1a Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%)

	EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	
Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	20	20	16	14	14	18	10	20	29	29	28	21	13	27	12	14	30	17	12	17	18	13	28	13	19	21	14	15	
Gewapende conflicten	19							15	26	28	20	21	18	23	16	28	26	13	17	16	8	17	37	15	18	17	22	19	11
Klimaatverandering	17	20	6	9	35	22	8	24	12	17	16	12	14	12	4	10	19	11	22	35	18	7	11	6	11	8	25	41	
De economische situatie	11	9	17	10	6	8	16	10	26	16	6	12	20	17	15	13	5	12	9	3	11	9	24	16	7	13	4	2	
De groeiende wereldbevolking	7	8	3	9	10	11	5	6	4	3	6	3	3	1	4	4	9	9	4	16	7	5	3	6	6	5	12	6	
Verspreiding van kernwapens	5	6	6	5	2	3	4	5	4	4	4	9	5	6	9	14	3	7	7	2	4	6	3	8	8	7	6	4	
Verslechtering van de natuur	5	5	5	6	2	3	8	2	3	4	9	5	5	8	4	6	5	11	6	4	8	3	5	5	15	6	8	4	
Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat	5	5	5	4	5	7	3	3	5	6	7	3	3	2	4	2	6	3	6	8	5	2	2	9	5	5	6	12	
Internationaal terrorisme	4	6	4	5	2	4	5	5	3	2	8	5	3	4	6	2	4	2	14	3	3	7	2	5	5	5	2	2	
Verspreiding van infectieziekten	4	3	6	5	2	1	5	3	6	2	2	5	6	4	8	4	3	7	1	1	4	7	2	8	3	5	2	2	
Gezondheidsprobleem en als gevolg van vervuiling	3	3	5	2	2	1	3	4	2	2	3	7	4	3	5	4	3	4	3	1	3	4	4	5	4	3	1	1	
Overig (Spontaan)	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	
Geen (spontaan)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Weet het niet	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	

Sinds maart-april 2021 zijn de meest opvallende veranderingen op EU-niveau dat de respondenten aanzienlijk minder geneigd zijn om te zeggen dat het ernstigste probleem de verspreiding van infectieziekten is (-13 procentpunten), en aanzienlijk meer kans hebben om gewapende conflicten te noemen (+ 15 procentpunten). Deze veranderingen komen ook tot uiting in de resultaten op nationaal niveau¹³.

In elke lidstaat zijn de respondenten nu veel minder geneigd om de verspreiding van infectieziekten te beschouwen als het ernstigste probleem waarmee de wereld wordt geconfronteerd, en in zeven landen bedraagt de verandering ten minste 20 procentpunten: Bulgarije (6 %, -30 pp), Italië (6 %, -28 pp), Malta (1 %, -28 pp), Hongarije (7 %, -27 pp), Kroatië en Estland (5 % elk, -24 procentpunten) en Slowakije (5 %, -22 pp).

Gewapende conflicten zullen nu eerder door de respondenten in elk land als het ernstigste probleem worden beschouwd, en in vijf landen bedraagt de stijging ten minste 20 procentpunten: Polen (37 %, + 28 pp), Estland (33 %, + 28 pp), Bulgarije (26 %, + 23 pp), Tsjechië (28 %, + 21 pp) en Italië (23 %, + 21 procentpunten).

Hoewel de stijgingen kleiner zijn, is het vermeldenswaard dat respondenten in elk land nu eerder geneigd zijn de verspreiding van kernwapens als het ernstigste probleem te beschouwen, en dit is met name het geval in Litouwen (14 %, + 11 procentpunten).

Andere opmerkelijke veranderingen sinds maart-april 2021 zijn onder meer:

- Respondenten in Portugal hebben nu minder kans om klimaatverandering te noemen (11 %, -11 pp) of de verslechtering van de democratie en de rechtsstaat (2 %, -12 pp).
- Degenen in Portugal (24 %, + 10 procentpunten) beschouwen de economische situatie nu eerder als het ernstigste probleem, terwijl de respondenten in Italië (20 %, -11 procentpunten) en Spanje (16 %, -10 procentpunten) nu minder geneigd zijn dit te doen.
- Respondenten in Griekenland (29 %, + 11 procentpunten) hebben nu meer kans om armoede, honger en gebrek aan drinkwater als het ernstigste probleem te beschouwen.

13 Op 24 februari 2022, tussen veldwerk voor de golven van 2021 en 2023 van dit onderzoek, viel Rusland Oekraïne binnen, en de agressieoorlog is aan de gang. De enquête van 2021 is ongeveer een jaar uitgevoerd in de COVID-19-pandemie.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC1a Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%)		EU27	HE T	HR	HU	MT	BIJ	EL	BG	ES	CY	NL	DK	SI	FI	RO	FR	SE	CZ	LT	DE	PL	SK	WE ES	LU	EE	LV	IE	PT
Klimaatverandering	Mei/juni 2023	17	14	12	11	22	18	12	6	17	12	35	35	11	25	6	16	41	9	10	22	7	8	20	19	8	4	24	11
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ7	Φ3	Φ3	Φ3	Φ3	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	=	=	▼1	▼2	▼2	▼3	▼3	▼4	▼4	▼4	▼4	▼5	▼5	▼6	▼6	▼7
Internationaal terrorisme	Mei/juni 2023	4	3	5	2	14	3	3	4	2	4	3	2	5	2	5	8	2	5	2	4	7	5	6	4	5	6	5	2
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ1	Φ2	▼1	Φ12	▼1	Φ1	Φ1	Φ1	▼1	=	▼4	Φ2	▼6	Φ2	=	▼5	▼4	▼3	Φ1	Φ2	Φ1	Φ3	▼1	Φ2	Φ1	Φ3	=
Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	Mei/juni 2023	20	13	21	17	12	18	29	16	29	27	17	14	19	14	13	28	15	14	14	18	13	21	20	30	10	12	20	28
	Δ mrt/apr 2021	Φ3	Φ5	Φ4	Φ2	Φ2	Φ3	Φ11	Φ1	Φ6	Φ6	Φ1	Φ6	Φ1	Φ5	▼6	Φ3	Φ5	Φ4	Φ5	=	Φ1	Φ6	Φ3	Φ9	Φ3	Φ4	Φ5	Φ5
Verspreiding van infectieziekten	Mei/juni 2023	4	6	5	7	1	4	6	6	2	4	1	2	3	2	8	2	2	5	4	1	7	5	3	3	5	8	3	2
	Δ mrt/apr 2021	▼13	▼28	▼24	▼27	▼28	▼17	▼8	▼30	▼13	▼7	▼5	▼13	▼10	▼6	▼5	▼6	▼2	▼10	▼18	▼9	▼15	▼22	▼5	▼4	▼24	▼6	▼16	▼6
De economische situatie	Mei/juni 2023	11	20	12	12	9	11	26	17	16	17	3	6	7	4	16	6	2	10	13	8	9	13	9	5	16	15	10	24
	Δ mrt/apr 2021	▼3	▼11	▼6	=	=	Φ1	▼2	▼1	▼10	▼3	=	=	▼2	Φ1	▼1	▼4	=	Φ3	Φ1	Φ2	▼4	Φ1	Φ1	▼2	Φ5	▼1	Φ4	Φ10
Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling	Mei/juni 2023	3	4	7	4	3	3	2	5	2	3	1	2	4	1	5	3	1	2	4	1	4	3	3	3	3	5	4	4
	Δ mrt/apr 2021	▼1	▼2	Φ2	▼4	▼7	▼3	▼1	▼1	▼1	▼1	▼3	=	▼3	▼1	▼2	▼2	=	Φ1	=	▼2	▼4	▼3	Φ1	Φ1	Φ2	=	Φ3	Φ1
Verspreiding van kernwapens	Mei/juni 2023	5	5	9	7	7	4	4	6	4	6	2	2	8	6	8	4	4	5	14	3	6	7	6	3	4	9	5	3
	Δ mrt/apr 2021	Φ3	Φ3	Φ7	Φ6	Φ6	Φ1	Φ2	Φ5	Φ4	Φ4	Φ2	Φ1	Φ6	Φ5	Φ6	Φ2	Φ3	Φ3	Φ11	Φ1	Φ1	Φ5	Φ5	Φ2	Φ3	Φ5	Φ3	Φ3
Gewapende conflicten	Mei/juni 2023	19	23	18	17	16	17	6	26	14	16	8	20	17	19	18	10	11	28	26	21	37	22	15	13	33	28	17	15
	Δ mrt/apr 2021	Φ15	Φ21	Φ15	Φ16	Φ15	Φ12	Φ2	Φ23	Φ11	Φ7	Φ4	Φ17	Φ15	Φ16	Φ14	Φ7	Φ7	Φ21	Φ16	Φ14	Φ28	Φ17	Φ11	Φ10	Φ28	Φ14	Φ14	Φ12
De groeiende wereldbevolking	Mei/juni 2023	7	3	3	9	4	7	4	3	3	1	16	10	6	12	6	6	6	9	4	11	5	5	8	9	5	4	6	3
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	Φ1	=	Φ3	Φ1	Φ1	Φ1	=	Φ1	=	▼1	▼3	Φ1	▼8	Φ2	Φ2	▼5	▼3	=	Φ3	Φ2	Φ2	▼4	▼1	▼5	▼3	Φ1	=
Verslechtering van de natuur	Mei/juni 2023	5	5	5	11	6	8	3	5	4	8	4	2	15	8	5	9	4	6	6	3	3	6	5	5	8	4	2	5
	Δ mrt/apr 2021	▼2	Φ2	▼1	Φ3	▼3	Φ1	▼5	▼1	▼1	▼1	=	▼1	▼1	▼4	▼2	=	=	▼8	▼3	▼5	▼2	▼1	▼3	▼5	▼1	▼5	▼4	▼3
Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat	Mei/juni 2023	5	3	3	3	6	5	5	5	6	2	8	5	5	6	9	7	12	4	2	7	2	5	5	6	3	4	3	2
	Δ mrt/apr 2021	▼2	=	▼2	▼1	▼1	▼3	▼3	Φ1	Φ1	▼5	=	▼3	▼7	▼3	Φ3	▼1	▼1	▼7	▼7	▼1	▼5	▼1	▼7	▼4	▼7	▼4	▼7	▼12
Overig (Spontaan)	Mei/juni 2023	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0
	Δ mrt/apr 2021	=	=	=	=	=	Φ1	=	=	Φ1	=	=	=	▼1	Φ1	Φ1	=	=	=	=	=	=	▼1	=	=	=	Φ1	Φ1	=
Geen (spontaan)	Mei/juni 2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Δ mrt/apr 2021	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Weet het niet	Mei/juni 2023	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ1	=	=	=	Φ1	=	Φ1	▼1	=	Φ1	=	▼1	=	▼1	Φ1	=	Φ3	Φ1	=	=	=	=	=	=	=	=	Φ1

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De sociaal-demografische analyse van het meest ernstige probleem van de wereld illustreert het volgende:

- Armoede, honger en gebrek aan drinkwater worden vaker door vrouwen genoemd dan door mannen (22 % versus 17 %).
- Hoe jonger de respondent, hoe meer kans ze hebben om klimaatverandering te noemen, en hoe minder kans ze hebben om gewapende conflicten te noemen. 24 % van de 15-24-jarigen denkt bijvoorbeeld dat klimaatverandering het ernstigste probleem is waarmee de wereld wordt geconfronteerd, vergeleken met 14 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe meer kans ze hebben om klimaatverandering te noemen, en hoe minder kans ze hebben om armoede, honger en gebrek aan drinkwater of gewapende conflicten te noemen. 21 % van degenen die een opleiding van 20+ hebben afgerond, denkt bijvoorbeeld dat klimaatverandering het ernstigste probleem is, vergeleken met 10 % van degenen die een opleiding van 15 jaar of jonger hebben voltooid.
- Studenten (30 %) hebben meer kans dan die in andere sociaal-beroepsgroepen, en met name huismannen (8 %) om klimaatverandering te noemen. Gepensioneerden hebben de meeste kans om gewapende conflicten te noemen, vooral in vergelijking met studenten (22 % versus 14 %), terwijl huisgenoten en werklozen (24 % elk) meer kans hebben dan die in andere groepen om armoede, honger en een gebrek aan drinkwater te noemen.
- Hoe minder moeilijkheden een respondent ondervindt bij het betalen van rekeningen, hoe meer kans ze hebben om gewapende conflicten en klimaatverandering te noemen en hoe minder kans ze hebben om armoede, honger en een gebrek aan drinkwater en de economische situatie te noemen. Bijvoorbeeld, 19 % die nooit of bijna nooit problemen ondervindt bij het betalen van rekeningen noemt klimaatverandering, vergeleken met 10 % van degenen die het grootste deel van de tijd problemen hebben.
- Hoe hoger de sociale ladder een respondent plaatst, hoe groter de kans dat ze denken dat klimaatverandering het ernstigste probleem is, en hoe minder kans ze hebben om armoede, honger en een gebrek aan drinkwater te noemen. 23 % van degenen die denken dat ze tot de hogere klasse behoren, noemt bijvoorbeeld klimaatverandering, vergeleken met 12 % van degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de arbeidersklasse.

zeggen dat klimaatverandering het ernstigste probleem is dan degenen die niet hebben gehandeld (20 % versus 11 %)¹⁴.

Tot slot zullen respondenten die persoonlijke actie hebben ondernomen om klimaatverandering te bestrijden, eerder

¹⁴ Voor een volledige analyse van de resultaten van de actie, zie punt 2 van hoofdstuk 2.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC1a Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (% — EU)

	Klimaatverandering	International terrorisme	Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	Verspreiding van infectieziekten	De economische situatie	Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling	Verspreiding van kernwapens	Gewapende conflicten	De groeiende wereldbevolking	Verslechtering van de natuur	Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat
EU27	17	4	20	4	11	3	5	19	7	5	5
Geslacht											
Man	18	4	17	3	12	3	5	19	8	5	6
Vrouw	16	5	22	4	11	3	5	19	5	5	5
Leeftijd											
15-24	24	4	20	3	12	2	4	16	5	6	4
25-39	18	4	20	4	13	3	4	17	7	5	5
40-54	17	4	19	4	12	2	4	19	7	5	7
55+	14	5	20	4	11	3	5	21	7	4	5
Onderwijs (eind van)											
—15	10	4	25	4	13	3	5	22	4	4	4
16-19	13	5	20	4	13	3	5	20	7	5	5
20+	21	4	18	3	10	2	4	18	8	5	7
Nog steeds studeren	30	3	18	2	11	1	4	14	5	6	5
Sociaal-professionele categorie											
Zelfstandig in loondienst	16	3	16	5	15	3	5	19	6	5	7
Beheerders	23	3	19	2	10	2	4	17	9	4	6
Andere witte kragen	16	4	18	4	13	3	3	21	7	5	6
Handarbeiders	14	5	21	4	11	3	5	18	8	5	6
Huiselijke personen	8	4	24	5	16	5	5	19	4	3	6
Werkloos	15	4	24	3	16	4	4	15	5	5	5
Gepensioneerd	14	5	20	4	9	3	6	22	6	5	5
Studenten	30	3	18	2	11	1	4	14	5	6	5
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen											
Het grootste deel van de tijd	10	6	24	4	15	4	5	15	6	6	5
Van tijd tot tijd	13	4	19	4	16	3	5	17	6	6	6
Bijna nooit/nooit	19	4	19	3	10	2	5	20	7	5	6
Overweeg om deel uit te maken van											
De arbeidersklasse	12	5	24	4	12	3	4	20	6	5	4
De lagere middenklasse	15	4	21	3	11	2	5	22	6	4	6
De middenklasse	18	4	18	4	12	3	5	18	7	5	6
De hogere middenklasse	28	2	15	2	10	2	4	16	10	5	6
De hogere klasse	23	7	13	4	8	1	6	21	9	5	3
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden											
Ja	20	4	20	3	10	3	4	17	7	5	6
Nee	11	6	18	5	14	3	5	21	6	5	5

Klimaatverandering

In een volgende vraag konden de respondenten maximaal drie extra ernstige problemen uit dezelfde lijst voordragen¹⁵. Het onderstaande resultaat combineert de resultaten van beide vragen. Rekening houdend met de antwoorden van alle respondenten, blijven de top vier gerangschikte problemen hetzelfde. Bijna zes op de tien (58 %, + 4 procentpunten) vindt armoede, honger en gebrek aan drinkwater een van de ernstigste problemen, terwijl 52 % dit zegt over gewapende conflicten — een stijging van 29 procentpunten sinds maart-april 2021. Dit zijn de enige problemen die door ten minste de helft van alle respondenten als ernstig worden beschouwd.

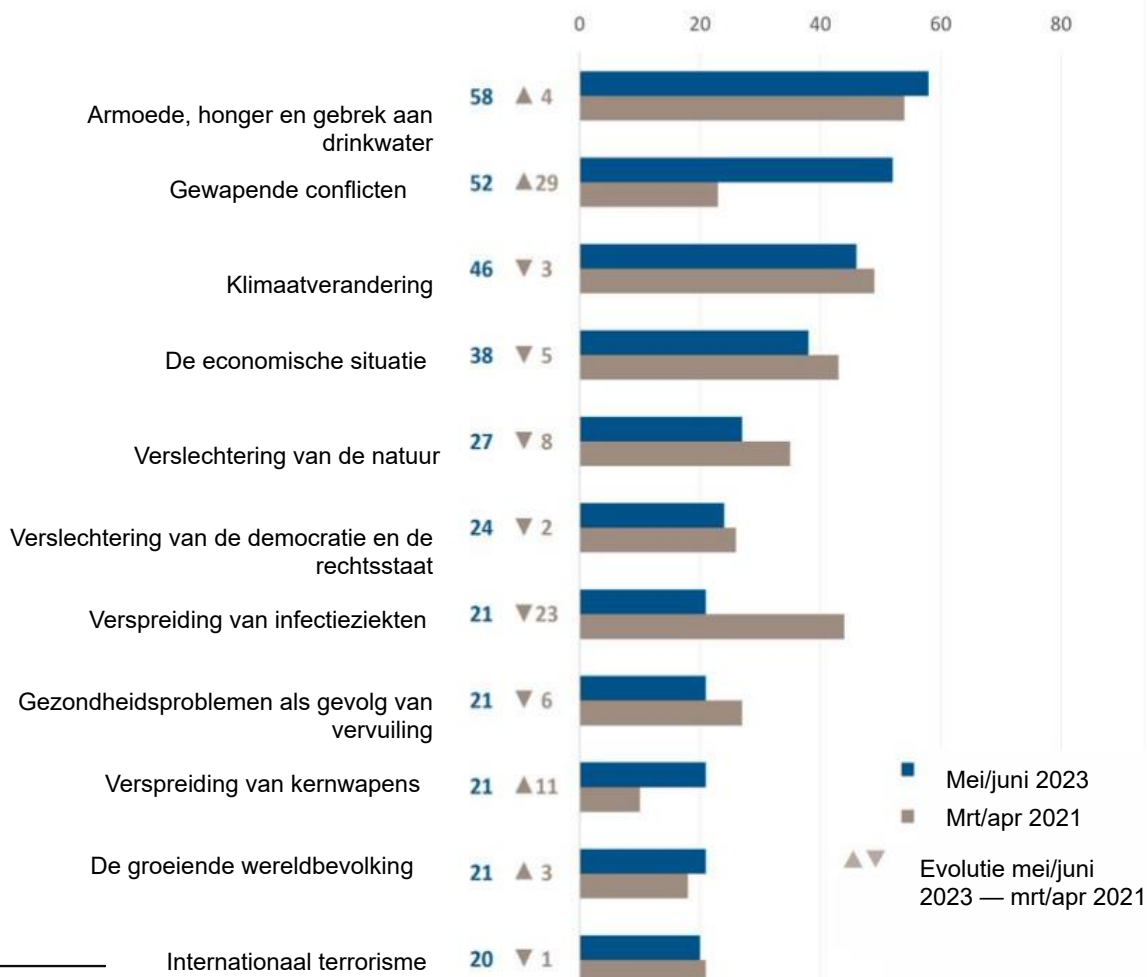
Meer dan vier op de tien (46 %, -3 pp) zeggen dat klimaatverandering een ernstig probleem is, terwijl 38 % (-5 pp) de economische situatie noemt en 27 % (-8 pp) de verslechtering van de natuur.

Alle andere problemen worden door ten minste één op de vijf genoemd: de verslechtering van de democratie en de rechtsstaat (24 %, -2 pp), de verspreiding van infectieziekten (21 %, -23 pp), gezondheidsproblemen als

gevolg van vervuiling (21 %, -6 pp), de verspreiding van kernwapens (21 %, + 11 pp), de toenemende wereldbevolking (21 %, 3 procentpunten) en internationaal terrorisme (20 %, -1 pp).

Vergeleken met maart-april 2021 hebben respondenten nu veel minder kans om de verspreiding van infectieziekten te vermelden, maar veel meer kans om gewapende conflicten en de verspreiding van kernwapens te noemen.

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (% — EU-27)

15 QC1T. Welke van de volgende dingen beschouwt u als het meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd?

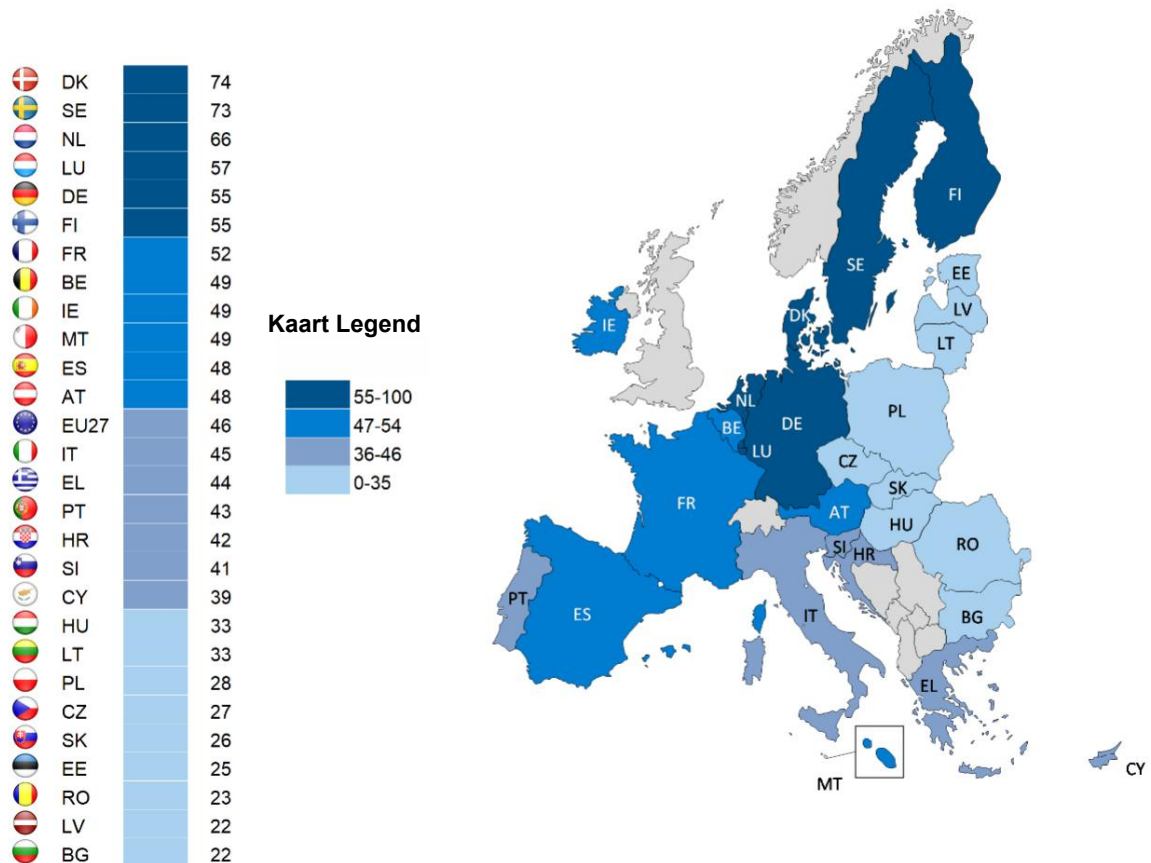
Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de nationale resultaten blijkt dat meer dan een op de vijf respondenten in elk land denkt dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is waarmee de wereld wordt geconfronteerd. De percentages variëren van 74 % in Denemarken, 73 % in Zweden en 66 % in Nederland tot 22 % van de respondenten in Letland en Bulgarije en 23 % in Roemenië.

De kaart illustreert dat respondenten die denken dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is, vaker te vinden zijn in noordelijke en westelijke gebieden van de EU.

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (% Klimaatverandering)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Drie problemen staan op de eerste plaats op nationaal niveau. In 16 landen is armoede, honger en gebrek aan drinkwater het meest genoemde probleem, met percentages variërend van 70 % van de respondenten in Griekenland en 69 % in Spanje en Luxemburg tot 51 % in Ierland en Malta. Gewapend conflict is het meest genoemd in acht landen, waaronder Estland (66 %). In Finland staan armoede, honger en gebrek aan drinkwater en gewapende conflicten op de eerste plaats (beide 56 %). Klimaatverandering is het meest genoemde probleem in Denemarken (74 %) en Zweden (73 %).

Uit de nationale resultaten voor de gecombineerde antwoorden blijkt dat armoede, honger en gebrek aan drinkwater door meer dan een derde van elk land als een ernstig probleem worden beschouwd. De percentages variëren van 71 % in Zweden, 70 % in Griekenland en 69 % in Spanje en Luxemburg tot 35 % in Letland en 41 % in Estland en Roemenië. Armoede, honger en gebrek aan drinkwater staan in de top drie van 26 lidstaten.

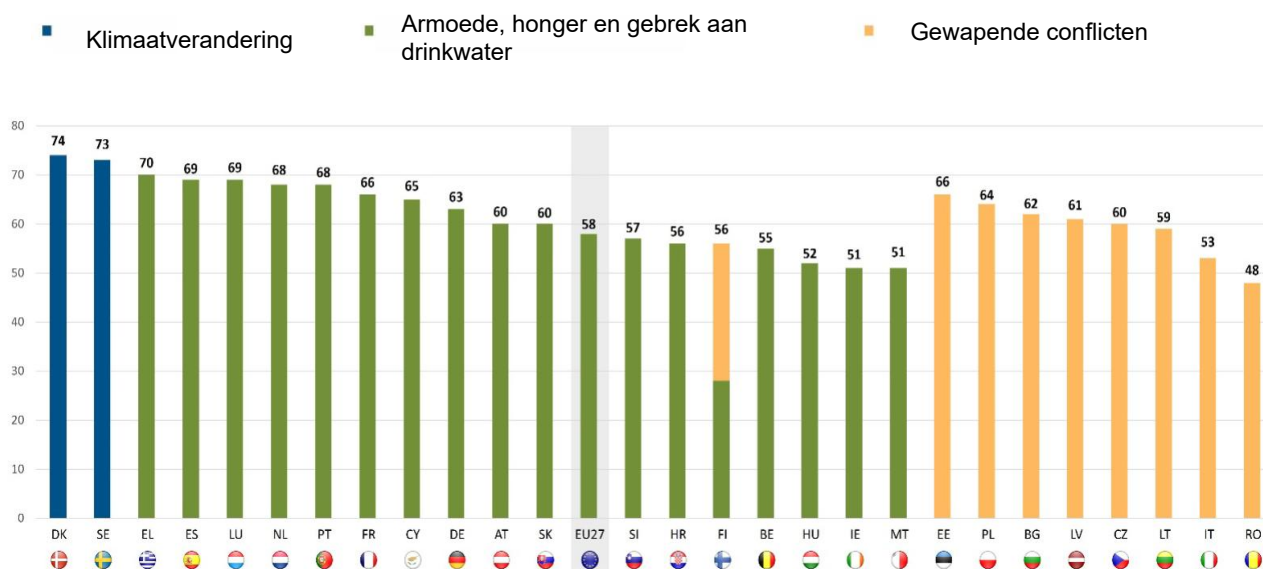
Gewapende conflicten zijn een van de drie meest genoemde problemen in 25 lidstaten. De percentages variëren van 66 % in Estland, 64 % in Polen en 62 % in Bulgarije tot 38 % van de respondenten in Griekenland, 40 % in Malta en 41 % in Portugal.

Klimaatverandering is het enige andere probleem dat in elk land op de eerste plaats staat. Dit wordt door meer dan één op de vijf respondenten in elke lidstaat vermeld. Die in Denemarken (74 %), Zweden (73 %) en Nederland (66 %) denken dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is, tegenover 22 % in Letland en Bulgarije en 23 % in Roemenië die op dezelfde manier denken. Klimaatverandering is een van de drie meest genoemde problemen in 15 landen.

Vier andere problemen verschijnen in de top drie in ten minste één land:

- De economische situatie staat op de tweede of derde plaats in 13 landen. In alle lidstaten varieert het percentage dat dit als een ernstig probleem beschouwt, van 64 % in Griekenland, 59 % in Portugal en 56 % in Cyprus tot 14 % in Nederland, 17 % in Zweden en 20 % in Finland.
- De verslechtering van de natuur is het op een na meest genoemde probleem in Slovenië (49 %) en het derde meest genoemd in Hongarije (41 %) en Finland (38 %). Het wordt ook algemeen genoemd in Oostenrijk (39 %), maar het minst waarschijnlijk wordt genoemd door die in Ierland (14 %), Polen (18 %) en Letland (19 %).
- De verslechtering van de democratie en de rechtsstaat is het op twee na meest genoemde punt in Zweden (56 %, gedeeld met gewapende conflicten). Zweden is het enige land waar minstens vier op de tien dit als een ernstig probleem voor de wereld noemt, gevolgd door 37 % in Nederland en 34 % in Duitsland. Daarentegen vermeldt 11 % in Litouwen en 12 % in Cyprus dit.
- De verspreiding van kernwapens is het op twee na meest genoemde punt in Litouwen (41 %), en Litouwen is het enige land waar meer dan een derde deze kwestie vermeldt.

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (% — het meest genoemde antwoord per land)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%)

	EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	58	55	51	49	61	63	41	51	70	69	66	56	43	65	35	44	69	52	51	68	60	43	68	41	57	60	56	71
Gewapende conflicten	52	50	62	60	54	59	66	45	38	51	43	47	53	47	61	59	47	44	40	45	53	64	41	48	46	57	56	56
Klimaatverandering	46	49	22	27	74	55	25	49	44	48	52	42	45	39	22	33	57	33	49	66	48	28	43	23	41	26	55	73
De economische situatie	38	28	48	36	27	30	47	40	64	53	29	37	52	56	46	39	27	40	40	14	41	33	59	47	26	43	20	17
Verslechtering van de natuur	27	28	28	28	20	23	35	14	26	26	38	30	23	35	19	28	33	41	25	33	39	18	27	24	49	31	38	23
Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat	24	22	20	19	26	34	16	20	27	18	21	19	17	12	15	11	24	17	20	37	25	15	17	26	16	23	29	56
De verspreiding van kernwapens	21	24	26	26	18	20	17	21	26	16	15	31	26	21	31	41	17	23	33	15	21	26	19	25	27	28	22	19
De groeiende wereldbevolking	21	28	13	30	33	31	22	21	15	13	19	15	13	9	12	13	21	29	18	41	28	17	11	17	20	17	34	23
Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling	21	22	23	11	23	15	15	27	23	19	26	30	25	18	22	22	23	27	27	20	21	17	25	21	22	23	15	16
Verspreiding van infectieziekten	21	20	34	23	14	12	27	25	36	20	14	29	32	29	30	29	16	31	18	11	16	27	19	30	18	27	18	14
Internationaal terrorisme	20	26	24	22	17	18	22	27	16	12	28	19	18	19	24	20	21	13	39	23	17	28	17	23	25	18	19	15
Overig (Spontaan)	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2	0	0	1	1	0	1	0
Geen (spontaan)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Weet het niet	0	0	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Op EU-niveau zijn de vermeldingen van drie problemen met name sinds maart-april 2021 veranderd: gewapend conflict (+ 29 procentpunten), de verspreiding van kernwapens (+ 11 pp) en de verspreiding van infectieziekten (-23 pp). Deze veranderingen komen ook tot uiting op nationaal niveau¹⁶.

In elke lidstaat is er een aanzienlijke toename van de vermeldingen van gewapende conflicten als een ernstig probleem. In 13 lidstaten bedraagt de stijging ten minste 30 procentpunten, met de grootste stijging in Bulgarije (62 %, + 43 procentpunten), Italië (53 %, + 38 procentpunten) en Finland (56 %, + 36 procentpunten).

Er is ook een toename van de vermeldingen van de verspreiding van kernwapens in elk land, met de grootste waargenomen onder de respondenten in Malta (33 %, + 26 pp), Litouwen (41 %, + 23 pp), Kroatië (31 %, + 18 pp) en Slovenië (27 %, + 18 pp).

Daarentegen zijn de vermeldingen van de verspreiding van infectieziekten in alle 27 lidstaten afgenomen, met de grootste onder de respondenten in Malta (18 %, -46 procentpunten), Italië (32 %, -38 procentpunten), Bulgarije (34 %, -32 procentpunten) en Oostenrijk (16 %, -32 procentpunten).

Hoewel er relatief weinig veranderingen zijn opgetreden in de vermeldingen over klimaatverandering op EU-niveau, verhindert dit aanzienlijke verschillen op nationaal niveau. De vermeldingen zijn gedaald in 19 landen en in negen landen zijn de dalingen ten minste tien procentpunten, met de grootste daling in Portugal (43 %, -20 pp), Estland (25 %, -19 pp) en Ierland (49 %, -17 procentpunten). De vermeldingen over klimaatverandering zijn daarentegen licht toegenomen in zeven landen (1-4 procentpunten), en er is geen verandering geweest in Spanje (48 %).

Er zijn nog zes andere problemen met veranderingen op nationaal niveau van ten minste tien procentpunten sinds maart-april 2021.

- Het percentage respondenten dat melding maakt van armoede, honger en gebrek aan drinkwater is toegenomen in 22 landen, waaronder Zweden (71 %, + 14 pp), Denemarken (61 %, + 12 pp), Slowakije (60 %, + 11 pp), Finland (56 %, + 11 pp) en Oostenrijk (60 %, + 10 procentpunten). De vermeldingen zijn gedaald in drie landen, waaronder Roemenië (41 %, - 12 procentpunten) en zijn ongewijzigd gebleven in Cyprus (65 %) en Letland (35 %).
- De economische situatie is toegenomen in acht landen, waaronder Portugal (59 %, + 16 procentpunten), maar is gedaald in 17 landen, met name in Italië (52 %, -19 pp), Kroatië (37 %, -17 pp), Spanje (53 %, -12 pp) en

Slovenië (26 %, -10 pp). Er is geen verandering opgetreden in Slowakije (43 %) en Finland (20 %).

- Het percentage gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling is afgenomen in 19 landen, waaronder Malta (27 %, -16 pp), Roemenië (21 %, -16 pp), Polen (17 %, -13 pp), Italië (25 %, -12 pp) en Duitsland (15 %, -10 procentpunten). Daarentegen zijn de vermeldingen in vier landen, waaronder Ierland (27 %, + 10 procentpunten) gestegen en in vier landen stabiel gebleven.
- Internationaal terrorisme wordt nu minder vaak genoemd door respondenten in 18 landen, waaronder Zweden (15 %, -20 pp), Denemarken (17 %, -18 pp), Tsjechië (22 %, -16) en Finland (19 %, -15 pp). De vermeldingen zijn toegenomen in de overige negen landen, waaronder Malta (39 %, + 21 procentpunten) en Ierland (27 %, + 10 procentpunten).
- De vermeldingen over de verslechtering van de natuur zijn in 25 lidstaten afgenomen. In negen landen is de daling ten minste tien procentpunten, en in twee landen is de daling ten minste 20 procentpunten: Tsjechië (28 %, -21 pp) en Ierland (14 %, -20 pp). De vermeldingen daarentegen zijn toegenomen in Oostenrijk (39 %, + 4 pp) en Hongarije (41 %, + 1 pp).
- In 20 landen wordt de achteruitgang van de democratie en de rechtsstaat nu minder vaak genoemd dan in 2021. In 11 landen is de daling ten minste tien procentpunten, met de grootste daling in Portugal (17 %, -22 pp) en Ierland (20 %, -21 pp). De vermeldingen namen toe in zes landen, waaronder Zweden (56 %, + 5 procentpunten), en bleven ongewijzigd in Frankrijk (21 %).

¹⁶ Op 24 februari 2022, tussen veldwerk voor de golven van 2021 en 2023 van dit onderzoek, viel Rusland Oekraïne binnen, en de agressieoorlog is aan de gang. De enquête van 2021 is ongeveer een jaar uitgevoerd in de COVID-19-pandemie.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (%)

		EU27	WEE S	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HET	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Klimaatverandering	Mei/juni 2023	46	49	22	27	74	55	25	49	44	48	52	42	45	39	22	33	57	33	49	66	48	28	43	23	41	26	55	73
	Δ mrt/apr 2021	▼3	▼12	▼6	▼11	Φ4	▼3	▼19	▼17	Φ3	=	Φ1	Φ1	Φ4	▼3	▼9	▼11	▼1	▼4	▼13	▼4	Φ1	▼13	▼20	▼3	▼6	▼13	Φ4	▼1
Internationaal terrorisme	Mei/juni 2023	20	26	24	22	17	18	22	27	16	12	28	19	18	19	24	20	21	13	39	23	17	28	17	23	25	18	19	15
	Δ mrt/apr 2021	▼1	▼3	Φ7	▼16	▼18	▼2	▼4	Φ10	▼1	Φ4	▼4	Φ7	Φ3	▼5	▼2	▼3	▼6	▼1	Φ21	▼3	▼9	Φ6	▼7	Φ8	Φ4	▼1	▼15	▼20
Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	Mei/juni 2023	58	55	51	49	61	63	41	51	70	69	66	56	43	65	35	44	69	52	51	68	60	43	68	41	57	60	56	71
	Δ mrt/apr 2021	Φ4	Φ1	Φ3	Φ4	Φ12	Φ3	Φ2	▼7	Φ7	Φ7	Φ3	Φ1	Φ5	=	=	Φ8	Φ7	Φ1	Φ7	Φ5	Φ10	Φ3	▼2	▼12	Φ	Φ11	Φ11	Φ14
Verspreiding van infectieziekten	Mei/juni 2023	21	20	34	23	14	12	27	25	36	20	14	29	32	29	30	29	16	31	18	11	16	27	19	30	18	27	18	14
	Δ mrt/apr 2021	▼23	▼6	▼32	▼17	▼23	▼21	▼26	▼24	▼8	▼24	▼14	▼31	▼38	▼1	▼14	▼21	▼13	▼30	▼46	▼15	▼32	▼24	▼15	▼24	▼19	▼28	▼19	▼11
De economische situatie	Mei/juni 2023	38	28	48	36	27	30	47	40	64	53	29	37	52	56	46	39	27	40	40	14	41	33	59	47	26	43	20	17
	Δ mrt/apr 2021	▼5	▼3	▼8	Φ7	Φ2	Φ5	Φ9	Φ5	▼6	▼12	▼4	▼17	▼19	▼8	Φ1	▼2	▼1	▼5	▼3	▼4	▼6	▼9	Φ16	▼7	▼10	=	=	Φ2
Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling	Mei/juni 2023	21	22	23	11	23	15	15	27	23	19	26	30	25	18	22	22	23	27	27	20	21	17	25	21	22	23	15	16
	Δ mrt/apr 2021	▼6	=	▼8	▼3	Φ5	▼10	▼5	Φ10	=	▼1	=	Φ1	▼12	▼7	▼4	▼1	▼1	▼8	▼16	▼8	▼7	▼13	Φ9	▼16	▼6	▼6	▼6	=
De verspreiding van kernwapens	Mei/juni 2023	21	24	26	26	18	20	17	21	26	16	15	31	26	21	31	41	17	23	33	15	21	26	19	25	27	28	22	19
	Δ mrt/apr 2021	Φ11	Φ14	Φ17	Φ13	Φ11	Φ9	Φ6	Φ10	Φ11	Φ13	Φ6	Φ18	Φ15	Φ8	Φ10	Φ23	Φ11	Φ16	Φ26	Φ7	Φ8	Φ13	Φ9	Φ15	Φ18	Φ17	Φ13	Φ10
Gewapende conflicten	Mei/juni 2023	52	50	62	60	54	59	66	45	38	51	43	47	53	47	61	59	47	44	40	45	53	64	41	48	46	57	56	56
	Δ mrt/apr 2021	Φ29	Φ24	Φ43	Φ25	Φ30	Φ26	Φ34	Φ23	Φ13	Φ34	Φ23	Φ30	Φ38	Φ16	Φ16	Φ22	Φ22	Φ34	Φ30	Φ15	Φ30	Φ34	Φ17	Φ35	Φ31	Φ29	Φ36	Φ23
De groeiende wereldbevolking	Mei/juni 2023	21	28	13	30	33	31	22	21	15	13	19	15	13	9	12	13	21	29	18	41	28	17	11	17	20	17	34	23
	Δ mrt/apr 2021	Φ3	▼5	Φ2	▼3	▼4	Φ7	▼8	▼2	Φ3	Φ1	Φ4	Φ6	Φ2	Φ3	▼7	Φ1	▼6	Φ7	Φ8	Φ5	Φ9	Φ4	▼2	Φ2	Φ2	Φ3	▼8	▼8
Verslechtering van de natuur	Mei/juni 2023	27	28	28	28	20	23	35	14	26	26	38	30	23	35	19	28	33	41	25	33	39	18	27	24	49	31	38	23
	Δ mrt/apr 2021	▼8	▼9	▼6	▼21	▼3	▼15	▼7	▼20	▼10	▼4	▼6	▼5	▼4	▼12	▼15	▼9	▼10	Φ1	▼18	▼5	Φ4	▼6	▼7	▼8	▼1	▼10	▼8	▼7
Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat	Mei/juni 2023	24	22	20	19	26	34	16	20	27	18	21	19	17	12	15	11	24	17	20	37	25	15	17	26	16	23	29	56
	Δ mrt/apr 2021	▼2	▼14	Φ1	▼14	▼9	Φ4	▼16	▼21	▼5	▼1	=	▼4	Φ3	▼12	▼13	▼14	▼15	▼4	▼2	Φ2	▼1	▼14	▼22	Φ3	▼17	▼1	▼8	Φ5
Overig (Spontaan)	Mei/juni 2023	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2	0	0	1	1	0	1	0
	Δ mrt/apr 2021	=	=	=	=	=	=	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	=	=	=	Φ1	Φ1	=	=	=	=	Φ1	=	=	Φ1	=	▼1	Φ1	=
Geen (spontaan)	Mei/juni 2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	Δ mrt/apr 2021	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	▼1	=	=	=	Φ1	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Weet het niet	Mei/juni 2023	0	0	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0
	Δ mrt/apr 2021	▼1	=	=	Φ3	=	▼1	Φ1	=	=	▼1	▼1	=	Φ1	=	=	Φ1	=	=	=	Φ1	=	=	Φ1	▼1	▼1	=	▼1	=

Klimaatverandering

Uit de sociaal-demografische analyse van de gecombineerde resultaten blijkt dat meer dan een derde van elke groep klimaatverandering noemt en ook de volgende verschillen benadrukt:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze klimaatverandering noemen: 52 % van de 15-24-jarigen doet dat, tegenover 43 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze klimaatverandering zullen noemen: 53 % van de respondenten die een opleiding van 20+ hebben voltooid, doet dit, tegenover 38 % van degenen die het onderwijs hebben verlaten van 15 jaar of jonger.
- Studenten (59 %) en managers (57 %) zijn het meest geneigd om klimaatverandering te noemen, vooral in vergelijking met huisgenoten (38 %).
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (49 %) hebben meer kans om klimaatverandering te noemen dan degenen die meer moeilijkheden ondervinden.
- Respondenten die zichzelf beschouwen als onderdeel van de hogere middenklasse (60 %) of hogere klasse (57 %) hebben meer kans om klimaatverandering te noemen dan degenen die zich identificeren als behorend tot de midden- of werkende klasse (40 %).

Tot slot zullen respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden, veel vaker denken dat het een van de ernstigste problemen is dan degenen die geen actie hebben ondernomen (53 % versus 35 %).

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC1T Welke van de volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd? (% — EU)

	Klimaatverandering	International terrorisme	Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	Verspreiding van infectieziekten	De economische situatie	Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling	De verspreiding van kernwapens	Gewapende conflicten	De groeiende wereldbevolking	Verslechtering van de natuur	Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat
EU27	46	20	58	21	38	21	21	52	21	27	24
Geslacht											
Man	46	19	56	20	39	20	21	52	24	28	24
Vrouw	47	21	59	22	37	21	21	53	19	27	23
Leeftijd											
15-24	52	18	59	19	38	21	20	49	20	32	23
25-39	48	18	58	19	39	22	20	50	22	28	25
40-54	47	20	56	20	39	20	21	53	23	27	24
55+	43	22	58	23	37	20	23	54	21	25	23
Onderwijs (eind van)											
—15	38	20	60	26	45	21	22	55	17	23	17
16-19	42	22	55	22	41	21	22	52	21	26	22
20+	53	20	59	17	33	20	20	53	25	30	28
Nog steeds studeren	59	16	62	17	34	21	20	48	20	32	26
Sociaal-professionele categorie											
Zelfstandig in loondienst	44	18	53	22	44	20	24	52	22	29	27
Beheerders	57	16	58	14	33	20	19	55	26	30	29
Andere witte kragen	45	20	55	22	39	20	20	52	23	27	25
Handarbeiders	43	22	57	21	40	21	21	51	22	26	22
Huiselijke personen	38	21	58	28	43	26	19	51	15	22	22
Werkloos	48	21	62	24	48	21	17	50	19	25	21
Gepensioneerd	42	24	58	22	35	20	24	55	20	25	21
Studenten	59	16	62	17	34	21	20	48	20	32	26
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen											
Het grootste deel van de tijd	39	24	58	23	44	23	21	46	19	31	22
Van tijd tot tijd	41	21	54	24	44	23	22	48	19	26	21
Bijna nooit/nooit	49	20	59	19	35	19	21	55	22	27	25
Overweeg om deel uit te maken van											
De arbeidersklasse	40	21	62	24	43	23	20	53	19	27	19
De lagere middenklasse	42	22	59	22	39	19	22	53	18	26	23
De middenklasse	49	20	55	20	37	20	22	52	22	28	25
De hogere middenklasse	60	15	57	15	32	20	21	51	30	28	33
De hogere klasse	57	22	50	21	28	16	22	50	27	29	24
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden											
Ja	53	18	62	19	35	21	20	52	22	29	26
Nee	35	24	49	25	43	20	23	53	20	23	20

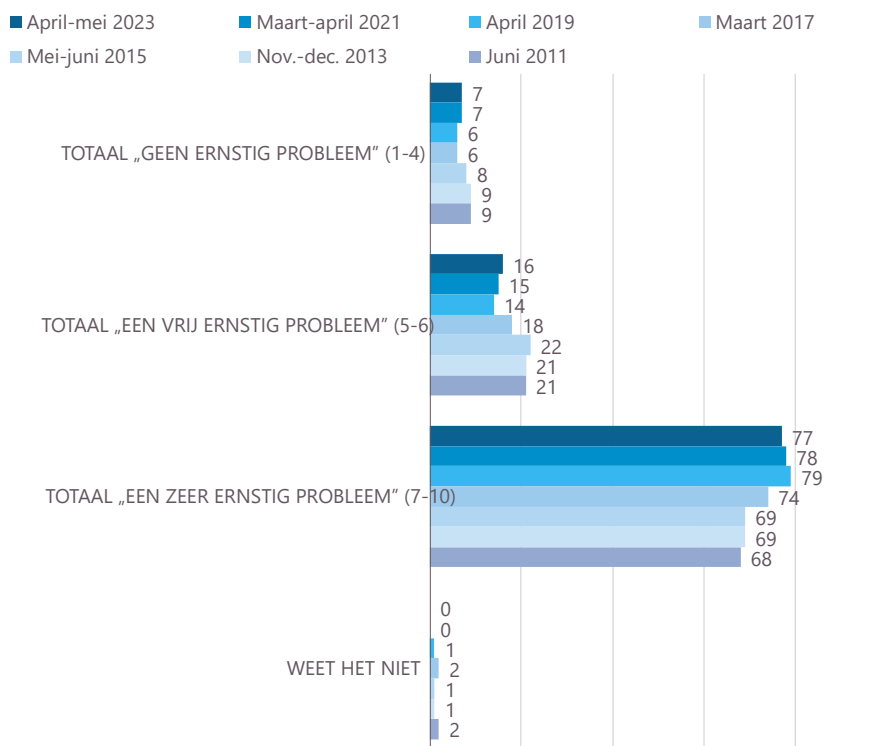
2. Waargenomen ernst van de klimaatverandering

Bijna acht op de tien Europeanen denkt dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is. „1” betekent „helemaal geen ernstig probleem” en „10” betekent „een uiterst ernstig probleem”¹⁷. Hun antwoorden zijn onderverdeeld in drie groepen: respondenten die klimaatverandering als „een zeer ernstig probleem” beschouwen (antwoorden 7 tot 10), degenen die denken dat het „een vrij ernstig probleem” is (antwoorden 5 en 6), en degenen die denken dat het „geen ernstig probleem” is (antwoorden 1 tot 4).

Meer dan driekwart van de respondenten (77 %, -1 procentpunt sinds maart-april 2021) vindt klimaatverandering op dit moment een zeer ernstig probleem. Zelfs bij het overwegen van antwoorden 8 tot 10 vinden meer dan zes op de tien respondenten het een ernstig probleem. Sterker nog, 31 % geeft het de maximale score van 10, wat aangeeft dat ze denken dat

Meer dan een op de tien (16 %, +1 pp) denkt dat klimaatverandering een vrij ernstig probleem is en 7 % (geen verandering) denkt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is. Het percentage respondenten dat denkt dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, is sinds april 2019 relatief stabiel gebleven.

QC2R En hoe ernstig denk je dat klimaatverandering op dit moment is? Gebruik een schaal van 1 tot 10, met „1” wat betekent dat het „helemaal geen ernstig probleem” is en „10” wat betekent dat het „een extreem ernstig probleem” is. (% — EU-27)

het een extreem ernstig probleem is.

¹⁷ QC2R. En hoe ernstig is de klimaatverandering volgens u op dit moment? Gebruik een schaal van 1 tot 10, met „1” wat betekent dat het „helemaal geen ernstig probleem” is en „10” wat betekent dat het „een extreem ernstig probleem” is.

Speciale Eurobarometer 538

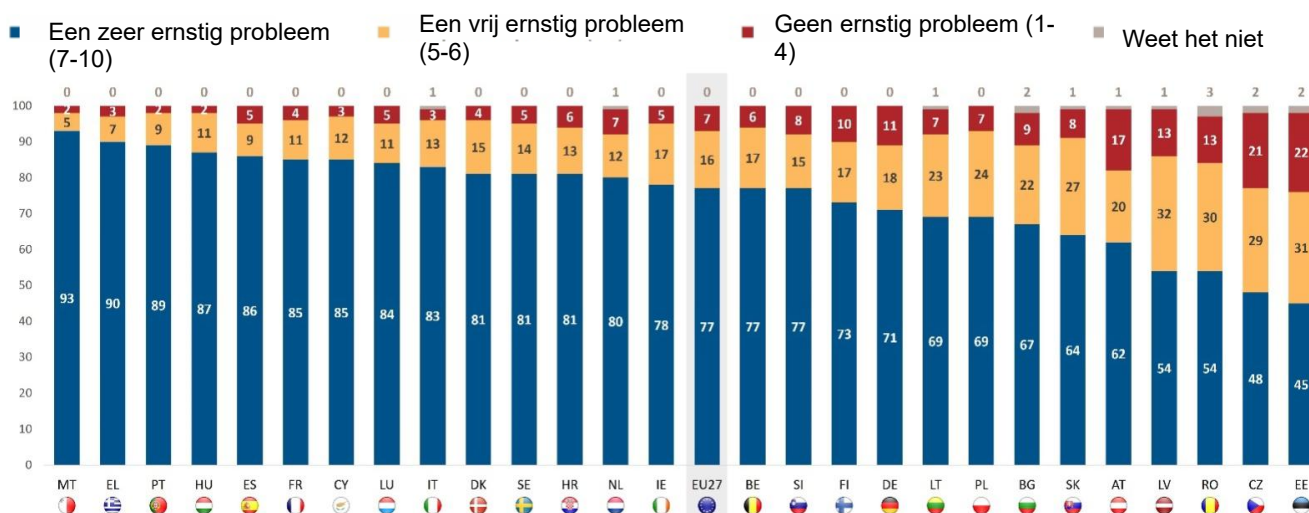
Klimaatverandering

In elke EU-lidstaat denken respondenten hoogstwaarschijnlijk dat klimaatverandering op dit moment een zeer ernstig probleem is. De percentages variëren van 93 % in Malta, 90 % in Griekenland en 89 % in Portugal tot 45 % in Estland, 48 % in Tsjechië en 54 % in Roemenië en Letland.

Het percentage dat denkt dat klimaatverandering een vrij ernstig probleem is, varieert van 32 % in Letland, 31 % in Estland en 30 % in Roemenië tot 5 % in Malta, 7 % in Griekenland en 9 % in Portugal en Spanje.

Ten slotte zijn er zeven landen waar ten minste één op de tien respondenten van mening is dat klimaatverandering geen ernstig probleem is: Estland (22 %), Tsjechië (21 %), Oostenrijk (17 %), Letland, Roemenië (beide 13 %), Duitsland (11 %) en Finland (10 %). Daarentegen geeft slechts 2 % in Malta, Portugal en Hongarije ook dit antwoord.

QC2R En hoe ernstig denk je dat klimaatverandering op dit moment is? Gebruik een schaal van 1 tot 10, met „1” wat betekent dat het „helemaal geen ernstig probleem” is en „10” wat betekent dat het „een extreem ernstig probleem” is. (%)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De veranderingen tussen maart en april 2021¹⁸ zijn gemengd. In tien landen is de kans groter dat de respondenten klimaatverandering als een zeer ernstig probleem beschouwen, met de grootste stijgingen in Malta (93 %, + 7 procentpunten ten opzichte van 2021, + 1 procentpunt ten opzichte van 2019) en Finland (73 %, + 7 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019). Dit standpunt is daarentegen in 14 landen afgenomen en in vier landen is de daling met ten minste tien procentpunten gedaald: Estland (45 %, -18 pp sinds 2021, -14 pp sinds 2019), Tsjechië (48 %, -16 procentpunten sinds 2021, -23 pp sinds 2019), Slowakije (64 %, -13 pp) en Roemenië (54 %, -12 pp). Er is geen verandering opgetreden in Nederland (80 %), Slovenië (77 %) en Polen (69 %).

QC2R En hoe ernstig denk je dat klimaatverandering op dit moment is? Gebruik een schaal van 1 tot 10, met „1” wat betekent dat het „helemaal geen ernstig probleem” is en „10” wat betekent dat het „een extreem ernstig probleem” is. (%)

		EU27	MT	FI	EL	LU	HU	DK	ES	FR	HR	SE	NL	PL	SI	HET	PT	IE	LT	CY	WEE S	LV	BIJ	BG	DE	RO	SK	CZ	EE
Geen ernstig probleem (1-4)	Mei/juni 2023	7	2	10	3	5	2	4	5	4	6	5	7	7	8	3	2	5	7	3	6	13	17	9	11	13	8	21	22
	Δ mrt/apr 2021	=	▼3	▼8	▼2	=	▼3	▼5	Φ1	▼1	Φ1	▼3	Φ1	=	=	▼1	=	▼3	▼2	▼1	=	▼4	Φ5	Φ5	Φ3	Φ2	Φ4	Φ6	Φ6
Een vrij ernstig probleem (5-6)	Mei/juni 2023	16	5	17	7	11	11	15	9	11	13	14	12	24	15	13	9	17	23	12	17	32	20	22	18	30	27	29	31
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼3	Φ1	▼4	▼6	▼3	=	▼5	▼2	▼3	Φ1	▼2	=	=	Φ1	Φ2	Φ6	Φ4	Φ5	Φ5	Φ8	Φ1	Φ2	Φ5	Φ9	Φ9	Φ8	Φ10
Een zeer ernstig probleem (7-10)	Mei/juni 2023	77	93	73	90	84	87	81	86	85	81	81	80	69	77	83	89	78	69	85	77	54	62	67	71	54	64	48	45
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ7	Φ7	Φ6	Φ6	Φ6	Φ5	Φ5	Φ4	Φ2	Φ2	=	=	=	▼1	▼2	▼3	▼3	▼4	▼5	▼5	▼7	▼8	▼8	▼12	▼13	▼16	▼18
Weet het niet	Mei/juni 2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	2	0	3	1	2	2
	Δ mrt/apr 2021	=	▼1	=	=	=	=	=	▼1	▼1	=	=	Φ1	=	=	Φ1	=	=	Φ1	=	=	Φ1	Φ1	Φ1	=	Φ1	=	Φ2	Φ2

18 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

De socio-demografische analyse illustreert dat in elke groep meer dan zeven op de tien respondenten van mening zijn dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is. Er zijn echter enkele opmerkelijke verschillen:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze op deze manier denken: 81 % van de 15-24-jarigen vindt klimaatverandering een zeer ernstig probleem, vergeleken met 75 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat dit een zeer ernstig probleem is: 81 % van degenen die een opleiding van 20+ hebben voltooid, doet dit, tegenover 74 % van degenen die een opleiding van 15 jaar of jonger hebben voltooid.
- Studenten (86 %) en managers (82 %) zijn het meest geneigd om te denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, vooral in vergelijking met huisgenoten (73 %).
- Degenen die zichzelf in de hogere middenklasse plaatsen (83 %) zijn het meest geneigd om te denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, vooral in vergelijking met degenen die zichzelf in de lagere middenklasse plaatsen (72 %).

Uit de analyse blijkt ook — misschien niet verrassend — dat respondenten die denken dat klimaatverandering het ernstigst is (94 %) of een van de ernstigste (89 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, veel meer geneigd zijn om te zeggen dat het een zeer ernstig probleem is dan degenen die denken dat klimaatverandering niet een van de ernstigste problemen ter wereld is (64 %).

Tot slot zullen respondenten die persoonlijke actie hebben ondernomen om klimaatverandering te bestrijden, eerder denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is dan degenen die geen actie hebben ondernomen (84 % versus 64 %).

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC2R En hoe ernstig denk je dat klimaatverandering op dit moment is? Gebruik een schaal van 1 tot 10, met „1” wat betekent dat het „helemaal geen ernstig probleem” is en „10” wat betekent dat het „een extreem ernstig probleem” is. (% — EU)				
	Geen ernstig probleem (1-4)	Een vrij ernstig probleem (5-6)	Een zeer ernstig probleem (7-10)	Weet het niet
EU27	7	16	77	0
Geslacht				
Man	8	16	76	0
Vrouw	6	16	77	1
Leeftijd				
15-24	4	15	81	0
25-39	7	14	79	0
40-54	8	15	77	0
55+	7	17	75	1
Onderwijs (eind van)				
—15	6	19	74	1
16-19	8	19	73	0
20+	7	12	81	0
Nog steeds studeren	3	11	86	0
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandig in loondienst	10	15	75	0
Beheerders	6	12	82	0
Andere witte kragen	6	17	77	0
Handarbeiders	9	16	75	0
Huiselijke personen	6	20	73	1
Werkloos	8	16	76	0
Gepensioneerd	7	18	74	1
Studenten	3	11	86	0
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	8	16	75	1
Van tijd tot tijd	8	18	74	0
Bijna nooit/nooit	7	15	78	0
Overweeg om deel uit te maken van				
De arbeidersklasse	7	18	74	1
De lagere middenklasse	9	18	72	1
De middenklasse	6	15	79	0
De hogere middenklasse	5	12	83	0
De hogere klasse	6	14	80	0
Klimaatverandering				
Grootste probleem	1	5	94	0
Een van de problemen	2	9	89	0
Geen probleem	12	23	64	1
Perceptie van klimaatverandering				
Geen ernstig probleem	100	0	0	0
Een vrij ernstig probleem	0	100	0	0
Een zeer ernstig probleem	0	0	100	0
Heeft actie ondernomen om het klimaat te bestrijden				
Ja	5	11	84	0
Nee	11	24	64	1

II. MAATREGELEN NEMEN OM DE KLIMAATVERANDERING AAN TE PAKKEN

Dit hoofdstuk richt zich op acties ter bestrijding van klimaatverandering. Daarin wordt besproken welke actoren Europeanen denken verantwoordelijk te zijn voor de aanpak van de klimaatverandering, en wordt ook gekeken naar de acties die Europeanen persoonlijk ondernemen om de klimaatverandering te bestrijden.

1. Verantwoordelijkheid voor de aanpak van de klimaatverandering

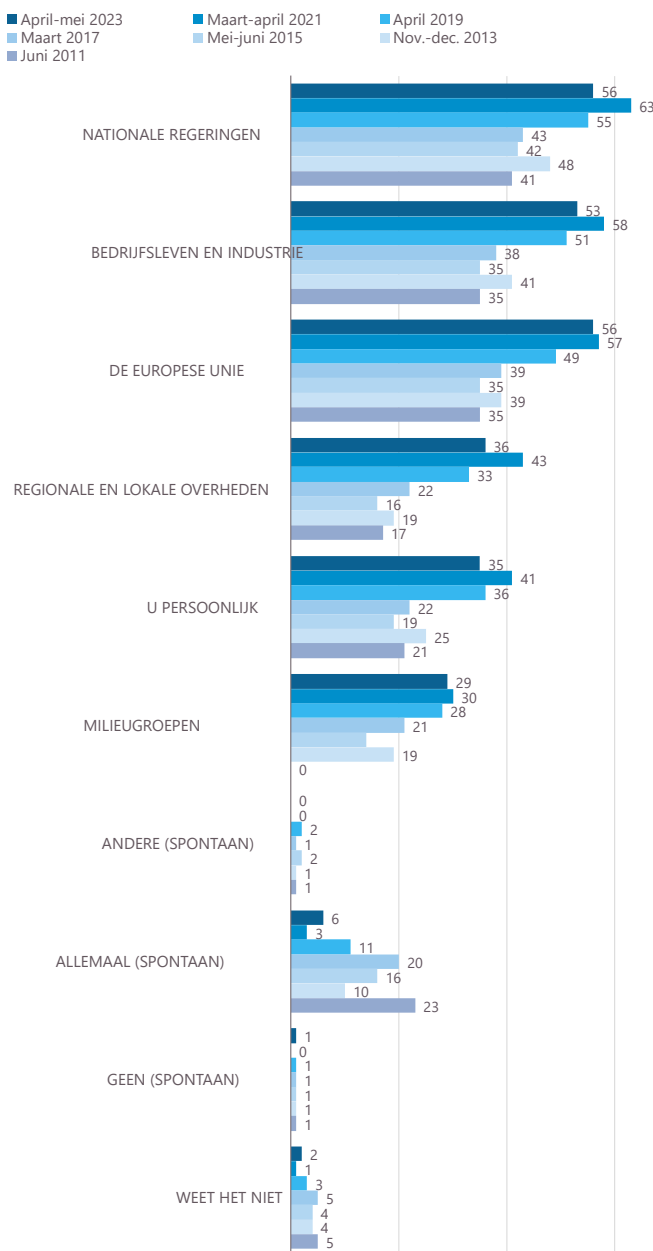
De meeste Europeanen denken dat binnen de EU de Europese Unie, de nationale regeringen en het bedrijfsleven en de industrie verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering.

De respondenten werd gevraagd welke actoren binnen de EU (uit een lijst van zes) volgens hen verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering. Meerdere reacties waren mogelijk.¹⁹ De Europese Unie (56 %, -1 procentpunten sinds maart-april 2021) en de nationale regeringen (56 %, -6 procentpunten) zijn het meest genoemd, gevolgd door het bedrijfsleven en de industrie (53 %, -5 pp). Deze zullen allemaal minder vaak worden genoemd dan in maart-april 2021, maar ze blijven de enige actoren die door ten minste vier op de tien respondenten worden genoemd. De respondenten zijn nu veel vaker verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering dan in de periode 2013-2017.

Meer dan een derde van de respondenten zegt dat regionale en lokale overheden (36 %, -7 pp) of zichzelf persoonlijk (35 %, -6 procentpunten) verantwoordelijk zijn, terwijl 29 % (-1 procentpunt) denkt dat milieugroepen verantwoordelijk zijn.

Iets meer dan een op de twintig (6 %, + 3 procentpunten) zegt spontaan dat alle genoemde actoren binnen de EU verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering.

QC3 Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (% — EU-27)

19 QC3. Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering?

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

In 14 lidstaten zullen de respondenten hoogstwaarschijnlijk zeggen dat nationale regeringen verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering, waarbij de hoogste percentages werden waargenomen onder de respondenten in Malta (84 %), Zweden (80 %) en Denemarken (77 %). In Slovenië (35 %), Roemenië (40 %) en Letland (43 %) daarentegen denken minder mensen op deze manier. De nationale regeringen staan in de top drie van alle 27 lidstaten.

In Spanje staan de nationale regeringen en de Europese Unie op de eerste plaats (beide 56 %), terwijl in Bulgarije (zowel 48 %) als Nederland (beide 68 %) de nationale overheden op de eerste plaats staan met het bedrijfsleven en de industrie.

In 27 lidstaten behoort de Europese Unie tot de drie belangrijkste actoren die verantwoordelijk worden geacht voor de bestrijding van de klimaatverandering. Het is de meest genoemde acteur in zes landen, waaronder Luxemburg (76 %), Frankrijk en België (beide 65 %) en Spanje (53 %). De Europese Unie wordt ook algemeen genoemd door respondenten in Malta (79 %) en Denemarken (75 %). De respondenten in Roemenië (37 %), Letland (38 %) en Bulgarije (39 %) zullen de EU het minst verantwoordelijk achten voor de aanpak van de klimaatverandering.

In vier landen denken respondenten meestal dat het bedrijfsleven en de industrie verantwoordelijk zijn voor de aanpak van klimaatverandering: Duitsland (66 %), Hongarije (60 %), Oostenrijk (59 %) en Slovenië (58 %). In Bulgarije (zowel 48 %) als Nederland (zowel 68 %) staat het bedrijfsleven en de industrie op de eerste plaats met nationale overheden. Ook in Griekenland (73 %) en Malta (68 %) wordt het bedrijfsleven en de industrie op grote

schaal genoemd. Zweden is het enige land waar het bedrijfsleven en de industrie niet in de top drie staan.

Regionale en lokale overheden zijn de derde meest genoemde actoren in Griekenland (45 %), Oostenrijk (43 %), Spanje (38 %) en Bulgarije (33 %), maar ze worden het meest genoemd in Malta (67 %), Luxemburg (53 %) en Zweden (46 %). Zij worden het minst genoemd in Tsjechië (19 %) en Polen, Letland en Italië (alle 26 %).

Er zijn vijf landen waar ten minste de helft van alle respondenten denkt persoonlijk verantwoordelijk te zijn: Malta (63 %), Luxemburg (62 %), Zweden (60 %), Denemarken (54 %) en Nederland (53 %). Daarentegen denkt 16 % in Tsjechië en 17 % in Bulgarije en Polen op dezelfde manier. Dit is het derde meest genoemde item in Zweden en Nederland (53 %).

Milieugroepen zijn de op twee na meest genoemde actoren in Oostenrijk (samen met regionale en lokale overheden, beide 43 %). Zij worden ook op grote schaal genoemd door de respondenten in Malta (61 %), Luxemburg (53 %) en Litouwen (43 %), maar minder waarschijnlijk door de respondenten in Bulgarije (16 %), Tsjechië (17 %) en Italië (18 %).

Het is vermeldenswaard dat er vijf landen zijn waar ten minste één op de tien spontaan zegt dat al deze actoren verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering: Portugal (32 %), Spanje (13 %), Oostenrijk (11 %) en Litouwen en Bulgarije (10 %).

QC3 Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (%)

	EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
Nationale regeringen	56	49	48	54	77	61	55	56	74	56	61	50	46	69	43	57	63	48	84	68	52	46	47	40	35	64	62	80
De Europese Unie	56	65	39	41	75	63	45	51	73	56	65	53	51	63	38	50	76	41	79	67	52	43	52	37	43	50	55	74
Bedrijfsleven en industrie	53	52	48	46	65	66	44	42	73	54	56	47	43	67	39	56	66	60	68	68	59	34	41	33	58	63	60	55
Regionale en lokale overheden	36	35	33	19	44	44	30	34	45	38	40	41	26	38	26	37	53	29	67	35	43	26	35	31	28	34	29	46
U persoonlijk	35	40	17	16	54	48	22	39	32	36	46	26	20	41	24	37	62	18	63	53	40	17	28	18	22	26	42	60
Milieugroepen	29	29	16	17	33	31	23	30	32	29	42	42	18	39	26	43	53	24	61	19	43	22	31	21	23	28	24	28
Overig (Spontaan)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0
Allemaal (spontaan)	6	3	10	4	4	4	5	9	5	13	4	3	9	4	4	10	2	8	2	2	11	3	32	5	8	3	1	1
Geen (spontaan)	1	1	1	2	0	2	1	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	3	1	0	1	1	1	0	0
Weet het niet	2	1	6	4	0	1	3	1	0	2	3	0	3	0	3	2	1	1	2	0	2	2	2	4	1	1	2	0

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Op nationaal niveau lopen de meningen over wie verantwoordelijk is voor de aanpak van de klimaatverandering sinds april-mei 2021 uiteen²⁰.

Op het algemene EU-niveau is er een daling van zeven procentpunten in het percentage dat denkt dat de nationale regeringen verantwoordelijk zijn, en in 18 lidstaten wordt deze trend herhaald. In 13 landen is de daling met ten minste tien procentpunten, met de grootste daling in Ierland (56 %, -18 procentpunten ten opzichte van 2021, + 8 procentpunten ten opzichte van 2019), Slovenië (35 %, -17 procentpunten sinds 2019) en Italië (46 %, -17 procentpunten). De vermeldingen van de nationale regering zijn toegenomen in zes landen, waaronder Malta (84 %, + 9 procentpunten sinds 2021, + 18 procentpunten sinds 2019), en zijn ongewijzigd gebleven in Griekenland (74 %), Slowakije (64 %) en Frankrijk (61 %).

De vermeldingen over de Europese Unie zijn toegenomen in 15 landen, waaronder Litouwen (50 %, + 17 procentpunten), Denemarken (75 %, + 15 procentpunten) en Malta (79 %, + 10 procentpunten sinds 2021, + 20 procentpunten sinds 2019). In de overige 12 landen denken de respondenten nu minder snel dat de EU verantwoordelijk is, met de grootste dalingen in Roemenië (37 %, -15 procentpunten), Ierland (51 %, -14 procentpunten sinds 2021, + 6 procentpunten sinds 2019), Portugal (52 %, -12 procentpunten sinds 2021, -4 procentpunten sinds 2019) en Slovenië (43 %, -10 pp sinds 2021, + 4 procentpunten sinds 2019).

In 13 landen zijn de respondenten minder geneigd te denken dat regionale en lokale overheden verantwoordelijk zijn, en in vijf landen is de daling met ten minste tien procentpunten: Polen (26 %, -20 pp), Italië (26 %, -20 pp), Roemenië (31 %, -15 pp), Ierland (34 %, 11 procentpunten sinds 2021, + 1 sinds 2019) en Spanje (38 %, -10 pp). In 11 landen daarentegen is de kans groter dat respondenten regionale en lokale overheden noemen, en dit is met name uitgesproken in Luxemburg (53 %, + 18 procentpunten sinds 2021, + 23 procentpunten sinds 2019), Malta (67 %, + 14 procentpunten sinds 2021, + 26 procentpunten sinds 2019) en Litouwen (37 %, + 10 procentpunten). In Frankrijk (40 %) of in België of Portugal (beide 35 %) is er geen verandering opgetreden.

Op EU-niveau is het aantal vermeldingen van bedrijven en industrie met vijf punten gedaald en deze trend wordt weerspiegeld in 16 lidstaten, waaronder Roemenië (33 %, -16 procentpunten), Ierland (42 %, -14 procentpunten sinds 2021, + 3 procentpunten sinds 2019), Bulgarije (48 %, -10 procentpunten) en Italië (43 %, -10 pp). In de overige elf landen zijn de vermeldingen toegenomen, met

name in Griekenland (73 %, + 11 procentpunten), Malta (68 %, + 11 procentpunten sinds 2021, + 25 procentpunten sinds 2019) en Litouwen (56 %, + 10 procentpunten).

In 18 landen zijn de respondenten minder geneigd om persoonlijk verantwoordelijk te zijn voor de aanpak van de klimaatverandering, met de grootste dalingen in Portugal (28 %, -15 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019), Ierland (39 %, 13 procentpunten sinds 2021, -4 procentpunten sinds 2019) en Polen (17 %, -13 pp). De vermeldingen zijn toegenomen in zes landen, waaronder Denemarken (54 %, + 13 procentpunten sinds 2021, + 2 procentpunten sinds 2019) en Malta (63 %, + 11 procentpunten sinds 2021, + 23 procentpunten sinds 2019), maar zijn ongewijzigd gebleven in Frankrijk (46 %), Kroatië en Slowakije (beide 26 %).

De vermeldingen van milieugroepen zijn in 15 landen toegenomen en in vijf landen bedraagt de stijging ten minste tien procentpunten: Luxemburg (53 %, + 28 procentpunten sinds 2021, + 22 procentpunten sinds 2019), Litouwen (43 %, + 16 procentpunten sinds 2021, + 5 procentpunten sinds 2019), Denemarken (33 %, + 15 procentpunten sinds 2021, + 10 procentpunten sinds 2019), Malta (61 %, + 13 pp) en Letland (26 %, + 10 procentpunten sinds 2021, -7 procentpunt sinds 2019). Daarentegen zijn de vermeldingen gedaald in tien landen, waaronder Italië (18 %, -14 pp), Roemenië (21 %, -13 pp) en Cyprus (39 %, -10 procentpunten).

²⁰ Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC3 Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (%)

		EU27	MT	DK	LT	SE	LU	FI	EL	FR	SK	DE	CY	HR	NL	BIJ	PT	WE ES	ES	RO	EE	HU	BG	LV	CZ	PL	HET	SI	IE
Nationale regeringen	Mei/juni 2023	56	84	77	57	80	63	62	74	61	64	61	69	50	68	52	47	49	56	40	55	48	48	43	54	46	46	35	56
	Δ mrt/apr 2021	▼7	Φ9	Φ5	Φ5	Φ4	Φ3	Φ1	=	=	=	▼1	▼1	▼2	▼5	▼8	▼10	▼11	▼11	▼11	▼12	▼12	▼13	▼13	▼16	▼16	▼17	▼17	▼18
De Europese Unie	Mei/juni 2023	56	79	75	50	74	76	55	73	65	50	63	63	53	67	52	52	65	56	37	45	41	39	38	41	43	51	43	51
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ10	Φ15	Φ17	Φ5	Φ10	Φ2	Φ8	Φ3	Φ3	Φ1	▼6	Φ2	▼3	▼5	▼12	▼4	▼2	▼15	Φ6	▼2	▼7	Φ3	Φ4	Φ2	▼5	▼10	▼14
Regionale en lokale overheden	Mei/juni 2023	36	67	44	37	46	53	29	45	40	34	44	38	41	35	43	35	35	38	31	30	29	33	26	19	26	26	28	34
	Δ mrt/apr 2021	▼7	Φ14	Φ7	Φ10	Φ2	Φ18	Φ2	Φ2	=	Φ2	▼2	▼8	Φ5	▼5	▼3	=	=	▼10	▼15	▼2	▼8	▼7	Φ1	Φ2	▼20	▼20	▼7	▼11
Bedrijfsleven en industrie	Mei/juni 2023	53	68	65	56	55	66	60	73	56	63	66	67	47	68	59	41	52	54	33	44	60	48	39	46	34	43	58	42
	Δ mrt/apr 2021	▼5	Φ11	Φ9	Φ10	Φ4	Φ8	▼2	Φ11	Φ4	Φ3	▼8	Φ6	▼3	▼4	▼7	▼7	▼5	▼6	▼16	▼5	▼5	▼10	Φ1	Φ5	▼9	▼10	▼4	▼14
Weet het niet	Mei/juni 2023	35	63	54	37	60	62	42	32	46	26	48	41	26	53	40	28	40	36	18	22	18	17	24	16	17	20	22	39
	Δ mrt/apr 2021	▼6	Φ11	Φ13	Φ9	Φ4	Φ8	▼4	▼1	=	=	▼7	▼5	=	▼4	▼8	▼15	▼1	▼6	▼8	▼4	▼5	▼4	Φ4	▼6	▼13	▼8	▼2	▼13
U persoonlijk	Mei/juni 2023	29	61	33	43	28	53	24	32	42	28	31	39	42	19	43	31	29	29	21	23	24	16	26	17	22	18	23	30
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ13	Φ15	Φ16	Φ6	Φ28	Φ5	Φ7	Φ5	Φ2	=	▼10	Φ2	▼4	=	Φ8	Φ5	▼3	▼13	Φ3	▼3	▼7	Φ10	Φ7	▼9	▼14	▼2	▼6
Milieugroepen	Mei/juni 2023	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Δ mrt/apr 2021	=	=	=	Φ1	=	=	=	=	Φ1	Φ1	=	=	=	Φ1	=	=	=	=	Φ1	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Overig (Spontaan)	Mei/juni 2023	6	2	4	10	1	2	1	5	4	3	4	4	3	2	11	32	3	13	5	5	8	10	4	4	3	9	8	9
	Δ mrt/apr 2021	Φ3	▼3	Φ4	Φ10	Φ1	Φ2	Φ1	Φ3	Φ3	=	Φ1	Φ1	Φ2	Φ2	Φ6	Φ32	Φ3	Φ6	Φ3	Φ5	Φ5	Φ3	Φ4	Φ4	Φ2	Φ5	Φ5	Φ9
Allemaal (spontaan)	Mei/juni 2023	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	2	0	0	1	3	0	1	1	1	1	0	1	1	2	1	1	1	0
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	=	=	Φ1	=	Φ1	▼1	=	=	Φ1	Φ1	▼1	=	Φ1	Φ3	=	Φ1	Φ1	=	Φ1	=	=	Φ1	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	=
Geen (spontaan)	Mei/juni 2023	2	2	0	2	0	1	2	0	3	1	1	0	0	0	2	2	1	2	4	3	1	6	3	4	2	3	1	1
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	Φ1	▼1	Φ2	=	=	Φ2	▼1	=	=	Φ1	=	=	=	Φ1	Φ2	Φ1	=	Φ1	Φ3	▼1	Φ4	Φ3	Φ4	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1

Een analyse van de sociaaldemografische resultaten wijst op het volgende:

- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat ze verantwoordelijkheid aan elke acteur toewijzen. 60 % van degenen die op 20-jarige leeftijd een opleiding hebben voltooid, denkt bijvoorbeeld dat de EU verantwoordelijk is, tegenover 52 % van degenen die op 15-jarige leeftijd hebben voltooid.
- Met uitzondering van milieugroepen zijn managers het meest geneigd om te zeggen dat elke actor verantwoordelijk is. Studenten en managers zijn het meest geneigd om de verantwoordelijkheid aan de EU toe te wijzen (elk 62 %).
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen zijn het meest geneigd om te denken dat elke acteur verantwoordelijk is. 59 % zegt dit bijvoorbeeld over nationale regeringen, tegenover 52 % van degenen die meestal moeite hebben met het betalen van rekeningen.
- Degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de hogere middenklasse zijn het meest geneigd om te zeggen dat elke acteur verantwoordelijk is, hoewel in het geval van milieugroepen een gelijk percentage van degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de middenklasse ook op deze manier denkt (beide 30 %).

De analyse toont ook aan dat respondenten die denken dat klimaatverandering de ernstigste problemen is, of een van de ernstigste problemen, meer geneigd zijn om elke actor verantwoordelijk te achten, in vergelijking met degenen die niet denken dat klimaatverandering een ernstig probleem is. Bijvoorbeeld 70 % van degenen die denken dat klimaatverandering het ernstigste probleem is en 64 % van degenen die denken dat het een van de ernstigste problemen is, denkt ook dat de EU verantwoordelijk is, tegenover 48 % van degenen die niet denken dat klimaatverandering een ernstig probleem voor de wereld is.

Hoe ernstiger een respondent de klimaatverandering waarneemt, hoe groter de kans dat elke speler verantwoordelijk is voor de aanpak ervan. 58 % van degenen die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, denkt bijvoorbeeld dat het bedrijfsleven en de industrie verantwoordelijk zijn, vergeleken met 35 % die denkt dat het geen ernstig probleem is. Hetzelfde patroon geldt wanneer je de vergelijking maakt tussen degenen die al dan niet persoonlijke actie hebben ondernomen om klimaatverandering te bestrijden.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC3 Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (% — EU)

	Nationale regering	De Europese Unie	Regionale en lokale overheden	Bedrijfsleven en industrie	U persoonlijk	Milieugroepen	Overig (Spontaan)	Allemaal (spontaan)
EU27	56	56	36	53	35	29	0	6
Geslacht								
Man	56	57	35	53	35	27	0	6
Vrouw	56	56	37	53	36	30	0	7
Leeftijd								
15-24	56	59	34	53	34	30	0	6
25-39	56	58	38	56	37	31	0	6
40-54	57	57	36	54	37	28	0	7
55+	55	54	35	52	33	27	0	7
Onderwijs (eind van)								
—15	51	52	32	49	28	24	0	10
16-19	53	54	35	53	33	29	0	6
20+	61	60	39	56	41	31	0	5
Nog steeds studeren	59	62	37	58	37	29	0	6
Sociaal-professionele categorie								
Zelfstandig in loondienst	53	56	35	52	32	28	0	8
Beheerders	63	62	42	59	44	31	0	5
Andere witte kragen	56	58	34	53	34	28	0	6
Handarbeiders	52	54	35	52	35	29	0	7
Huiselijke personen	52	52	30	45	27	23	0	11
Werkloos	55	58	37	55	37	37	0	6
Gepensioneerd	55	53	35	52	33	28	0	6
Studenten	59	62	37	58	37	29	0	6
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen								
Het grootste deel van de tijd	52	55	35	50	27	27	0	9
Van tijd tot tijd	49	51	34	48	28	27	0	7
Bijna nooit/nooit	59	59	37	56	39	30	0	6
Overweeg om deel uit te maken van								
De arbeidersklasse	55	54	37	53	32	28	0	9
De lagere middenklasse	52	53	31	50	31	26	1	8
De middenklasse	56	57	37	54	36	30	0	5
De hogere middenklasse	63	65	40	60	46	30	1	4
De hogere klasse	57	62	35	46	35	24	0	6
Klimaatverandering								
Grootste probleem	66	70	45	61	47	35	0	5
Een van de problemen	62	64	42	60	44	34	0	6
Geen probleem	49	48	30	47	27	24	0	7
Perceptie van klimaatverandering								
Geen ernstig probleem	34	30	20	35	16	15	1	5
Een vrij ernstig probleem	44	44	27	41	23	23	0	6
Een zeer ernstig probleem	60	62	39	58	40	31	0	7
Heeft actie ondernomen om het klimaat te bestrijden								
Ja	62	62	42	60	43	32	0	7
Nee	46	46	26	42	21	22	0	6

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

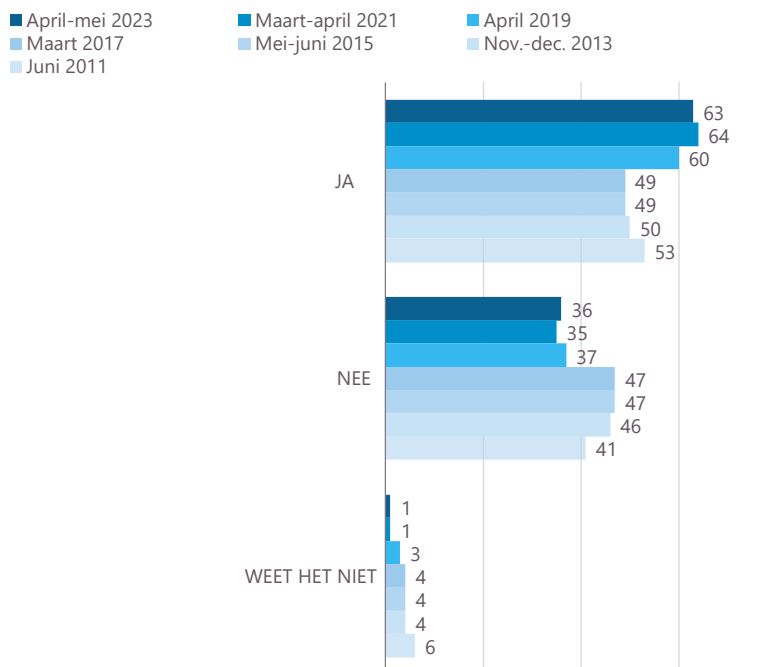
2. Persoonlijke actie om klimaatverandering aan te pakken

Meer dan zes op de tien Europeanen hebben de afgelopen zes maanden persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden.

Sinds maart-april 2021 is er weinig veranderd in het percentage respondenten dat zegt dat ze de afgelopen 6 maanden persoonlijke actie hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden (63 %, -1 procentpunt)²¹. Meer dan een derde (36 %, + 1 pp) zegt dat ze geen actie hebben ondernomen, terwijl 1 % (geen verandering) zegt dat ze het niet weten.

Op langere termijn is het aandeel dat actie onderneemt sinds april 2019 relatief stabiel gebleven, maar aanzienlijk hoger dan in de periode 2011-2017.

QC5 Hebt u persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan? (% — EU-27)

²¹ QC5. Heb je zelf actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan?

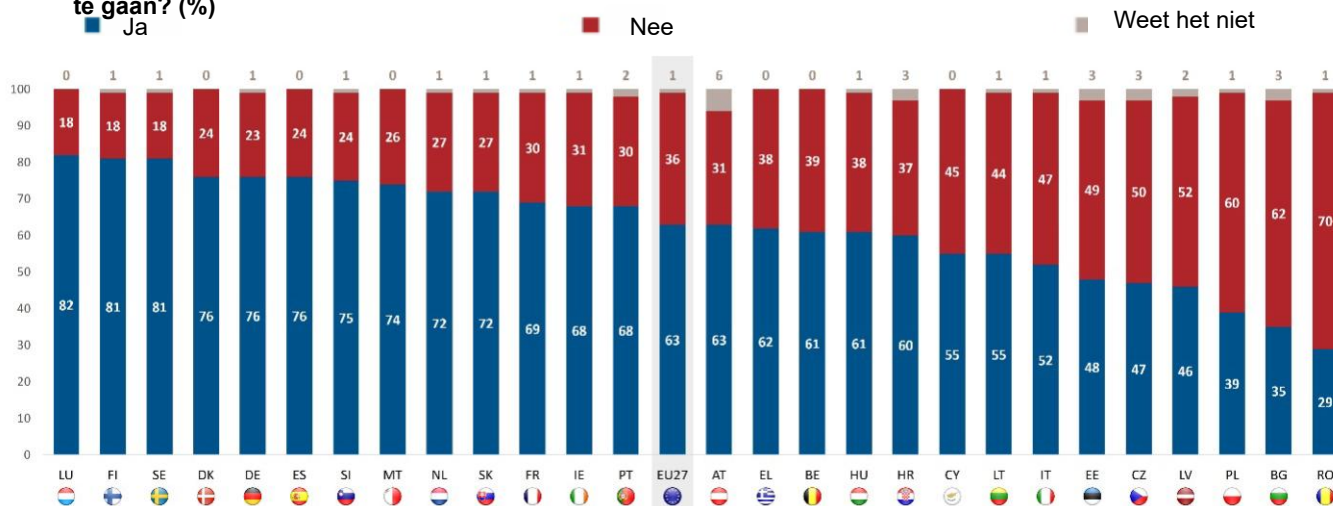
Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Op nationaal niveau zegt een meerderheid van de respondenten in 21 lidstaten persoonlijk actie te hebben ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden te bestrijden, en in zeven landen heeft ten minste driekwart dat gedaan: Luxemburg (82 %), Finland en Zweden (elk 81 %), Denemarken, Duitsland en Spanje (elk 76 %) en Slovenië (75 %).

hebben bestreden, met de grootste stijgingen onder respondenten in Denemarken (76 %, + 14 procentpunten ten opzichte van 2021, + 1 procentpunt ten opzichte van 2019), Nederland (72 %, + 11 procentpunten) en Luxemburg (82 %, + 9 procentpunten sinds 2021, + 1 procentpunt sinds 2019).

QC5 Hebt u persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan? (%)

Aan de andere kant van de schaal zegt slechts 29 % van de bevolking in Roemenië, 35 % in Bulgarije en 39 % in Polen dat ze in dit tijdsbestek persoonlijke actie hebben ondernomen.

Respondenten in elf landen, waaronder Portugal (68 %, - 15 procentpunten sinds 2021, -6 procentpunten sinds 2019), Polen (39 %, -13 procentpunten) en Cyprus (55 %, -10 procentpunten) hebben nu minder kans om actie te ondernemen.

De trends sinds april-mei 2021²² zijn gemengd. In tien lidstaten zullen respondenten nu vaker zeggen dat ze de afgelopen zes maanden persoonlijk de klimaatverandering

In de overige zes landen is er geen verandering opgetreden.

QC5 Hebt u persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan? (%)

		EU27	DK	NL	LU	FI	LT	SE	EL	HT	LV	EE	ES	FR	HR	MT	SI	SK	WES	DE	RO	BG	CZ	IE	HU	BJ	CY	PL	PT
Ja	Mei/juni 2023	63	76	72	82	81	55	81	62	52	46	48	76	69	60	74	75	72	61	76	29	35	47	68	61	63	55	39	68
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ14	Φ11	Φ9	Φ8	Φ7	Φ4	Φ4	Φ4	Φ1	=	=	=	=	=	=	=	▼1	▼2	▼2	▼3	▼3	▼4	▼4	▼6	▼8	▼10	▼13
Nee	Mei/juni 2023	36	24	27	18	18	44	18	38	47	52	49	24	30	37	26	24	27	39	23	70	62	50	31	38	31	45	60	30
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼14	▼12	▼9	▼9	▼8	▼8	▼4	▼4	▼6	▼4	Φ1	=	▼2	Φ2	▼1	▼1	Φ1	Φ2	Φ1	Φ3	=	Φ3	Φ6	Φ4	Φ10	Φ13	Φ15
Weet het niet	Mei/juni 2023	1	0	1	0	1	1	1	0	1	2	3	0	1	3	0	1	1	0	1	1	3	3	1	1	6	0	1	2
	Δ mrt/apr 2021	=	=	Φ1	=	Φ1	Φ1	Φ1	=	=	Φ2	Φ3	▼1	=	Φ2	▼2	Φ1	Φ1	=	=	Φ1	=	Φ3	Φ1	=	Φ4	=	=	Φ2

NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Meer dan de helft van alle respondenten in elke sociaaldemografische groep zegt persoonlijk actie te hebben ondernomen om klimaatverandering te bestrijden, maar er zijn enkele opmerkelijke verschillen:

- Respondenten in de leeftijdsgroep van 25-54 jaar (66 %) zeggen vaker actie te hebben ondernomen in vergelijking met jongere (61 %) of ouder (60 %) respondenten.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe groter de kans dat ze actie hebben ondernomen: 71 % van degenen die hun opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid, hebben dit gedaan, tegenover 55 % die het onderwijs verliet op de leeftijd van 15 jaar of jonger.
- Managers (74 %) hebben meer kans dan die in andere sociaal-professionele groepen om te zeggen dat ze actie hebben ondernomen, vooral in vergelijking met werklozen (57 %).
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (67 %) zeggen eerder dat ze actie hebben ondernomen dan degenen die meer moeilijkheden ondervinden.
- Degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de hogere middenklasse (75 %) zeggen eerder dat ze actie hebben ondernomen dan degenen die denken dat ze deel uitmaken van andere categorieën van de sociale ladder, en in het bijzonder in de arbeidersklasse (59 %).

De analyse toont ook aan dat respondenten die denken dat klimaatverandering het ernstigst is (76 %) of een van de ernstigste (71 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder actie hebben ondernomen dan degenen die klimaatverandering niet tot de ernstigste problemen rekenen (55 %).

QC5 Hebt u persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan? (% — EU)

	Ja	Nee	Weet het niet
EU27	63	36	1
Geslacht			
Man	61	38	1
Vrouw	65	34	1
Leeftijd			
15-24	61	38	1
25-39	66	33	1
40-54	66	33	1
55+	60	38	2
Onderwijs (eind van)			
—15	55	44	1
16-19	60	39	1
20+	71	28	1
Nog steeds studeren	67	32	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	65	34	1
Beheerders	74	25	1
Andere witte kragen	63	35	2
Handarbeiders	63	36	1
Huiselijke personen	58	41	1
Werkloos	57	42	1
Gepensioneerd	59	40	1
Studenten	67	32	1
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	58	41	1
Van tijd tot tijd	55	44	1
Bijna nooit/nooit	67	32	1
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	59	40	1
De lagere middenklasse	60	39	1
De middenklasse	64	35	1
De hogere middenklasse	75	25	0
De hogere klasse	65	35	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	76	23	1
Een van de problemen	71	28	1
Geen probleem	55	44	1
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	41	57	2
Een vrij ernstig probleem	44	54	2
Een zeer ernstig probleem	69	30	1

3. Soorten individuele acties

Meer dan negen op de tien Europeanen hebben ten minste één actie ondernomen om klimaatverandering aan te pakken

De respondenten kregen een lijst van 15 acties en vroegen welke acties zij persoonlijk hadden ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan²³. Meer dan negen op de tien (93 %, -3 procentpunten sinds maart-april 2021) hadden ten minste één actie ondernomen.

Verreweg de meest genoemde actie is het verminderen van afval en het regelmatig scheiden van afval voor recycling (70 %, -5 procentpunten). Dit en proberen het verbruik van wegwerpartikelen te verminderen (53 %, -6 procentpunten) zijn de enige acties die door ten minste de helft van alle respondenten worden genoemd. In beide gevallen is de kans kleiner dat respondenten zeggen dat ze elke actie ondernemen dan in 2021.

Bijna vier op de tien (37 %) zegt dat bij de aankoop van een nieuw huishoudelijk apparaat een lager energieverbruik een belangrijke factor is in hun keuze een daling van vijf procentpunten sinds 2021 en de tweede opeenvolgende daling sinds 2019.

Iets meer dan drie op de tien (31 %, geen verandering) kopen en eten minder vlees.

Meer dan een kwart van de respondenten zegt dat ze regelmatig milieuvriendelijke alternatieven voor hun privéauto gebruiken, zoals wandelen, fietsen, openbaar vervoer of autodelen (28 %, -2 pp) of dat ze meer biologisch voedsel kopen en eten (28 %, -4 pp).

Minder dan een op de vijf respondenten heeft andere maatregelen genomen en sinds 2021 is er weinig veranderd.

Meer dan een op de tien zegt dat ze hun huis beter hebben geïsoleerd om hun energieverbruik te verminderen (17 %, -1 pp), ze beschouwen de koolstofvoetafdruk van hun voedselaankopen en passen hun boodschappen soms dienovereenkomstig aan (15 %, -1 pp).

Ongeveer een op de tien heeft apparatuur in huis geïnstalleerd om hun energieverbruik te beheersen en te verminderen (11 %, + 1 pp), rekening houden met de koolstofvoetafdruk van hun vervoer bij het plannen van hun vakantie en andere langere afstanden en soms hun plannen dienovereenkomstig aanpassen (11 %, geen verandering) of zijn overstapt op een energieleverancier die een groter aandeel energie uit hernieuwbare bronnen biedt dan hun vorige (10 %, geen verandering).

Minder dan een op de tien heeft zonnepanelen in hun huis geïnstalleerd (9 %, + 1 pp), een nieuwe auto gekocht en het lage brandstofverbruik was een belangrijke factor in

hun keuze (7 %, -1 pp), een energiezuinige woning gekocht (4 %, geen verandering) of een elektrische auto gekocht (3 %, + 1 pp).

Uit de langetermijntrends blijkt dat het aantal mensen dat probeert hun afval te verminderen of hun verbruik van wegwerpartikelen probeert te verminderen, zich op het laagste niveau sinds 2013 bevindt.

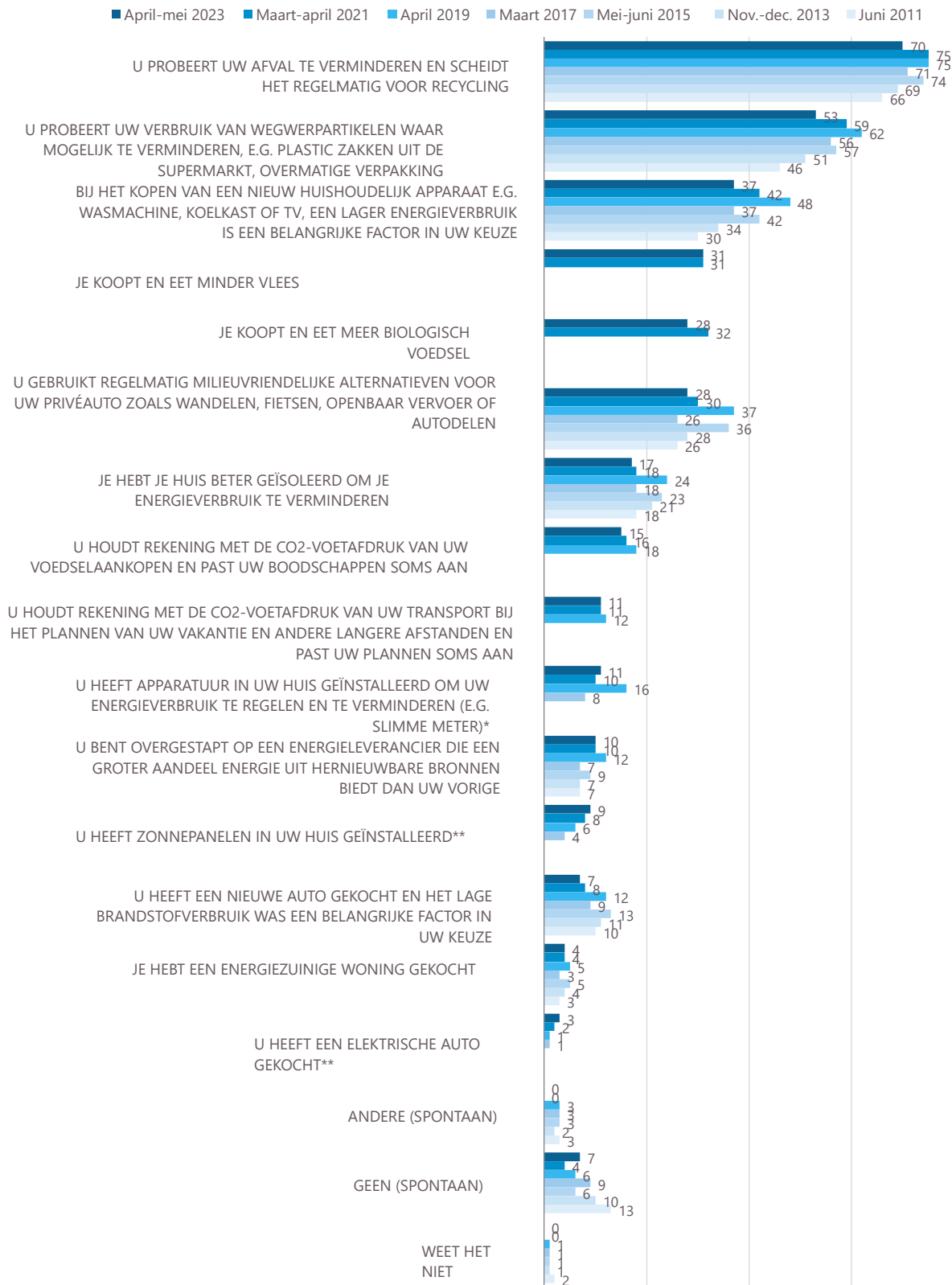
Het percentage respondenten dat zegt dat een lager energieverbruik een belangrijke factor is bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat, is gedaald tot hetzelfde niveau als in 2017, terwijl het percentage respondenten dat hun huis beter geïsoleerd heeft of nieuwe auto's met een laag brandstofverbruik heeft gekocht, nu op het laagste niveau ooit ligt.

23 QC6. Welke van de volgende acties, indien van toepassing, zijn op u van toepassing? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC6 Welke van de volgende acties, indien van toepassing, op u van toepassing? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (% — EU27)

Op nationaal niveau zeggen ten minste acht op de tien respondenten in elke lidstaat dat zij in de afgelopen zes maanden ten minste één actie hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden. Alle respondenten in Malta (100 %) zeggen dit, net als 99 % in Zweden en 98 % in Luxemburg, Slovenië en Nederland. Dit is 80 % in Bulgarije, 83 % in Cyprus en 85 % in Roemenië.

Vergeleken met maart-april 2021 zullen²⁴ respondenten in 21 landen nu minder snel zeggen dat ze ten minste één actie hebben ondernomen, met de grootste dalingen in Portugal (87 %, -13 procentpunten ten opzichte van 2021, -2 procentpunten ten opzichte van 2019), Polen (87 %, -10 procentpunten), Tsjechië (91 %, -8 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019) en Letland (89 %, -8 pp). Malta (100 %, +3 procentpunten) en Roemenië (85 %, +2 procentpunten) zijn de enige landen waar de respondenten nu meer kans hebben gehad om ten minste één actie te hebben ondernomen, terwijl er geen verandering is opgetreden in Zweden (99 %), Luxemburg (98 %), Frankrijk (96 %) en Finland (95 %).

In alle landen, op één na, zeggen de respondenten meestal dat ze proberen hun afval te verminderen en regelmatig te scheiden voor recycling, hoewel percentages variëren van 91 % van de respondenten in Malta en Zweden en 82 % in Frankrijk en Luxemburg tot 36 % in Roemenië en 49 % in Polen. Deze actie staat echter wel in de top drie van alle lidstaten, aangezien het de derde is die in Bulgarije het meest wordt genoemd (26 %).

„Wanneer u een nieuw huishoudelijk apparaat koopt, is een lager energieverbruik een belangrijke factor in uw keuze” is de enige andere optie die op nationaal niveau op de eerste plaats staat, de meest genoemde actie in Bulgarije (39 %). Deze actie wordt ook vermeld door ten minste de helft van alle respondenten in Malta (67 %), Nederland (54 %), Zweden (52 %) en Slovenië (51 %). Dit is de op twee na meest genoemde actie in 16 landen.

In 26 lidstaten die proberen het verbruik van wegwerpproducten waar mogelijk te verminderen, is de op een na meest genoemde actie, met percentages variërend van 81 % van de respondenten in Zweden, 78 % in Malta en 71 % in Nederland tot 31 % in Roemenië, 32 % in Bulgarije en 36 % in Polen. Deze actie staat in de top drie van elke lidstaat en in Bulgarije deelt het de tweede positie met een betere isolatie van de woning om het energieverbruik te verminderen.

Minder vlees kopen en eten is de op twee na meest genoemde actie in Nederland (58 %), Duitsland (47 %) en Frankrijk (41 %) en wordt ook door ten minste de helft van alle respondenten in Zweden en Luxemburg genoemd (beide 53 %). Daarentegen zegt slechts 11 % in Polen en 13 % in Portugal en Litouwen dat zij deze actie ondernemen.

24 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Regelmatig gebruik maken van milieuvriendelijke alternatieven voor een privéauto is de op twee na meest genoemde actie in Zweden (63 %), Finland (45 %) en Ierland (29 %) en ook in Nederland (56 %) en Luxemburg (47 %). Het wordt het minst genoemd door respondenten in Polen (12 %), Italië en Kroatië (beide 14 %).

In vier landen is het kopen en eten van meer biologisch voedsel de derde meest genoemde actie: Luxemburg (60 %), Slovenië (56 %), Denemarken (47 %) en Oostenrijk (41 %). Dit wordt ook door ten minste de helft in Zweden vermeld (52 %). Daarentegen zegt 11 % in Hongarije, 12 % in Polen en 14 % in Bulgarije deze actie te ondernemen.

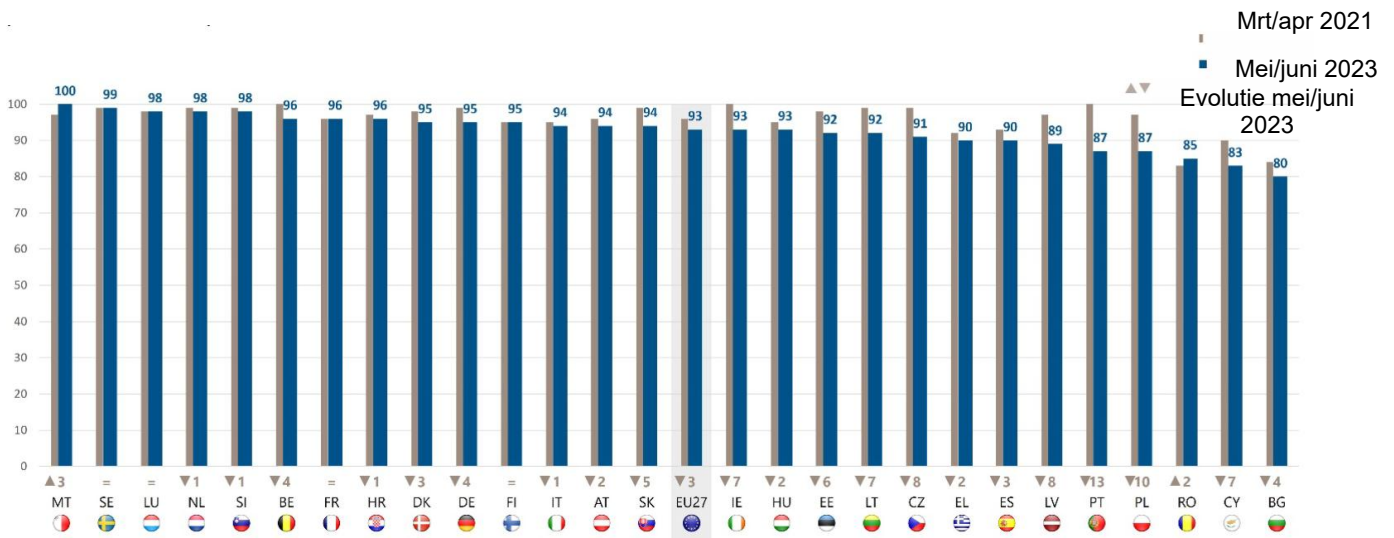
In Bulgarije is het beter isoleren van het huis om het energieverbruik te verminderen op de tweede plaats, samen met een poging om het verbruik van wegwerpartikelen te verminderen (beide 32 %). Een betere isolatie van de woning wordt ook genoemd door 43 % van de respondenten in Nederland en 32 % in Slovenië.

Geen andere acties verschijnen in de top drie in welk land dan ook. Opmerkelijke resultaten van de resterende acties zijn onder meer:

- Respondenten in Zweden (46 %) en Nederland (41 %) hebben meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze de CO₂-voetafdruk van hun voedselaankopen overwegen en hun boodschappen ergens aanpassen.
- Respondenten in Nederland (44 %) hebben meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze apparatuur in hun huis hebben geïnstalleerd om het energieverbruik te beheersen en te verminderen. Malta (33 %) en Luxemburg (20 %) zijn de enige andere landen waar minstens één op de vijf zegt dit te hebben gedaan.
- Respondenten in Zweden (43 %) hebben meer kans dan die in andere landen om te zeggen dat ze de CO₂-voetafdruk van hun vervoer overwegen bij het plannen van vakanties of langere reizen.
- Zweden (25 %) is ook het enige land waar minstens één op de vijf zegt over te stappen op een energieleverancier die een groter aandeel energie uit hernieuwbare bronnen biedt.
- Nederland (43 %), Cyprus (25 %) en Malta (21 %) zijn de enige landen waar minstens één op de vijf zonnepanelen in hun huis heeft geïnstalleerd.
- Bijna een op de vijf respondenten in Luxemburg (19 %) zegt dat ze een energiearme woning hebben gekocht, waarbij minstens één op de tien in Nederland (12 %) en Cyprus (10 %) ook zegt dit te hebben gedaan.

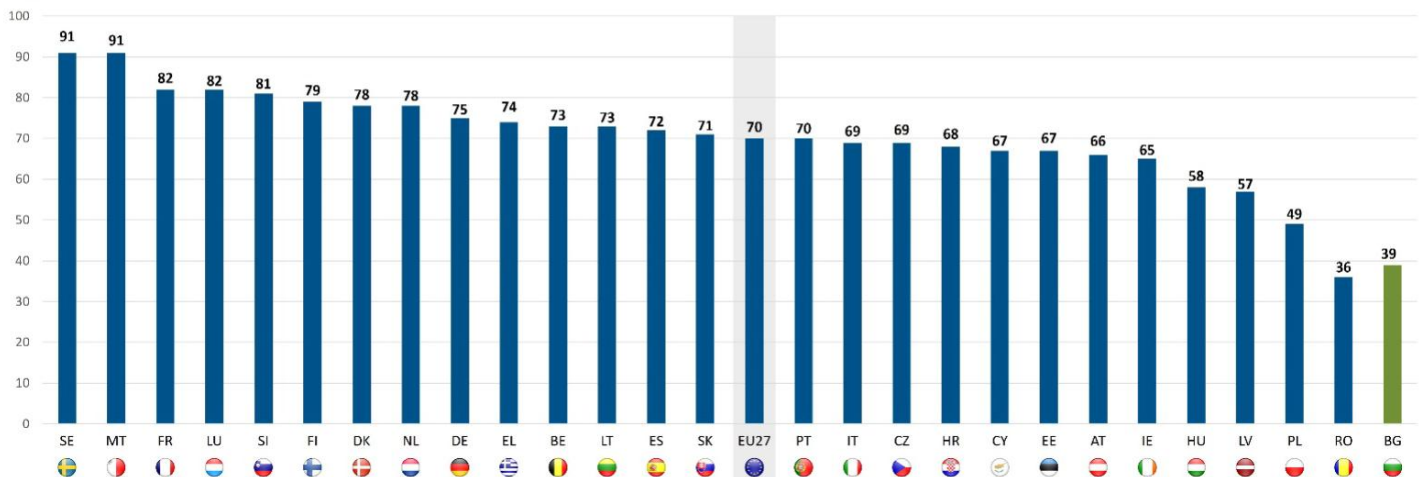
Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

**QC6 Welke van de volgende acties, indien van toepassing, op u van toepassing? (Meerdere
ANSWERS mogelijk) (% Totaal „ten minste één actie”)**

**QC6. Welke van de volgende acties, indien van toepassing, zijn op u van toepassing? (Meerdere antwoorden
mogelijk) (% — Het meest genoemde antwoord per land)**

- U probeert uw afval te verminderen en scheidt het regelmatig voor recycling
- Bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat (bv. wasmachine, koelkast of tv) is een lager energieverbruik een belangrijke factor in uw keuze.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC6 Welke van de volgende acties, indien van toepassing, op u van toepassing? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (%)

	EU27	WE ES	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	HE T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	BIJ	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
U probeert uw afval te verminderen en scheidt het regelmatig voor recycling	70	73	26	69	78	75	67	65	74	72	82	68	69	67	57	73	82	58	91	78	66	49	70	36	81	71	79	91
U probeert uw verbruik van wegwerpartikelen waar mogelijk te verminderen (bv. plastic zakken uit de supermarkt, overtollige verpakking)	53	59	32	49	63	65	61	52	64	49	57	49	40	54	48	48	66	55	78	71	57	36	49	31	65	57	69	81
Bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat (bv. wasmachine, koelkast of tv) is een lager energieverbruik een belangrijke factor in uw keuze.	37	43	39	46	46	41	40	28	40	34	38	34	31	46	41	37	48	37	67	54	38	24	31	27	51	40	42	52
Je koopt en eet minder vlees	31	39	19	18	46	47	24	26	14	15	41	22	26	21	17	13	53	18	22	58	39	11	13	14	27	19	41	53
U gebruikt regelmatig milieuvriendelijke alternatieven voor uw privéauto zoals wandelen, fietsen, openbaar vervoer of autodelen	28	42	17	24	43	43	32	29	28	23	27	14	14	17	26	22	47	19	42	56	33	12	16	16	37	31	45	63
Je koopt en eet meer biologisch voedsel	28	28	14	15	47	39	21	21	16	21	28	32	29	16	24	24	60	11	26	38	41	12	17	17	56	25	22	52
Je hebt je huis beter geïsoleerd om je energieverbruik te verminderen	17	28	32	20	22	10	26	22	19	11	21	20	13	27	16	17	28	19	13	43	11	12	11	20	32	24	19	17
U houdt rekening met de CO2-voetafdruk van uw voedselaankopen en past uw boodschappen soms aan	15	22	3	10	27	21	9	22	3	9	24	7	3	8	10	7	30	13	10	41	20	6	8	4	22	12	32	46
U hebt apparatuur in uw huis geïnstalleerd om uw energieverbruik te regelen en te verminderen (bijv. slimme meter)	11	17	2	7	18	9	12	15	2	8	18	6	4	7	12	13	20	9	33	44	19	8	7	8	18	7	17	17
U houdt rekening met de CO2-voetafdruk van uw transport bij het plannen van uw vakantie en andere langere afstanden en past uw plannen soms aan	11	15	3	6	21	16	4	12	2	4	16	3	4	7	5	3	25	8	10	32	19	3	5	6	10	6	30	43
U bent overgestapt op een energieleverancier die een groter aandeel energie uit hernieuwbare bronnen biedt dan uw vorige	10	14	1	4	15	15	8	13	6	5	9	5	9	3	6	8	16	4	1	19	11	4	7	6	16	4	17	25
U heeft zonnepanelen in uw huis geïnstalleerd	9	19	3	8	7	9	4	6	17	6	5	5	6	25	3	3	13	4	21	43	14	5	5	4	12	6	6	9
U heeft een nieuwe auto gekocht en het lage brandstofverbruik was een belangrijke factor in uw keuze	7	10	7	11	15	6	11	9	2	5	11	4	6	12	8	8	16	4	14	12	9	4	4	4	16	6	13	17
Je hebt een energiezuinige woning gekocht	4	6	3	2	8	2	5	6	1	3	6	1	3	10	2	2	19	6	9	12	4	3	2	4	6	2	4	4
Je hebt een elektrische auto gekocht	3	3	1	2	9	3	2	5	1	2	2	3	5	1	2	1	8	2	6	9	7	1	2	2	3	1	7	9
Overig (Spontaan)	0	0	0	0	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Geen (spontaan)	7	4	18	9	5	5	8	5	9	10	4	3	6	16	9	8	2	7	0	2	6	12	12	15	2	6	4	1
Weet het niet	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0
Totaal „ten minste één actie”	93	96	80	91	95	95	92	93	90	90	96	96	94	83	89	92	98	93	100	98	94	87	87	85	98	94	95	99

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Op het algemene EU-niveau zijn er sinds april-mei 2021 over het algemeen slechts kleine veranderingen geweest²⁵. Deze verhullen echter grotere veranderingen op nationaal niveau van ten minste tien procentpunten voor 13 van de 15 gevraagde acties.

In 20 landen zijn de respondenten minder geneigd om te zeggen dat ze hun afval proberen te verminderen en te scheiden voor recycling, en in vijf landen is de daling ten minste tien procentpunten: Ierland (65 %, -24 procentpunten ten opzichte van 2021, -5 procentpunten ten opzichte van 2019), Tsjechië (69 %, -19 pp sinds 2021, -7 procentpunten sinds 2019), België (73 %, -13 pp sinds 2021, -5 procentpunten sinds 2019), Portugal (70 %, -12 pp sinds 2021, -6 procentpunten sinds 2019) en Polen (49 %, -11 pp). In zes landen, waaronder Malta (91 %, +9 procentpunten), is de kans groter dat de respondenten deze actie ondernemen, terwijl er in Slovenië geen verandering is opgetreden (81 %).

In 21 landen is het aandeel van de respondenten dat ze proberen hun verbruik van wegwerpartikelen waar mogelijk te verminderen, gedaald, en in drie landen met meer dan 20 procentpunten: Portugal (49 %, -26 procentpunten sinds 2021, -4 procentpunten sinds 2019), Ierland (52 %, -25 procentpunten sinds 2021, -8 procentpunten sinds 2019) en Tsjechië (49 %, -22 pp sinds 2021, -5 procentpunten sinds 2019). Er zijn ook opmerkelijke dalingen geweest onder de respondenten in Estland (61 %, -15 procentpunten sinds 2021, -7 procentpunten sinds 2019), Italië (40 %, -11 pp), Letland (48 %, -10 pp) en Polen (36 %, -10 procentpunten). De vermeldingen over deze actie zijn daarentegen toegenomen in vijf landen, waaronder Malta (78 %, +7 procentpunten sinds 2021, +17 procentpunten sinds 2019), terwijl er in Hongarije geen verandering is opgetreden (55 %).

Er zijn nog grotere nationale veranderingen opgetreden in het percentage respondenten dat zegt dat een lager energieverbruik bij de aankoop van een nieuw huishoudelijk apparaat een belangrijke factor is in hun keuze, met aanzienlijke dalingen in Portugal (31 %, -42 procentpunten sinds 2021, -11 procentpunt sinds 2019), Ierland (28 %, -28 procentpunten sinds 2021, -10 procentpunten sinds 2019), Tsjechië (46 %, -22 pp sinds 2021, -5 pp sinds 2019) en Estland (40 %, 22 procentpunten sinds 2021, -18 procentpunt sinds 2019). In 19 landen over het geheel genomen is sprake van dalingen in vermeldingen. Er zijn vijf landen, waaronder Zweden (52 %, +11 procentpunten sinds 2021, -9 procentpunten sinds 2019) en Finland (42 %, +12 procentpunten sinds 2021, -9 procentpunt sinds 2019) waar de respondenten nu waarschijnlijker zeggen dat ze deze actie hebben ondernomen. Er is geen verandering waargenomen in Luxemburg (48 %) of Oostenrijk (38 %).

²⁵ Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Evoluties voor het kopen en eten van minder vlees zijn gemengd. Respondenten in 15 landen hebben nu meer kans om dit te doen, met de grootste stijgingen in Luxemburg (53 %, +7 procentpunten) en Zweden (53 %, +7 procentpunten). Daarentegen zijn de vermeldingen in negen landen afgenomen, met name in Portugal (13 %, -26 procentpunten) en Ierland (26 %, -12 procentpunten). Er is geen verandering opgetreden in Frankrijk (41 %), Letland (17 %) of Spanje (15 %).

Vergeleken met 2021 zeggen respondenten in 19 landen nu minder vaak dat ze meer biologisch voedsel kopen en eten, en dit is met name het geval in Portugal (17 %, -18 procentpunten), Frankrijk (28 %, -13 pp) en Ierland (21 %, -12 procentpunten). In de overige acht lidstaten hebben de respondenten nu meer kans om deze actie te ondernemen, met de grootste stijging in Luxemburg (60 %, +12 procentpunten). Er is geen verandering opgetreden in Italië (29 %).

De vermeldingen over het regelmatig gebruik van milieuvriendelijke alternatieven voor een privéauto zijn gedaald in 15 landen, waaronder Portugal (16 %, 22 procentpunten sinds 2021, +2 procentpunten sinds 2019), Ierland (29 %, 11 procentpunten sinds 2021, -7 procentpunten sinds 2019) en Tsjechië (24 %, -11 procentpunt sinds 2021, -5 procentpunten sinds 2019) en in tien landen, waaronder Zweden (63 %, +21 pp sinds 2021, -2 pp sinds 2019), Malta (42 %, +16 procentpunten sinds 2021, +11 procentpunten sinds 2019) en Finland (45 %, +14 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019). Er is geen verandering opgetreden in Letland (26 %).

Het percentage respondenten dat hun woning beter isoleren om het energieverbruik te verminderen, is gedaald in 13 landen, waaronder Ierland (22 %, -15 procentpunten sinds 2021, -10 procentpunten sinds 2019) en Portugal (11 %, -18 procentpunt sinds 2021, -7 procentpunt sinds 2019). De vermeldingen zijn daarentegen toegenomen in 12 landen, met name in Luxemburg (28 %, +13 procentpunten sinds 2021, -2 procentpunt sinds 2019) en Finland (19 %, +11 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunt sinds 2019). Er is geen verandering opgetreden in Slovenië (32 %) of Letland (16 %).

In 16 landen is het percentage respondenten dat zegt de koolstofvoetafdruk van hun voedselaankopen in overweging te nemen en hun aankopen soms aan te passen, met het grootste aantal respondenten in Portugal (8 %, -21 procentpunt sinds 2021, +3 procentpunten sinds 2019), Ierland (22 %, -18 pp sinds 2021, -3 procentpunt sinds 2019), Tsjechië (10 %, -14 pp sinds 2021, +1 procentpunt sinds 2019) en België (22 %, -11 pp sinds 2021, -7 procentpunt sinds 2019) gedaald. Dit gedrag is toegenomen in negen landen, waaronder Zweden (46 %, +12 procentpunten sinds 2021, -1 procentpunt sinds 2019) en blijft ongewijzigd in vier landen.

Het percentage respondenten dat thuis apparatuur heeft geïnstalleerd om hun energieverbruik te beheersen en te

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

verminderen, is toegenomen in 18 landen, waaronder Finland (17 %, + 10 procentpunten sinds 2021, -4 procentpunt sinds 2019). Het is gedaald in zes landen, waaronder Portugal (7 %, -9 procentpunten sinds 2021, + 1 procentpunt sinds 2019), en is ongewijzigd gebleven in Oostenrijk (20 %), Kroatië (7 %) en Bulgarije (3 %).

Respondenten in Zweden (43 %, + 16 procentpunten sinds 2021, + 1 procentpunt sinds 2019) hebben nu veel meer kans om bij het plannen van hun vakantie en andere langere afstanden rekening te houden met de CO₂-voetafdruk van hun vervoer en hun plannen soms dienovereenkomstig aan te passen. Over het geheel genomen is het percentage respondenten dat deze actie ondernam in 14 landen toegenomen, in 12 landen gedaald en in Slovenië ongewijzigd gebleven (10 %).

Vergeleken met 2021 hebben respondenten in tien landen waaronder België (14 %, -11 procentpunten) en Ierland (13 %, -10 procentpunten sinds 2021, -1 procentpunt sinds 2019) nu minder kans om over te stappen op een energieleverancier die een groter aandeel van energie uit hernieuwbare bronnen biedt. In 13 landen is de kans groter dat respondenten deze actie ondernemen, terwijl er in de overige vier landen geen verandering is opgetreden.

Het installeren van zonnepanelen in de woning is afgenomen in zeven landen, waaronder Portugal (5 %, -12 pp sinds 2021, + 1 pp sinds 2019), is toegenomen in 16 landen waaronder Nederland (43 %, + 7 pp sinds 2021, + 20 pp sinds 2019) en is in vier landen onveranderd gebleven.

Tot slot zeggen respondenten in Luxemburg (19 %, + 10 procentpunten) nu vaker dat ze een energiezuinige woning hebben gekocht. Cyprus (10 %, + 6 pp) is het enige andere land waar de evolutie in beide richtingen meer dan vier procentpunten bedraagt.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Hoogtepunten uit de socio-demografische analyse omvatten het volgende:

- Vrouwen hebben meer kans dan mannen om te zeggen dat ze proberen hun consumptie van wegwerpartikelen te verminderen (56 % versus 50 %), dat ze minder vlees kopen en eten (35 % versus 26 %) of dat ze meer biologisch voedsel kopen en eten (31 % versus 24 %).
- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze regelmatig milieuvriendelijke alternatieven voor hun privéauto gebruiken: 33 % van de 15-24-jarigen zegt dit, tegenover 26 % van de 55-plussers.
- Respondenten die een opleiding hebben voltooid boven de leeftijd van 20 jaar hebben meer kans om elk van de acties te hebben ondernomen dan degenen die het onderwijs op jongere leeftijd hebben voltooid. Bijvoorbeeld, 34 % koopt en eet meer biologisch voedsel in vergelijking met 20 % die een opleiding van 15 jaar of jonger voltooide.
- Managers behoren consequent tot de sociaal-professionele groepen die het meest waarschijnlijk elk van de acties hebben ondernomen. 61 % zegt bijvoorbeeld dat ze proberen te bezuinigen op hun gebruik van wegwerpartikelen, vergeleken met 50 % van de handarbeiders.
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen hebben meer kans om elk van de acties te ondernemen dan degenen die grotere moeilijkheden ervaren. 73 % probeert bijvoorbeeld hun afval te verminderen en te recyclen, vergeleken met 65 % die het grootste deel van de tijd moeite heeft met het betalen van hun rekeningen.
- Voor elk van de 15 acties hebben respondenten die zichzelf beschouwen als onderdeel van de hogere midden- of hogere klasse meer kans om ze te hebben genomen in vergelijking met respondenten die zichzelf beschouwen als onderdeel van andere categorieën van de sociale ladder.

die zegt dat ze niet hebben gehandeld, zegt ook dat ze proberen hun afval te verminderen en het te scheiden voor recycling.

De analyse toont ook aan dat respondenten die geloven dat klimaatverandering de meest ernstige of een van de ernstigste problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer kans hebben om elk van de acties te hebben ondernomen dan degenen die denken dat klimaatverandering geen ernstig probleem is. Bovendien hebben respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, meer kans om elk van de acties te hebben ondernomen dan degenen die denken dat het minder ernstig is.

Tot slot is het interessant om op te merken dat een deel van de respondenten die zeggen geen actie te hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden, in feite elk van deze acties rapporteert. Bijvoorbeeld, 50 %

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC6 Welke van de volgende acties, indien van toepassing, op u van toepassing? (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK) (% — EU)

	U heeft een nieuwe auto gekocht en het lage brandstofverbruik was een belangrijke factor in uw keuze	Je hebt een elektrische auto gekocht	U gebruikt regelmatig milieuvriendelijke alternatieven voor uw privéauto zoals wandelen, fietsen, openbaar vervoer of autodelen	Je hebt je huis beter geïsoleerd om je energieverbruik te verminderen	Je hebt een energiezuinige woning gekocht	Bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat (bv. wasmachine, koelkast of tv) is een lager energieverbruik een belangrijke factor in uw keuze.	U bent overgestapt op een energieleverancier die een groter aandeel energie uit hernieuwbare bronnen biedt dan uw vorige	U hebt apparatuur in uw huis geïnstalleerd om uw energieverbruik te regelen en te verminderen (bijv. slimme meter)	U heeft zonnepanelen in uw huis geïnstalleerd	U houdt rekening met de CO2-voetafdruk van uw voedselaankopen en past uw boodschappen soms aan	U houdt rekening met de CO2-voetafdruk van uw transport bij het plannen van uw vakantie en andere langere afstanden en past uw plannen soms aan	Je koopt en eet minder vlees	Je koopt en eet meer biologisch voedsel	U probeert uw afval te verminderen en scheidt het regelmatig voor recycling	U probeert uw verbruik van wegwerpartikelen waar mogelijk te verminderen (bv. plastic zakken uit de supermarkt, overbodige verpakking)	Overig (Spontaan)	Geen (spontaan)	Weet het niet	Totaal, ten minste één actie*
EU27	7	3	28	17	4	37	10	11	9	15	11	31	28	70	53	0	7	0	93
Geslacht																			
Man	8	4	28	18	4	37	10	12	9	14	11	26	24	68	50	0	8	0	92
Vrouw	6	3	29	16	3	37	10	10	8	17	12	35	31	72	56	0	6	0	94
Leeftijd																			
15-24	4	3	33	9	2	24	8	8	6	17	14	32	28	68	50	0	7	0	92
25-39	7	4	31	17	5	41	12	11	7	17	12	32	31	68	55	0	5	0	94
40-54	9	5	27	20	5	41	11	13	10	16	13	29	28	70	53	0	6	0	94
55+	7	2	26	17	3	36	8	11	9	13	10	31	25	71	53	0	8	1	91
Onderwijs (eind van)																			
—15	3	1	20	10	2	30	6	5	4	6	3	24	20	70	47	0	11	0	88
16-19	6	3	23	16	4	37	8	10	7	12	8	26	24	67	50	0	7	0	93
20+	11	5	35	23	5	44	14	17	13	22	18	38	34	74	60	0	4	0	96
Nog steeds studeren	4	3	41	9	1	24	8	7	6	19	17	38	37	73	55	0	6	1	93
Sociaal-professionele categorie																			
Zelfstandig in loondienst	9	7	27	24	5	46	16	15	16	14	12	30	32	71	55	1	4	0	95
Beheerders	12	7	35	22	6	46	15	17	13	23	19	39	37	72	61	0	3	0	97
Andere witte kragen	7	4	28	19	6	40	12	13	8	16	12	30	28	68	51	0	7	0	93
Handarbeiders	8	3	26	16	4	36	8	10	7	13	10	25	24	67	50	0	7	0	93
Huiselijke personen	4	3	20	13	4	33	7	9	7	9	5	24	23	64	51	1	9	0	91
Werkloos	3	1	22	9	1	31	8	6	5	13	9	27	18	69	51	0	11	1	89
Gepensioneerde	7	2	26	17	3	35	7	11	8	13	9	31	24	72	53	0	9	1	91
Studenten	4	3	41	9	1	24	8	7	6	19	17	38	37	73	55	0	6	1	93
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen																			
Het grootste deel van de tijd	4	3	23	10	2	30	6	8	5	11	8	27	20	65	48	0	11	1	89
Van tijd tot tijd	5	2	23	14	3	33	9	8	6	12	8	25	23	62	46	1	9	0	90
Bijna nooit/nooit	8	4	31	19	4	39	10	13	10	17	13	34	31	73	57	0	5	0	94
Overweeg om deel uit te maken van																			
De arbeidersklasse	5	1	23	12	2	30	5	8	4	11	6	22	18	69	50	0	9	1	90
De lagere middenklasse	6	1	24	14	3	36	9	9	6	13	9	29	22	68	53	1	9	0	91
De middenklasse	8	4	30	18	4	39	11	12	9	16	12	33	31	70	54	0	6	0	94
De hogere middenklasse	12	9	42	27	7	42	16	22	19	27	24	45	44	74	60	0	3	0	97
De hogere klasse	11	11	35	25	13	49	15	23	21	25	19	35	34	72	63	0	2	2	96
Klimaatverandering																			
Grootste probleem	9	5	43	19	4	43	13	14	11	26	23	46	39	77	63	0	4	0	96
Een van de problemen	8	4	32	19	4	41	11	13	9	19	13	36	32	78	61	0	3	0	96
Geen probleem	6	3	22	15	4	33	8	10	7	10	7	23	22	63	46	1	10	1	90
Perceptie van klimaatverandering																			
Geen ernstig probleem	7	3	18	14	4	29	5	10	7	7	5	15	16	55	38	1	14	0	85
Een vrij ernstig probleem	7	3	21	13	4	29	7	10	8	10	6	22	19	54	41	1	12	1	87
Een zeer ernstig probleem	7	4	31	18	4	39	11	12	9	17	13	34	31	74	57	0	5	0	95
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden																			
Ja	9	4	36	20	4	44	12	15	11	21	15	39	35	81	64	0	0	0	99
Nee	5	2	14	11	3	24	6	6	5	6	5	17	15	50	33	0	18	1	81

III. HOUDING TEN OPZICHTE VAN DE STRIJD TEGEN KLIMAATVERANDERING EN DE TRANSITIE NAAR SCHONE ENERGIEËN

Dit hoofdstuk onderzoekt de houding van de Europeanen ten aanzien van de bestrijding van klimaatverandering en de overgang naar schone energieën. Dit omvat de potentiële positieve effecten van de vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen, de aanpassing aan de klimaatverandering, meer overheidssteun voor de transitie naar schone energie en de gevolgen voor de gezondheid van de klimaatverandering.

Meer dan acht op de tien Europeanen vinden de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit om de volksgezondheid te verbeteren

De respondenten werd gevraagd in hoeverre zij het eens of oneens waren met zes verklaringen over de bestrijding van de klimaatverandering en de transitie naar schone energie²⁶. Meer dan zes op de tien zijn het eens met elke verklaring.

Meer dan acht op de tien respondenten (84 %, -3 procentpunten sinds maart-april 2021) zijn het erover eens dat de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de volksgezondheid te verbeteren, waarbij 41 % zegt dat ze het „helemaal eens” zijn.

Bijna acht op de tien (78 %, -3 procentpunten) zijn het erover eens dat meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd, waarbij 36 % het volledig eens is met deze verklaring.

Driekwart (75 %, -3 pp) is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken, waaronder 29 % die het „volledig eens” is. Bijna evenveel (73 %, -1 pp) zijn het erover eens dat de kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie, waaronder 33 % die het „volledig eens” is.

Zeven op de tien respondenten (70 %, geen verandering) zijn het erover eens dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen, waarbij 27 % het volledig eens is. Tot slot is 63 % (-1 procentpunt) van de respondenten het erover eens dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering voordelen kan opleveren voor de burgers in de EU, waaronder 23 % die het „volledig eens” is.

voor burgers in de EU, waarvan 23 % die het „volledig eens” is. (*opmerking*: fout in kopiëren/plakken?)

26 QC4. In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken? QC4.1 Het aanpakken van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren; QC4.2 De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering liggen veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie; QC4.3 De vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid vergroten en de EU economisch ten goede komen; QC 4.4 Het nemen van maatregelen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken; QC4.5 Meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd; QC4.6 Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan de burgers in de EU ten goede komen.

Speciale Eurobarometer 538

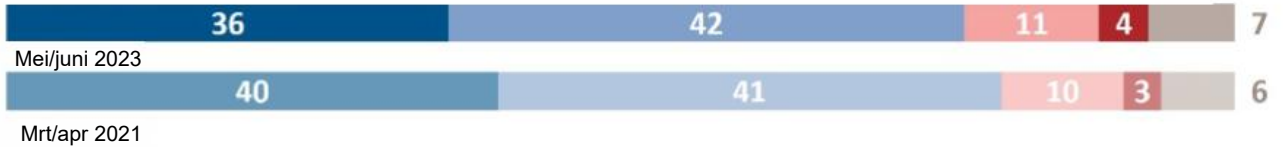
Klimaatverandering

QC4. In hoeverre bent u het eens met elk van de volgende verklaringen? (% — EU-27)

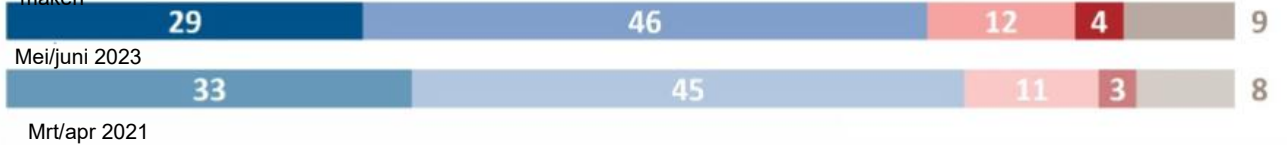
Het aanpakken van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren

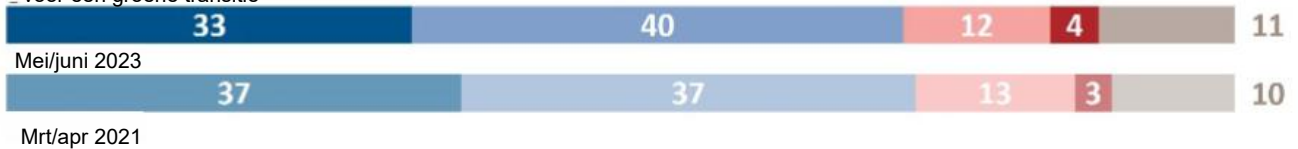
Er moet meer publieke financiële steun worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd

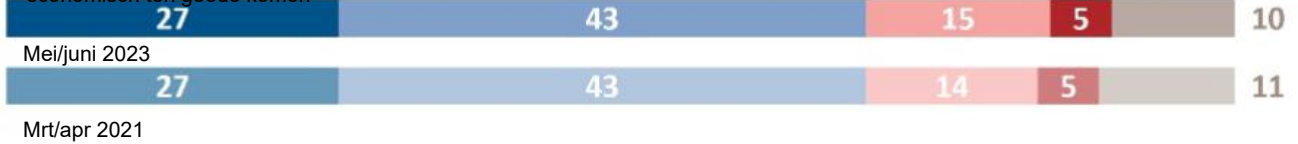
Actie ondernemen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die de EU concurrerender zal maken

De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie

Vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid vergroten en de EU economisch ten goede komen

Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan de burgers in de EU ten goede komen

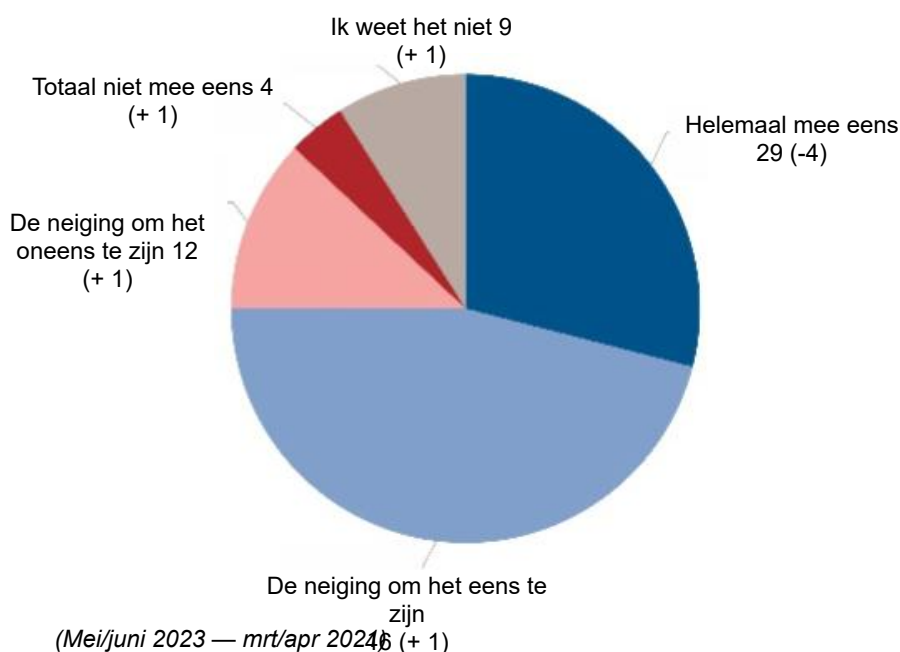
1. Houding ten aanzien van actie tegen klimaatverandering

Het percentage respondenten dat zegt „niet te weten” is bijzonder hoog in Letland en Estland (20 % elk).

Driekwart van de Europeanen is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken

Driekwart van de respondenten (75 %, -3 procentpunten) is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken, waaronder 29 % (-4 pp) die het „volledig eens” zijn. Iets meer dan een op de tien (16 %, -2 pp) is het daar niet mee eens, terwijl 9 % (+ 1 pp) zegt het niet te weten.

QC4.4 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken? Maatregelen tegen klimaatverandering zullen leiden tot innovatie die de EU concurrerender zal maken (% — EU27)

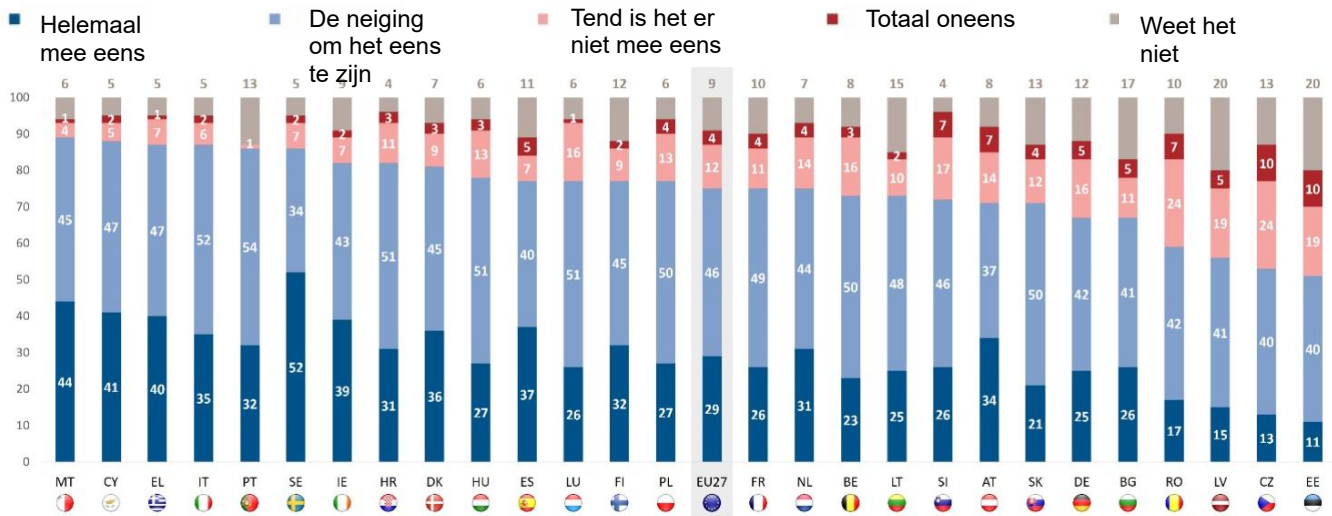
In elke lidstaat is meer dan de helft van alle respondenten het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken, met niveaus variërend van 89 % in Malta, 88 % in Cyprus en 87 % in Griekenland en Italië tot 51 % in Estland, 53 % in Tsjechië en 56 % in Letland.

In 23 landen is ten minste één op de vijf „totaal” het eens met deze verklaring, met de hoogste percentages in Zweden (52 %), Malta (44 %) en Cyprus (41 %). Daarentegen is 11 % in Estland, 13 % in Tsjechië en 15 % in Letland ook „volledig akkoord”.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC4.4 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken? (% — actie ondernemen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die de EU concurrerender zal maken)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Vergeleken met maart-april 2021²⁷ zullen respondenten in 21 landen het er nu minder vaak over eens zijn dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken. De daling in Estland (51 %, -26 procentpunten) is aanzienlijk groter dan in enig ander land (in vergelijking met de resultaten van 2019 is de daling echter met -5 procentpunten), hoewel er vijf andere landen zijn waar de daling ten minste tien procentpunten bedraagt: Letland (56 %, -13 pp), Tsjechië (53 %, -13 pp), België (73 %, -13 pp sinds 2021, -9 pp sinds 2019), Slowakije (71 %, -12 pp) en Luxemburg (77 %, -10 pp sinds 2021, + 4 procentpunten sinds 2019). De overeenkomst is daarentegen toegenomen in vijf landen, waaronder Italië (87 %, + 5 procentpunten), en er is geen verandering opgetreden in Hongarije (78 %).

Het is vermeldenswaard dat de niveaus van „niet weten” in zes landen met meer dan tien procentpunten zijn gestegen, met de hoogste stijgingen in Estland (20 %, + 20 procentpunten sinds 2021, -9 procentpunt sinds 2019), Letland (20 %, + 20 procentpunten sinds 2021, + 2 procentpunten sinds 2019).

QC4.4 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

Het nemen van maatregelen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken (%)

		EU27	HET	MT	CY	EL	PL	HU	FR	BG	HR	SE	DE	BIJ	IE	FI	DK	ES	NL	LT	PT	RO	SI	LU	SK	WEE S	CZ	LV	EE
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	75	87	89	88	87	77	78	75	67	82	86	67	71	82	77	81	77	75	73	86	59	72	77	71	73	53	56	51
	Δ mrt/apr 2021	▼3	Φ5	Φ3	Φ2	Φ1	Φ1	=	▼1	▼2	▼2	▼2	▼4	▼4	▼5	▼5	▼6	▼6	▼6	▼8	▼8	▼8	▼8	▼10	▼12	▼13	▼13	▼13	▼26
Totaal „het oneens”	Mei/juni 2023	16	8	5	7	8	17	16	15	16	14	9	21	21	9	11	12	12	18	12	1	31	24	17	16	19	34	24	29
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	▼4	=	Φ1	=	Φ4	Φ4	Φ1	Φ7	Φ2	▼3	Φ2	Φ4	▼4	▼7	=	Φ6	Φ4	▼7	▼4	Φ10	Φ6	Φ4	Φ7	Φ6	Φ1	▼7	Φ6
Weet het niet	Mei/juni 2023	9	5	6	5	5	6	6	10	17	4	5	12	8	9	12	7	11	7	15	13	10	4	6	13	8	13	20	20
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼1	▼3	▼3	▼1	▼5	▼4	=	▼5	=	Φ5	Φ2	=	Φ9	Φ12	Φ6	=	Φ2	Φ15	Φ12	▼2	Φ2	Φ6	Φ5	Φ7	Φ12	Φ20	Φ20

²⁷ Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan twee derde van de respondenten in elke groep het erover eens is dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken. Het illustreert ook het volgende:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 83 % van de 15-24-jarigen doet dat, tegenover 71 % van de 55-plussers.
- Respondenten die een opleiding van 20 jaar of ouder (79 %) hebben afgerond, hebben meer kans om het eens te zijn dan degenen die op jongere leeftijd hebben afgerond.
- Studenten (84 %) hebben meer kans om het eens te zijn dan andere sociaal-professionele groepen, en met name gepensioneerden (69 %).
- Respondenten die zichzelf als een deel van de hogere middenklasse (82 %) of hogere klasse (81 %) beschouwen, zullen het eerder eens zijn dan degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de lagere categorieën van de sociale ladder.

De analyse toont ook aan dat respondenten die van mening zijn dat klimaatverandering de ernstigste (86 %) is of een van de ernstigste problemen (81 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder geneigd zijn het erover eens te zijn dan degenen die denken dat klimaatverandering niet een van de ernstigste problemen is (69 %). Bovendien zijn respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (81 %) het er vaker over eens dan degenen die denken dat het minder ernstig is. Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (80 % versus 68 %).

QC4_4 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

Actie ondernemen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken

(% — EU)

	Totaal „Overeenkomst“	Totaal „het oneens“	Weet het niet
EU27	75	16	9
Geslacht			
Man	76	17	7
Vrouw	73	16	11
Leeftijd			
15-24	83	11	6
25-39	77	16	7
40-54	75	18	7
55+	71	16	13
Onderwijs (eind van)			
—15	70	12	18
16-19	72	19	9
20+	79	15	6
Nog steeds studeren	84	10	6
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	76	18	6
Beheerders	79	16	5
Andere witte kragen	78	16	6
Handarbeiders	74	18	8
Huiselijke personen	72	15	13
Werkloos	72	17	11
Gepensioneerd	69	16	15
Studenten	84	10	6
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	72	17	11
Van tijd tot tijd	71	19	10
Bijna nooit/nooit	76	15	9
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	70	15	15
De lagere middenklasse	72	18	10
De middenklasse	77	16	7
De hogere middenklasse	82	15	3
De hogere klasse	81	17	2
Klimaatverandering			
Grootste probleem	86	10	4
Een van de problemen	81	11	8
Geen probleem	69	20	11
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	42	47	11
Een vrij ernstig probleem	63	26	11
Een zeer ernstig probleem	81	11	8
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	80	13	7
Nee	68	21	11

2. Houding ten aanzien van het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen

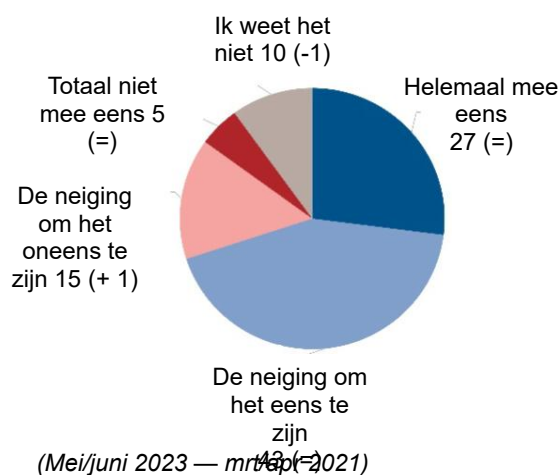
Een grote meerderheid van de Europeanen is het erover eens dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen

Zeven op de tien respondenten (70 %, geen verandering sinds maart-april 2021) zijn het erover eens dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen, waarbij 27 % (geen verandering) het volledig eens is. Vergeleken zegt 20 % (+ 1 pp) dat ze het niet eens zijn, en 10 % (-1 pp) zegt het

In elke lidstaat zijn de respondenten het er waarschijnlijk mee eens dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan vergroten en de EU economisch ten goede kan komen. De hoogste niveaus van overeenstemming zijn te zien in Italië (85 %), Portugal (84 %) en Malta (83 %) en de laagste in Estland (46 % is het eens versus 34 % is het niet eens), Tsjechië (49 % versus 38 %) en Letland (55 %).

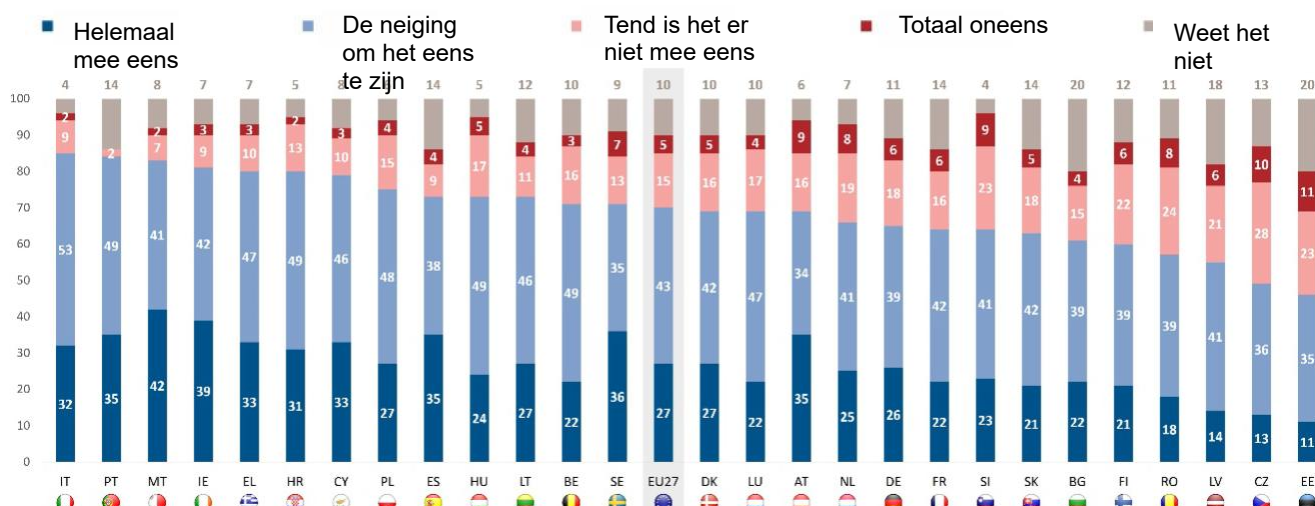
In tien landen zijn ten minste drie op de tien „totaal” het eens met deze verklaring, met de hoogste niveaus in Malta (42 %), Ierland (39 %) en Zweden (36 %). Daarentegen zegt 11 % van de respondenten in Estland, 13 % in Tsjechië en 14 % in Letland dat ze het „helemaal eens” zijn. Het percentage respondenten dat zegt niet te weten is bijzonder hoog in Bulgarije, Estland (20 % elk) en Letland (18 %).

QC4.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? Vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid verhogen en de EU economisch ten goede komen (% — EU27)

niet te weten.

QC4.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? (% — vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid vergroten en de EU economisch ten goede komen)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

In 17 lidstaten hebben respondenten nu minder kans dan in maart-april 2021²⁸ om overeen te komen dat een vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen, met de grootste dalingen in Estland (46 %, -28 procentpunten ten opzichte van 2021, -2 procentpunten ten opzichte van 2019), Slowakije (63 %, -15 procentpunten sinds 2021, -11 procentpunt sinds 2019), Tsjechië (49 %, -15 pp sinds 2021, -8 procentpunt sinds 2019) en Denemarken (69 %, -10 pp sinds 2021, -2 procentpunt sinds 2019).

In de overige tien landen is het niveau van de overeenkomst gestegen, met het grootste niveau in Cyprus (79 %, +9 procentpunten), Italië (85 %, +7 pp) en Malta (83 %, +6 procentpunten sinds 2021, +1 procentpunt sinds 2019) en Griekenland (80 %, +6 procentpunten sinds 2021, geen verandering ten opzichte van 2019).

De niveaus van „weet het niet” zijn in negen landen met ten minste tien procentpunten gestegen of gedaald, met name in Estland (20 %, +20 procentpunten sinds 2021, 13 procentpunten sinds 2019), Letland (18 %, +18 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019) en Portugal (14 %, +13 procentpunten sinds 2021, +2 procentpunten sinds 2019).

QC4.3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

Vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid verhogen en de EU economisch ten goede komen (%)

	EU27	CY	HE T	EL	MT	FR	PL	BG	HR	HU	NL	WEE S	DE	LT	BIJ	PT	RO	IE	ES	SI	FI	LV	LU	SE	DK	CZ	SK	EE
Mei/ juni 2023	70	79	85	80	83	64	75	61	80	73	66	71	65	73	69	84	57	81	73	64	60	55	69	71	69	49	63	46
Weet het niet Δ mrt/a pr 2021	=	Φ9	Φ7	Φ6	Φ6	Φ5	Φ4	Φ3	Φ3	Φ1	Φ1	▼1	▼1	▼1	▼3	▼3	▼4	▼6	▼6	▼7	▼7	▼8	▼9	▼9	▼10	▼15	▼15	▼28
Mei/ juni 2023	20	13	11	13	9	22	19	19	15	22	27	19	24	15	25	2	32	12	13	32	28	27	21	20	21	38	23	34
Totaal „Overeenk omst” Δ mrt/a pr 2021	Φ1	▼2	▼3	▼3	=	Φ2	Φ3	Φ7	=	Φ5	=	▼9	Φ2	▼11	Φ5	▼10	Φ9	▼1	Φ6	Φ6	▼5	▼10	▼1	=	Φ1	Φ3	Φ10	Φ8
Mei/ juni 2023	10	8	4	7	8	14	6	20	5	5	7	10	11	12	6	14	11	7	14	4	12	18	10	9	10	13	14	20
Totaal „het oneens” Δ mrt/a pr 2021	▼1	▼7	▼4	▼3	▼6	▼7	▼7	▼10	▼3	▼6	▼1	Φ10	▼1	Φ12	▼2	Φ13	▼5	Φ7	=	Φ1	Φ12	Φ18	Φ10	Φ9	Φ9	Φ12	Φ5	Φ20

toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan zes van de tien respondenten in elke groep het erover eens zijn dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid kan verhogen en de EU economisch ten goede kan komen. Het wijst ook op de volgende verschillen:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 76 % van de 15-24-jarigen doet dat, tegenover 67 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn: 72 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, is het daarmee eens, tegenover 64 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger heeft voltooid.
- Studenten (76 %), managers (75 %) en andere blanke werknemers (74 %) zijn het meest geneigd het ermee eens te zijn, vooral in vergelijking met gepensioneerden (65 %).
- Hoe hoger de sociale ladder een respondent zichzelf beschouwt, hoe groter de kans dat ze het eens zijn.

De analyse illustreert ook respondenten die geloven dat klimaatverandering de ernstigste (78 %) is of een van de ernstigste problemen (76 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer kans om het eens te zijn dan degenen die niet denken dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is (64 %). In een vergelijkbaar patroon zijn respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (76 %) het er eerder over eens dan degenen die denken dat het minder ernstig is. Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (74 % versus 65 %).

QC4_3 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

Vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid verhogen en de EU economisch ten goede komen (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst“	Totaal „het oneens“	Weet het niet
EU27	70	20	10
Geslacht			
Man	71	22	7
Vrouw	69	18	13
Leeftijd			
15-24	76	15	9
25-39	71	21	8
40-54	72	20	8
55+	67	20	13
Onderwijs (eind van)			
—15	64	17	19
16-19	69	21	10
20+	72	21	7
Nog steeds studeren	76	15	9
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	72	21	7
Beheerders	75	19	6
Andere witte kragen	74	19	7
Handarbeiders	69	22	9
Huiselijke personen	67	18	15
Werkloos	72	16	12
Gepensioneerd	65	20	15
Studenten	76	15	9
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	67	20	13
Van tijd tot tijd	69	20	11
Bijna nooit/nooit	71	19	10
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	65	19	16
De lagere middenklasse	69	21	10
De middenklasse	72	20	8
De hogere middenklasse	76	20	4
De hogere klasse	79	16	5
Klimaatverandering			
Grootste probleem	78	15	7
Een van de problemen	76	15	9
Geen probleem	64	24	12
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	40	49	11
Een vrij ernstig probleem	60	28	12
Een zeer ernstig probleem	76	15	9
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	74	17	9
Nee	65	23	12

3. Houding ten opzichte van publieke financiële steun voor schone energie in tegenstelling tot subsidies voor fossiele brandstoffen

Meer dan driekwart van de Europeanen is het erover eens dat meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd.

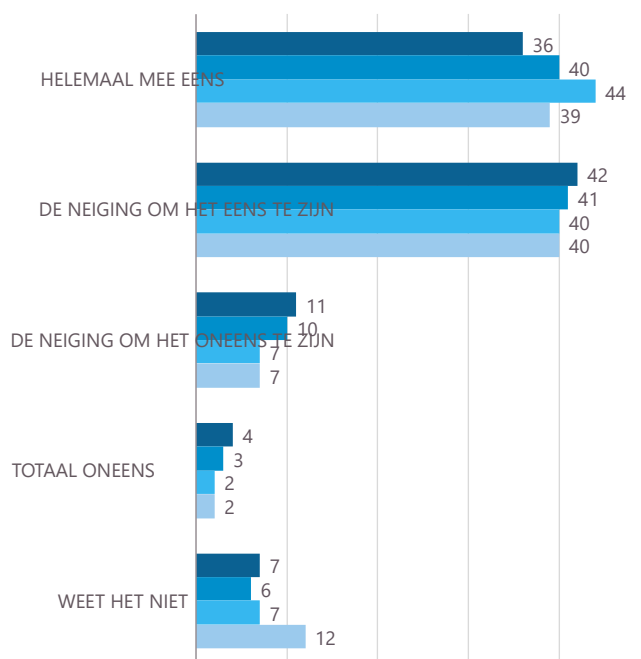
Bijna acht op de tien respondenten (78 %, -3 procentpunten) zijn het erover eens dat er meer publieke financiële steun moet worden gegeven aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies aan fossiele brandstoffen moeten worden verminderd, waarbij 36 % (-4 pp) zegt dat ze het „volledig eens” zijn met deze verklaring. Meer dan een op de tien (15 %, + 2 pp) is het daar niet mee eens, terwijl 7 % (+ 1 pp) zegt het niet te weten.

De trend op langere termijn toont aan dat dit het laagste niveau van algemene overeenstemming is sinds deze vraag voor het eerst werd gesteld in 2017 en het percentage respondenten dat het er volledig mee eens is ook het laagste niveau ooit is.

QC4.5 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

Er moet meer publieke financiële steun worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd (% — EU27)

■ April — mei 2023 ■ Maart-april 2021 ■ April 2019 ■ Maart 2017

Speciale Eurobarometer 538

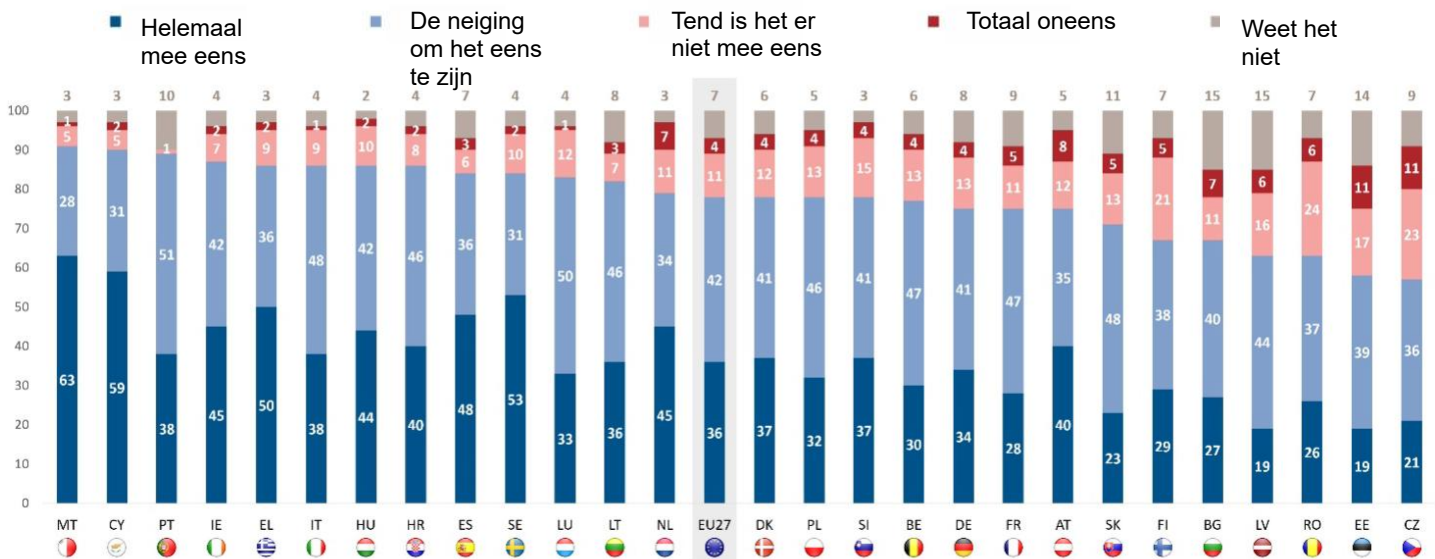
Klimaatverandering

Op nationaal niveau is meer dan de helft van de respondenten in elk land het erover eens dat meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd. De steun is het hoogst in Malta (91 %), Cyprus (90 %) en Portugal (89 %), maar 57 % in Tsjechië, 58 % in Estland en 63 % in Letland en Roemenië.

Er zijn vier landen waar een meerderheid het volledig eens is met deze verklaring: Malta (63 %), Cyprus (59 %), Zweden (53 %) en Griekenland (50 %). Aan de andere kant van de schaal is slechts 19 % in Letland en Estland het volledig eens.

QC4.5 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

(% — meer publieke financiële steun moet worden gegeven aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Het akkoord met de verklaring is sinds maart-april 2021 in 21 landen afgenomen,²⁹ met de meest opmerkelijke dalingen in Estland (58 %, -23 procentpunten ten opzichte van 2021, -16 procentpunten ten opzichte van 2019), Tsjechië (57 %, -18 pp), Slowakije (71 %, -13 pp) en België (77 %, -13 pp sinds 2021, -8 procentpunt sinds 2019). Er zijn in drie landen kleine (1-2 procentpunten) stijgingen geweest en het advies blijft in drie landen ongewijzigd.

De niveaus van „weet het niet” zijn in drie landen met ten minste tien procentpunten gestegen: Letland (15 %, + 15 procentpunten sinds 2021, geen verandering ten opzichte van 2019), Estland (14 %, + 14 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019) en Portugal (10 %, + 10 procentpunten sinds 2021, geen verandering ten opzichte van 2019).

QC4.5 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

Er moet meer publieke financiële steun worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd (%)

		EU27	HET	CY	MT	BG	PL	SE	DE	HU	ES	EL	HR	LU	BIJ	IE	LT	RO	FR	FI	DK	PT	SI	NL	LV	WEE S	SK	CZ	EE
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	78	86	90	91	67	78	84	75	86	84	86	86	83	75	87	82	63	75	67	78	89	78	79	63	77	71	57	58
	Δ mrt/apr 2021	▼3	Φ2	Φ1	Φ1	=	=	=	▼1	▼1	▼2	▼3	▼3	▼3	▼3	▼4	▼4	▼4	▼5	▼5	▼6	▼6	▼7	▼8	▼9	▼13	▼13	▼18	▼23
Totaal „het oneens”	Mei/juni 2023	15	10	7	6	18	17	12	17	12	9	11	10	13	20	9	10	30	16	26	16	1	19	18	22	17	18	34	28
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	=	Φ3	Φ2	Φ8	Φ3	▼4	Φ1	Φ3	Φ2	Φ4	Φ2	▼1	Φ4	=	▼4	Φ8	Φ5	▼2	Φ1	▼4	Φ5	Φ6	▼6	Φ7	Φ9	Φ9	Φ9
Weet het niet	Mei/juni 2023	7	4	3	3	15	5	4	8	2	7	3	4	4	5	4	8	7	9	7	6	10	3	3	15	6	11	9	14
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼2	▼4	▼3	▼8	▼3	Φ4	=	▼2	=	▼1	Φ1	Φ4	▼1	Φ4	Φ8	▼4	=	Φ7	Φ5	Φ10	Φ2	Φ2	Φ15	Φ6	Φ4	Φ9	Φ14

uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan zeven op de tien respondenten in elke groep het erover eens is dat meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd. Het benadrukt ook het volgende:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 84 % van de 15-24-jarigen doet dat, tegenover 75 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn: 81 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, is het daarmee eens, tegenover 73 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger heeft voltooid.
- Studenten (87 %) hebben meer kans om het eens te zijn dan andere sociaal-professionele groepen, en met name huismannen en gepensioneerden (beide 74 %).
- Hoe minder moeilijkheden een respondent ondervindt bij het betalen van rekeningen, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 80 % die nooit of bijna nooit problemen heeft, is het daarmee eens, vergeleken met 72 % van degenen die het grootste deel van de tijd problemen ondervinden.

De analyse illustreert ook dat respondenten die geloven dat klimaatverandering het ernstigste probleem is (90 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer geneigd zijn het erover eens te zijn dan degenen die denken dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is (84 %) of geen ernstig probleem (71 %). Bovendien zijn respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (84 %) het er vaker over eens dan degenen die denken dat het minder ernstig is. Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (83 % versus 70 %).

QC4_5 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

Er moet meer publieke financiële steun worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	78	15	7
Geslacht			
Man	79	16	5
Vrouw	78	14	8
Leeftijd			
15-24	84	12	4
25-39	80	16	4
40-54	79	16	5
55+	75	16	9
Onderwijs (eind van)			
—15	73	13	14
16-19	76	17	7
20+	81	15	4
Nog steeds studeren	87	9	4
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	80	16	4
Beheerders	83	14	3
Andere witte kragen	79	16	5
Handarbeiders	76	18	6
Huiselijke personen	74	17	9
Werkloos	75	16	9
Gepensioneerd	74	15	11
Studenten	87	9	4
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	72	18	10
Van tijd tot tijd	76	17	7
Bijna nooit/nooit	80	14	6
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	75	14	11
De lagere middenklasse	76	17	7
De middenklasse	79	16	5
De hogere middenklasse	84	14	2
De hogere klasse	83	17	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	90	7	3
Een van de problemen	84	10	6
Geen probleem	71	21	8
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	44	49	7
Een vrij ernstig probleem	62	28	10
Een zeer ernstig probleem	84	10	6
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	83	12	5
Nee	70	21	9

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

4. Houding ten aanzien van aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering

Meer dan zes op de tien Europeanen zijn het erover eens dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering positieve resultaten kan hebben voor de burgers in de EU

Bijna tweederde van de respondenten (63 %, + 1 procentpunt) is het erover eens dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering voordelen kan opleveren voor de burgers in de EU, waaronder 23 % (geen verandering) die het „volledig eens” is. Omgekeerd is meer dan een kwart (26 %, -2 pp) het daar niet mee eens, terwijl 11 % (+ 1 pp) zegt het niet te weten.

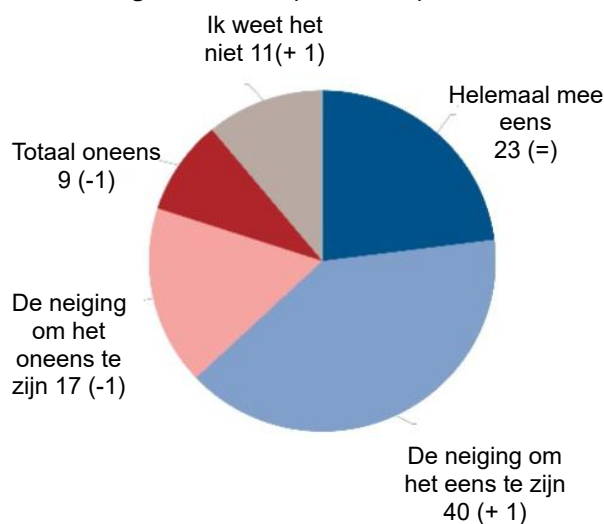
In alle lidstaten, op één na, zijn de respondenten het er hoogstwaarschijnlijk mee eens dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering voordelen kan opleveren voor de burgers in de EU, hoewel de verhoudingen sterk uiteenlopen: van 87 % in Ierland, 86 % in Malta en 85 % in Portugal tot 48 % in Tsjechië (tegen 42 % oneens) en 53 % in Finland.

Respondenten in Estland daarentegen zijn het eerder oneens dan eens te zijn (45 % versus 36 %).

Er zijn zeven landen waar ten minste drie op de tien respondenten het volledig eens zijn, met de grootste percentages in Malta (54 %) en Ierland (43 %). In Estland daarentegen is 8 % het er helemaal mee eens.

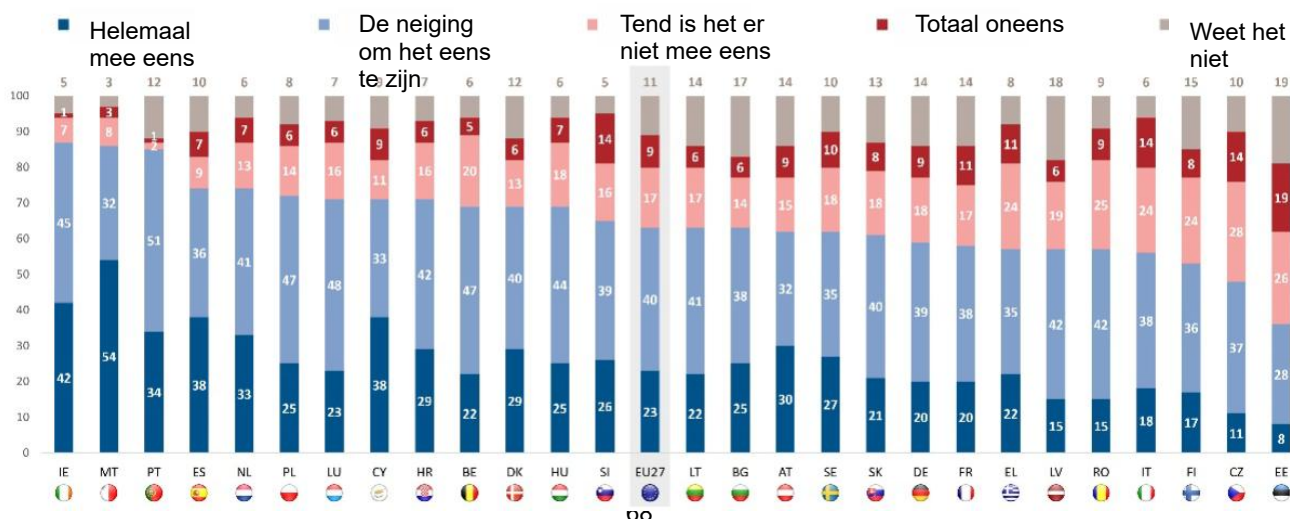
Het is ook vermeldenswaard dat er 14 landen zijn waar ten minste één op de tien respondenten zegt het niet te weten, met de hoogste niveaus in Estland (19 %).

QC4.6 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan voordelen opleveren voor de burgers in de EU (% — EU27)

(Mei/juni 2023 — mrt/apr 2021)

QC4.6 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? (% — aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan voordelen hebben voor de burgers in de EU)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Als het gaat om overeenstemming met de verklaring „aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan voordelen hebben voor de burgers in de EU”,³⁰ zijn de trends sinds maart-april 2021 gemengd.

De overeenkomst is toegenomen in 13 landen, waaronder Portugal (85 %, + 15 procentpunten ten opzichte van 2021, -2 procentpunten ten opzichte van 2019), Bulgarije (63 %, + 9 procentpunten) en Polen (72 %, + 6 procentpunten). Omgekeerd is de overeenkomst in 13 landen afgenomen, met name in Denemarken (69 %, -13 pp), Estland (36 %, -12 procentpunten sinds 2021, -3 procentpunten sinds 2019) en Slowakije (61 %, -9 procentpunt sinds 2021, -14 procentpunt sinds 2019). Er is geen verandering in de mening in Frankrijk (58 %).

De niveaus van „weet het niet” zijn in acht landen met ten minste tien procentpunten gestegen, het meest dramatisch in Estland (19 %, + 19 procentpunten sinds 2021, -4 procentpunten sinds 2019), Letland (18 %, + 18 sinds 2021, + 1 procentpunt sinds 2019) en Finland (15 %, + 14 procentpunten sinds 2021, + 4 procentpunten sinds 2019) en Litouwen (14 %, + 14 procentpunten sinds 2021, -5 procentpunten sinds 2019).

QC4.6 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan de burgers in de EU ten goede komen (%)

		EU27	PT	BG	PL	HE T	LU	MT	DE	IE	WE ES	HU	BIJ	RO	SI	FR	CY	HR	FI	EL	LV	LT	CZ	ES	NL	SE	SK	EE	DK
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	63	85	63	72	56	71	86	59	87	69	69	62	57	65	58	71	71	53	57	57	63	48	74	74	62	61	36	69
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	Φ15	Φ9	Φ6	Φ5	Φ5	Φ5	Φ2	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	▼1	▼2	▼2	▼3	▼3	▼3	▼5	▼5	▼5	▼8	▼9	▼12	▼13
Totaal „het oneens”	Mei/juni 2023	26	3	20	20	38	22	11	27	8	25	25	24	34	30	28	20	22	32	35	25	23	42	16	20	28	26	45	19
	Δ mrt/apr 2021	▼2	▼26	=	=	▼5	▼12	=	▼1	▼7	▼6	Φ3	▼3	Φ5	▼4	Φ3	Φ4	Φ1	▼12	Φ4	▼15	▼11	▼5	Φ5	Φ3	▼2	Φ5	▼7	Φ2
Weet het niet	Mei/juni 2023	11	12	17	8	6	7	3	14	5	6	6	14	9	5	14	9	7	15	8	18	14	10	10	6	10	13	19	12
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	Φ11	▼9	▼6	=	Φ7	▼5	▼1	Φ5	Φ5	▼4	Φ2	▼6	Φ3	▼3	▼3	Φ1	Φ14	▼1	Φ18	Φ14	Φ10	=	Φ2	Φ10	Φ4	Φ19	Φ11

30 Ten opzichte van 2021 verschildte de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan twee derde van de respondenten in elke groep het erover eens is dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering de burgers in de EU ten goede kan komen. Het toont ook:

- Respondenten in de leeftijd van 55 jaar of ouder (58 %) zullen het minder vaak eens zijn dan jongere respondenten, en met name 25-39-jarigen (69 %).
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn: 66 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, doet dat, tegenover 57 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger heeft voltooid.
- Gepensioneerden (56 %) zijn het minder vaak eens dan mensen in andere sociaal-professionele groepen.
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (65 %) hebben meer kans om het eens te zijn, dan degenen die meer moeilijkheden ondervinden.
- Respondenten die zichzelf als hogere klasse beschouwen (77 %) hebben meer kans om het eens te zijn dan degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de lagere categorieën van de sociale ladder, en met name in de arbeidersklasse (61 %).

De analyse illustreert ook dat respondenten die geloven dat klimaatverandering de meest ernstige (70 %) is of een van de ernstigste problemen (66 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder geneigd zijn het eens te zijn met degenen die denken dat klimaatverandering niet een van de ernstigste problemen is (59 %).

Bovendien, hoe ernstiger respondenten klimaatverandering als een probleem beschouwen, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 67 % denkt dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is, vergeleken met 42 % van degenen die denken dat het geen ernstig probleem is. Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (66 % versus 58 %).

QC4_6 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan de burgers in de EU ten goede komen (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	63	26	11
Geslacht			
Man	64	27	9
Vrouw	62	26	12
Leeftijd			
15-24	66	27	7
25-39	69	23	8
40-54	65	27	8
55+	58	28	14
Onderwijs (eind van)			
—15	57	25	18
16-19	62	28	10
20+	66	26	8
Nog steeds studeren	67	26	7
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	66	28	6
Beheerders	68	25	7
Andere witte kragen	66	27	7
Handarbeiders	64	27	9
Huiselijke personen	61	23	16
Werkloos	64	23	13
Gepensioneerd	56	28	16
Studenten	67	26	7
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	57	31	12
Van tijd tot tijd	59	30	11
Bijna nooit/nooit	65	25	10
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	61	24	15
De lagere middenklasse	60	28	12
De middenklasse	65	27	8
De hogere middenklasse	68	26	6
De hogere klasse	77	18	5
Klimaatverandering			
Grootste probleem	70	23	7
Een van de problemen	66	25	9
Geen probleem	59	29	12
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	42	43	15
Een vrij ernstig probleem	54	33	13
Een zeer ernstig probleem	67	24	9
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	66	25	9
Nee	58	30	12

5. Houding ten aanzien van de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties als prioriteit om de volksgezondheid te verbeteren

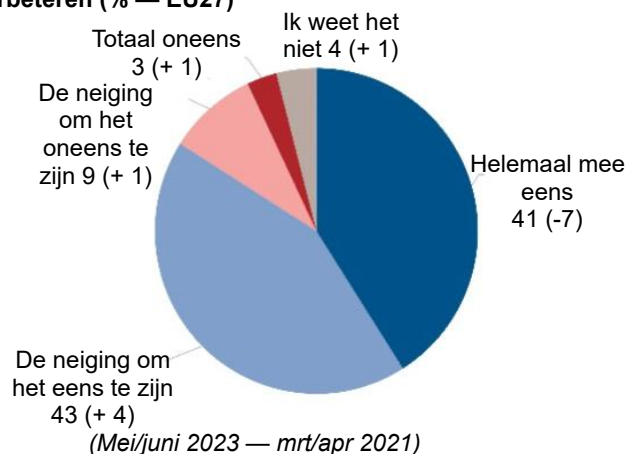
Ten minste zes op de tien lidstaten zijn het erover eens dat het aanpakken van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de volksgezondheid te verbeteren.

Iets meer dan acht op de tien respondenten in de EU zijn het erover eens dat de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de volksgezondheid te verbeteren (84 %, -3 procentpunten sinds maart-april 2021), waarbij 41 % (-7 procentpunten) het „volledig eens” is. Iets meer dan een op de tien respondenten (12 %, + 2 pp) is het daar niet mee eens, terwijl 4 % (+ 1 pp) zegt het niet te weten.

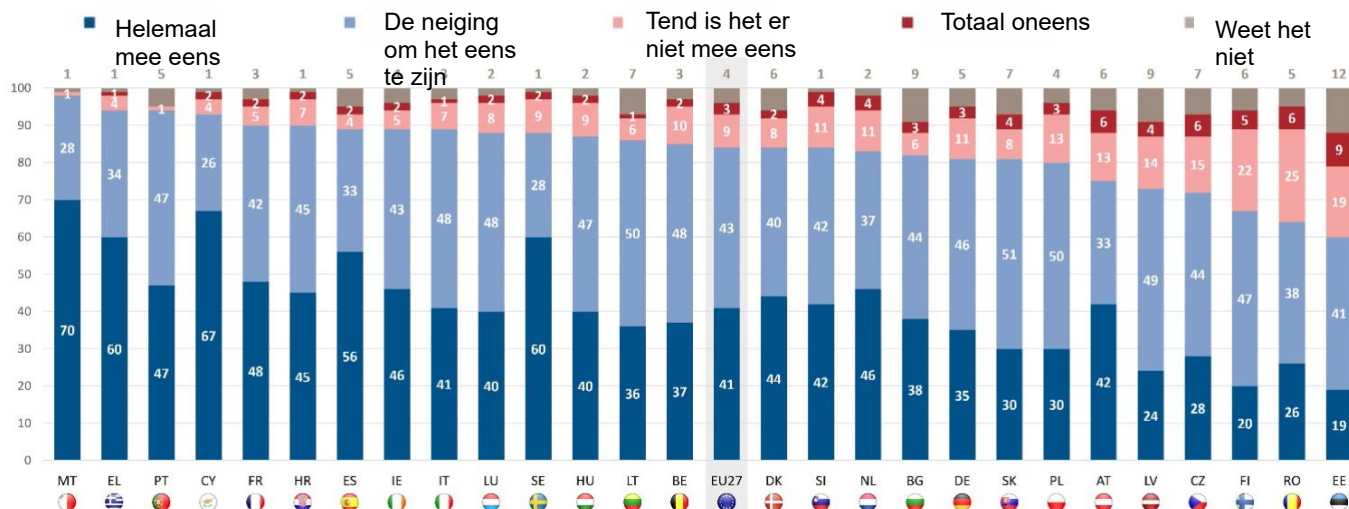
Ten minste zes op de tien respondenten in elke lidstaat zijn het erover eens dat de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moeten zijn om de volksgezondheid te verbeteren, met percentages variërend van 98 % in Malta en 94 % in Griekenland en Portugal tot 60 % in Estland, 64 % in Roemenië en 67 % in Finland.

Er zijn vijf landen waar ten minste de helft „totaal mee eens” is: Malta (70 %), Cyprus (67 %), Griekenland en Zweden (zowel 60 %) en Spanje (56 %). Daarentegen zegt 19 % in Estland en 20 % in Finland dat ze het „helemaal eens” zijn.

QC4.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? De aanpak van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren (% — EU27)

QC4.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? (% Bestrijding van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Het percentage respondenten dat het erover eens is dat de aanpak van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de volksgezondheid te verbeteren, is sinds maart-april 2021 in 20 landen afgenomen,³¹ met de grootste dalingen in Estland (60 %, -16 procentpunten), Tsjechië (72 %, -14 pp) en Slowakije (81 %, -8 procentpunten). Het niveau van overeenstemming is gestegen in vijf landen, waaronder Malta (98 %, +5 procentpunten), maar blijft ongewijzigd in Griekenland (94 %) en Frankrijk (90 %).

QC4.1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

De aanpak van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren (%)

		EU27	MT	HE T	HU	CY	SE	EL	FR	HR	FI	DK	IE	ES	LT	LU	SI	PL	PT	WE ES	BG	NL	LV	BIJ	DE	RO	SK	CZ	EE
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	84	98	89	87	93	88	94	90	90	67	84	89	89	86	88	84	80	94	85	82	83	73	75	81	64	81	72	60
	Δ mrt/a pr 2021	▼3	Φ5	Φ4	Φ2	Φ1	Φ1	=	=	▼1	▼1	▼2	▼2	▼2	▼2	▼2	▼2	▼3	▼3	▼4	▼4	▼4	▼5	▼5	▼6	▼7	▼8	▼14	▼16
Totaal onenigheid	Mei/juni 2023	12	1	8	11	6	11	5	7	9	27	10	7	6	7	10	15	16	1	12	9	15	18	19	14	31	12	21	28
	Δ mrt/a pr 2021	Φ2	▼2	▼3	=	Φ2	▼2	=	Φ1	Φ1	▼5	▼3	▼2	Φ1	▼5	Φ1	Φ2	Φ5	▼1	Φ1	Φ5	Φ3	▼4	Φ2	Φ5	Φ11	Φ6	Φ7	Φ4
Weet het niet	Mei/juni 2023	4	1	3	2	1	1	1	3	1	6	6	4	5	7	2	1	4	5	3	9	2	9	6	5	5	7	7	12
	Δ mrt/a pr 2021	Φ1	▼3	▼1	▼2	▼3	Φ1	=	▼1	=	Φ6	Φ5	Φ4	Φ1	Φ7	Φ1	=	▼2	Φ4	Φ3	▼1	Φ1	Φ9	Φ3	Φ1	▼4	Φ2	Φ7	Φ12

31 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Dit was een nieuw item in 2021, daarom is er geen vergelijking voor 2019.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat ten minste acht op de tien respondenten in elke groep het erover eens is klimaatverandering aan te pakken en milieukwesties een prioriteit moeten zijn om de volksgezondheid te verbeteren. Gezien de hoge mate van overeenstemming zijn er relatief weinig opmerkelijke verschillen:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 88 % van de 15-24-jarigen doet dit, tegenover 82 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondenten in het onderwijs blijven, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 86 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, doet dat, vergeleken met 80 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger heeft voltooid.

De meningen over klimaatverandering zijn echter invloedrijk. Respondenten die van mening zijn dat klimaatverandering de ernstigste (93 %) is of een van de ernstigste problemen (90 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, zullen het eerder eens zijn met degenen die denken dat klimaatverandering niet een van de ernstigste problemen is (78 %).

Bovendien zijn respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (91 %) het waarschijnlijker eens dan degenen die denken dat het vrij ernstig is (70 %) of niet ernstig (45 %). Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (89 % versus 75 %).

QC4_1 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

De aanpak van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	84	12	4
Geslacht			
Man	84	13	3
Vrouw	84	11	5
Leeftijd			
15-24	88	10	2
25-39	85	12	3
40-54	84	13	3
55+	82	12	6
Onderwijs (eind van)			
—15	80	10	10
16-19	84	13	3
20+	86	12	2
Nog steeds studeren	90	8	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	85	13	2
Beheerders	87	12	1
Andere witte kragen	85	12	3
Handarbeiders	83	14	3
Huiselijke personen	82	12	6
Werkloos	82	13	5
Gepensioneerd	82	11	7
Studenten	90	8	2
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	82	13	5
Van tijd tot tijd	81	14	5
Bijna nooit/nooit	86	10	4
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	82	11	7
De lagere middenklasse	82	14	4
De middenklasse	86	11	3
De hogere middenklasse	86	13	1
De hogere klasse	86	13	1
Klimaatverandering			
Grootste probleem	93	5	2
Een van de problemen	90	7	3
Geen probleem	78	16	6
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	45	49	6
Een vrij ernstig probleem	70	23	7
Een zeer ernstig probleem	91	6	3
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	89	8	3
Nee	75	19	6

6. Houding ten opzichte van de afweging tussen de door klimaatverandering veroorzaakte kosten versus de kosten van een groene transitie

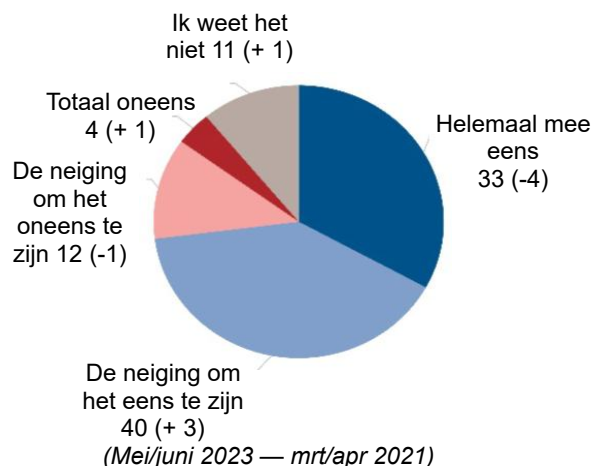
Bijna driekwart van de Europeanen is het erover eens dat de kosten van schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie.

Meer dan zeven op de tien respondenten (73 %, -1 procentpunt sinds maart-april 2021) zijn het erover eens dat de kosten van schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de investeringskosten die nodig zijn voor een groene transitie, waarvan 33 % (-4 pp) die het „volledig eens” zijn. Omgekeerd is 16 % (geen verandering) het niet eens met deze verklaring, terwijl 11 % (+ 1 pp) zegt „niet te weten”.

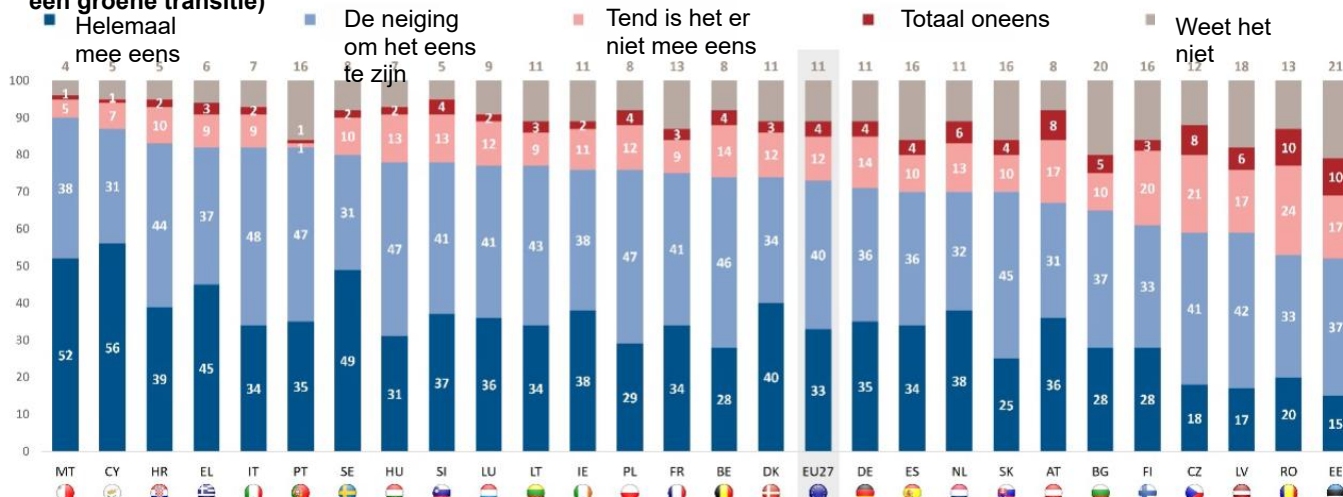
De meerderheid van de respondenten in elke lidstaat is het erover eens dat de kosten van schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de investeringskosten die nodig zijn voor een groene transitie. De hoogste niveaus van overeenstemming worden waargenomen onder de respondenten in Malta (90 %), Cyprus (87 %) en Kroatië (83 %), terwijl meer dan de helft in Estland (52 %), Roemenië (53 %), Letland en Tsjechië (elk 59 %) het erover eens is.

Cyprus (56 %) en Malta (52 %) zijn de enige landen waar ten minste de helft zegt dat ze het „volledig eens” zijn met deze verklaring, hoewel 49 % in Zweden ook op deze manier reageert. Aan de andere kant van de schaal 15 % in Estland, 17 % in Letland en 18 % in Tsjechië „helemaal mee eens”.

QC4.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie (% — EU27)

QC4.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen? (% Van de kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Sinds maart-april 2021 is³²het niveau van de verklaring gedaald in 18 lidstaten, waaronder Estland (52 %, -23 pp), Slowakije (70 %, -12 pp), Tsjechië (59 %, -12 pp), Letland (59 %, -10 pp) en Ierland (76 %, -10 pp). Aan de andere kant is de overeenkomst toegenomen in acht landen, waaronder Malta (90 %, + 9 pp), Frankrijk (75 %, + 6 pp) en Hongarije (78 %, + 6 pp). Er is geen verandering in de mening in Nederland (70 %).

De niveaus van „weet het niet” zijn in acht landen met ten minste tien procentpunten gestegen, met name in Estland (21 %, + 21 procentpunten), Letland (18 %, + 18 procentpunten) en Finland (16 %, + 16 procentpunten).

QC4.2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende verklaringen?

De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie (%)

		EU27	MT	FR	HU	HE T	BG	PL	ES	CY	NL	DE	SE	DK	EL	HR	LT	BIJ	LU	SI	RO	WE ES	PT	FI	IE	LV	CZ	SK	EE
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	73	90	75	78	82	65	76	70	87	70	71	80	74	82	83	77	67	77	78	53	74	82	61	76	59	59	70	52
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ9	Φ6	Φ6	Φ4	Φ3	Φ3	Φ1	Φ1	=	▼2	▼2	▼3	▼3	▼3	▼4	▼4	▼6	▼6	▼8	▼9	▼9	▼9	▼10	▼10	▼12	▼12	▼23
Totaal „het oneens”	Mei/juni 2023	16	6	12	15	11	15	16	14	8	19	18	12	15	12	12	12	25	14	17	34	18	2	23	13	23	29	14	27
	Δ mrt/apr 2021	=	▼1	▼1	▼1	▼4	Φ6	=	=	Φ1	▼1	Φ2	▼6	▼7	Φ1	Φ2	▼7	Φ5	▼3	Φ2	Φ11	Φ1	▼6	▼7	▼1	▼8	Φ1	Φ6	Φ2
Weet het niet	Mei/juni 2023	11	4	13	7	7	20	8	16	5	11	11	8	11	6	5	11	8	9	5	13	8	16	16	11	18	12	16	21
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼8	▼5	▼5	=	▼9	▼3	▼1	▼2	Φ1	=	Φ8	Φ10	Φ2	Φ1	Φ11	▼1	Φ9	Φ4	▼3	Φ8	Φ15	Φ16	Φ11	Φ18	Φ11	Φ6	Φ21

32 Ten opzichte van 2021 verschildt de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Dit was een nieuw item in 2021, daarom is er geen vergelijking voor 2019.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat ten minste twee derde van de respondenten in elke groep het erover eens is dat de kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie. Het benadrukt ook het volgende:

- Hoe jonger de respondent, hoe groter de kans dat ze het erover eens zijn: 80 % van de 15-24-jarigen doet dit, tegenover 68 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn: 77 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft voltooid, is het daarmee eens, tegenover 66 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger heeft voltooid.
- Studenten (80 %) hebben meer kans om het eens te zijn dan andere sociaal-professionele groepen, en met name gepensioneerden en huisgenoten (beide 67 %).
- Respondenten die zichzelf beschouwen als een hogere middenklasse (80 %) zijn het meest geneigd het eens te zijn, vooral in vergelijking met degenen die zichzelf als een deel van de werkende klasse beschouwen (67 %).

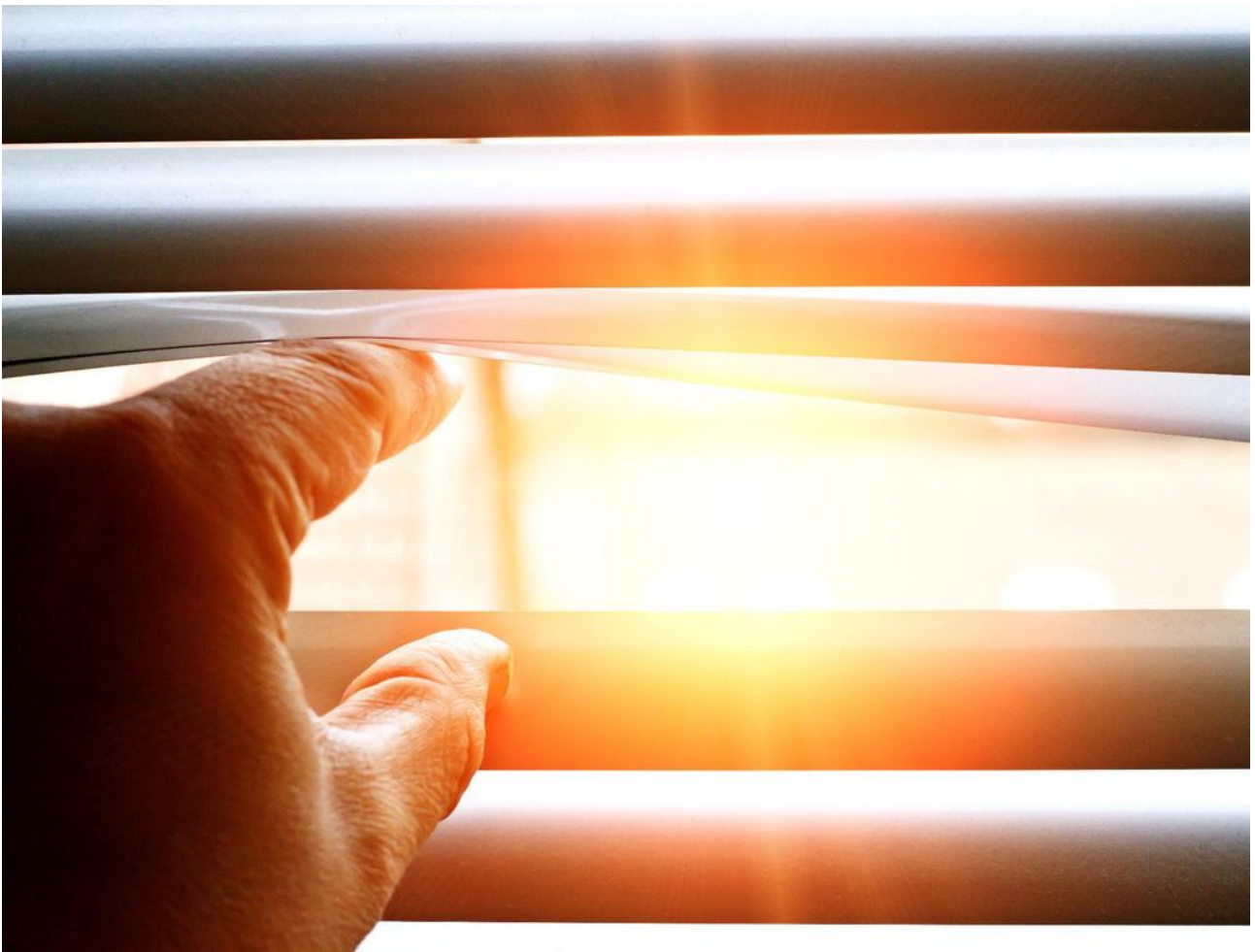
De analyse laat ook zien dat respondenten die geloven dat klimaatverandering de ernstigste (85 %) is of een van de ernstigste problemen (79 %) waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder geneigd zijn het eens te zijn met degenen die niet denken dat klimaatverandering een van de ernstigste problemen is (67 %). Het illustreert ook dat respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (80 %) het er waarschijnlijker over eens zijn dan degenen die denken dat het vrij ernstig is (60 %) of niet ernstig (36 %). Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan, het waarschijnlijker eens te zijn dan degenen die dat niet hebben gedaan (78 % versus 66 %).

QC4_2 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	73	16	11
Geslacht			
Man	74	17	9
Vrouw	72	15	13
Leeftijd			
15-24	80	12	8
25-39	76	16	8
40-54	76	16	8
55+	68	16	16
Onderwijs (eind van)			
—15	66	12	22
16-19	72	18	10
20+	77	15	8
Nog steeds studeren	80	12	8
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	75	17	8
Beheerders	79	15	6
Andere witte kragen	78	15	7
Handarbeiders	72	18	10
Huiselijke personen	67	17	16
Werkloos	70	17	13
Gepensioneerd	67	15	18
Studenten	80	12	8
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	71	16	13
Van tijd tot tijd	72	17	11
Bijna nooit/nooit	75	14	11
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	67	15	18
De lagere middenklasse	73	16	11
De middenklasse	76	16	8
De hogere middenklasse	80	15	5
De hogere klasse	75	17	8
Klimaatverandering			
Grootste probleem	85	9	6
Een van de problemen	79	11	10
Geen probleem	67	20	13
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	36	52	12
Een vrij ernstig probleem	60	26	14
Een zeer ernstig probleem	80	10	10
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	78	13	9
Nee	66	20	14

IV. KIJKEN NAAR DE TOEKOMST

1. Huidige maatregelen van nationale overheden om klimaatverandering aan te pakken

Bijna zeven op de tien Europeanen denkt dat hun nationale regering niet genoeg doet om klimaatverandering aan te pakken

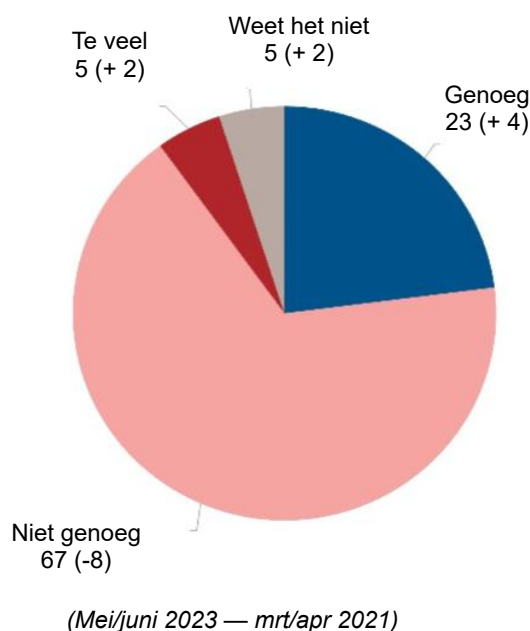
67 % van de respondenten vindt dat hun nationale overheid niet genoeg doet om de klimaatverandering aan te pakken. Dit betekent een daling van acht procentpunten sinds maart-april 2021.³³ Bijna een kwart (23 %, + 4 pp) vindt dat hun nationale overheid genoeg doet, terwijl 5 % (+ 2 pp) zegt dat er te veel wordt gedaan. Eén op de twintig (5 %, + 2 pp) zegt het niet te weten.

In alle lidstaten, op één na, zullen respondenten hoogstwaarschijnlijk zeggen dat hun nationale regering niet genoeg doet om de klimaatverandering aan te pakken. Minstens acht op de tien in Kroatië (85 %), Cyprus (83 %) en Spanje en Zweden (elk 80 %) vinden dit, net als 37 % in Estland (tegen 34 % die „genoeg” zeggen), 50 % in Denemarken en 51 % in Oostenrijk.

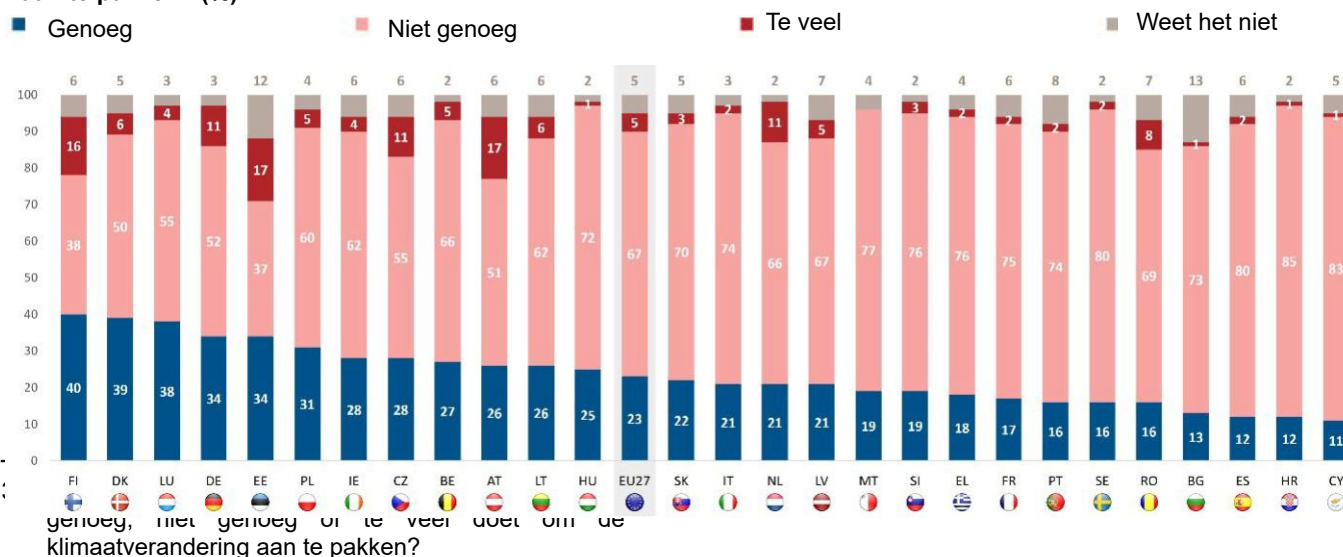
De uitzondering is Finland, waar 40 % zegt dat hun nationale regering genoeg doet en 38 % zegt dat het niet genoeg doet. Minstens drie op de tien respondenten in Denemarken (39 %), Luxemburg (38 %), Duitsland, Estland (beide 34 %) en Polen (31 %) vinden dat hun regering voldoende doet.

In zes landen vindt ten minste één op de tien

QC7. Denkt u dat de (NATIONALITEIT) regering genoeg, niet genoeg of te veel doet om de klimaatverandering aan te pakken? (% EI27)

QC7. Denkt u dat de (NATIONALITEIT) regering genoeg, niet genoeg of te veel doet om de klimaatverandering aan te pakken? (%)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De nationale ontwikkelingen sinds maart-april 2021 komen³⁴ over het algemeen overeen met de algemene EU-trend: respondenten hebben nu meer kans om te denken dat de nationale overheid genoeg doet en minder waarschijnlijk denkt dat het niet genoeg doet.

Het percentage respondenten dat denkt dat hun nationale overheid genoeg doet om de klimaatverandering aan te pakken, is toegenomen in 19 landen, waaronder België (27 %, + 13 pp) en Ierland (28 %, + 10 procentpunten). Het is gedaald in vier landen, waaronder Oostenrijk (26 %, -7 procentpunten) en is in vier landen stabiel gebleven.

In 23 lidstaten is de kans kleiner dat respondenten zeggen dat hun nationale regering niet genoeg doet. In tien landen is de daling met ten minste tien procentpunten, met de grootste daling in Estland (37 %, -29 procentpunten), Tsjechië (55 %, -22 pp) en Litouwen (62 %, -18 procentpunten). In de overige vier landen wordt deze trend omgedraaid, met de grootste stijging in Zweden (80 %, + 11 procentpunten).

Estland (17 %, + 11 pp) is het enige land waar sprake is van een verandering van ten minste tien punten in het percentage respondenten dat vindt dat hun nationale regering te veel doet.

QC7 Denk je dat de (NATIONALITEIT) overheid genoeg, niet genoeg of te veel doet om klimaatverandering aan te pakken?

(%)

		EU27	WE ES	IE	HET	LT	SK	CZ	DE	LU	RO	EE	FR	BG	EL	PL	SI	DK	HR	MT	PT	ES	LV	HU	FI	NL	SE	CY	BIJ
Genoeg	Mei/juni 2023	23	27	28	21	26	22	28	34	38	16	34	17	13	18	31	19	39	12	19	16	12	21	25	40	21	16	11	26
	Δ mrt/apr 2021	Φ4	Φ13	Φ10	Φ9	Φ9	Φ9	Φ8	Φ8	Φ8	Φ7	Φ6	Φ5	Φ3	Φ3	Φ3	Φ3	Φ2	Φ2	Φ2	Φ2	=	=	=	=	▼2	▼5	▼6	▼7
Niet genoeg	Mei/juni 2023	67	66	62	74	62	70	55	52	55	69	37	75	73	76	60	76	50	85	77	74	80	67	72	38	66	80	83	51
	Δ mrt/apr 2021	▼8	▼16	▼15	▼10	▼18	▼12	▼22	▼15	▼8	▼10	▼29	▼6	▼5	▼2	▼7	▼6	▼6	▼4	▼2	▼11	▼2	▼4	Φ1	Φ4	▼5	Φ11	Φ7	▼3
Te veel	Mei/juni 2023	5	5	4	2	6	3	11	11	4	8	17	2	1	2	5	3	6	1	0	2	2	5	1	16	11	2	1	17
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	Φ2	▼1	Φ1	Φ3	Φ2	Φ8	Φ7	▼2	Φ1	Φ11	=	=	=	Φ2	Φ2	▼1	Φ1	▼1	Φ1	Φ1	▼3	=	▼9	Φ6	▼8	▼2	Φ9
Weet het niet	Mei/juni 2023	5	2	6	3	6	5	6	3	3	7	12	6	13	4	4	2	5	2	4	8	6	7	2	6	2	2	5	6
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	Φ1	Φ6	=	Φ6	Φ1	Φ6	=	Φ2	Φ2	Φ12	Φ1	Φ2	▼1	Φ2	Φ1	Φ5	Φ1	Φ1	Φ8	Φ1	Φ7	▼1	Φ5	Φ1	Φ2	Φ1	Φ1

34 Ten opzichte van 2021 verschildt de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Dit was een nieuwe vraag in 2021, dus er is geen vergelijking in 2019.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De socio-demografische analyse richt zich op respondenten die denken dat hun nationale overheid niet genoeg doet om klimaatverandering aan te pakken. Zij benadrukt dat ten minste zes op de tien in elke groep dit advies heeft, en illustreert ook het volgende:

- Hoe jonger de respondent, hoe meer kans ze hebben om te zeggen dat hun nationale regering niet genoeg doet: 75 % van de 15-24-jarigen zegt dit, tegenover 63 % van de 55-plussers.
- Hoe langer een respondent in het onderwijs bleef, hoe meer kans ze hebben om te denken dat hun regering niet genoeg doet: 69 % van degenen die de leeftijd van 20 jaar of ouder hebben voltooid, vergeleken met 61 % die de leeftijd van 15 jaar of jonger voltooide.
- Studenten (76 %) hebben veel meer kans dan andere sociaal-professionele groepen om te zeggen dat de overheid niet genoeg doet.
- Hoe hoger de sociale ladder een respondent zichzelf beschouwt, hoe waarschijnlijker ze zijn om te zeggen dat de nationale overheid niet genoeg doet.

De analyse benadrukt ook dat respondenten die geloven dat klimaatverandering het ernstigste probleem voor de wereld is (80 %) meer geneigd zijn om op deze manier te denken dan degenen die denken dat klimaatverandering een van de ernstigste (72 %) of niet een van de ernstigste problemen is (60 %). Het laat ook zien dat respondenten die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem is (74 %) veel meer geneigd zijn om te denken dat hun nationale overheid niet genoeg doet in vergelijking met degenen die denken dat het minder ernstig is. Tot slot zijn respondenten die actie hebben ondernomen om de klimaatverandering te bestrijden, eerder geneigd te denken dat de nationale overheid niet genoeg doet dan degenen die geen actie hebben ondernomen (70 % versus 61 %).

QC7 Denk je dat de (NATIONALITEIT) overheid genoeg, niet genoeg of te veel doet om klimaatverandering aan te pakken?

(% — EU)

	Genoeg	Niet genoeg	Te veel	Weet het niet
EU27	23	67	5	5
Geslacht				
Man	23	66	7	4
Vrouw	23	68	4	5
Leeftijd				
15-24	18	75	2	5
25-39	21	70	6	3
40-54	25	66	6	3
55+	25	63	6	6
Onderwijs (eind van)				
—15	26	61	4	9
16-19	25	65	6	4
20+	22	69	5	4
Nog steeds studeren	18	76	2	4
Sociaal-professionele categorie				
Zelfstandig in loondienst	22	69	7	2
Beheerders	23	69	6	2
Andere witte kragen	24	67	6	3
Handarbeiders	24	65	7	4
Huiselijke personen	24	65	4	7
Werkloos	21	68	6	5
Gepensioneerd	24	63	5	8
Studenten	18	76	2	4
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen				
Het grootste deel van de tijd	19	70	6	5
Van tijd tot tijd	23	67	5	5
Bijna nooit/nooit	24	66	6	4
Overweeg om deel uit te maken van				
De arbeidersklasse	23	65	4	8
De lagere middenklasse	23	67	6	4
De middenklasse	24	68	5	3
De hogere middenklasse	22	71	5	2
De hogere klasse	20	75	5	0
Klimaatverandering				
Grootste probleem	16	80	1	3
Een van de problemen	22	72	2	4
Geen probleem	26	60	8	6
Perceptie van klimaatverandering				
Geen ernstig probleem	32	31	32	5
Een vrij ernstig probleem	35	49	9	7
Een zeer ernstig probleem	20	74	2	4
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden				
Ja	23	70	4	3
Nee	25	61	8	6

2. Streefcijfers voor hernieuwbare energie

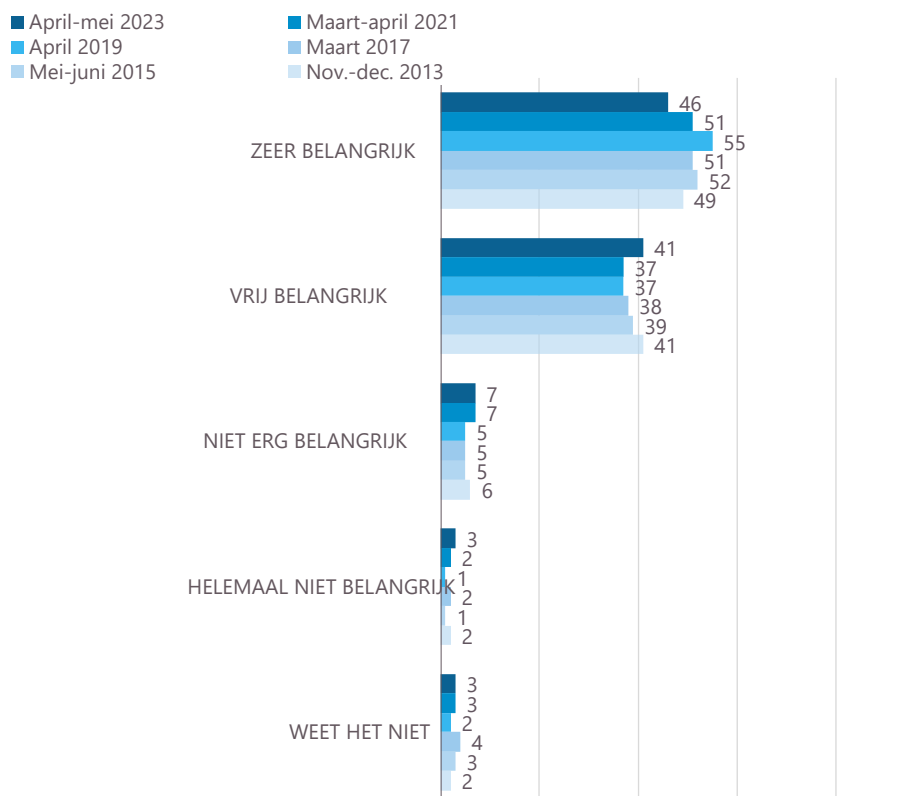
Bijna negen op de tien Europeanen vindt het belangrijk dat hun nationale regering en de Europese Unie ambitieuze doelstellingen vaststellen om de hoeveelheid hernieuwbare energie tegen 2030 te verhogen.

De respondenten werd gevraagd hoe belangrijk zij vinden dat het hun nationale regering is en de Europese Unie heeft ambitieuze doelstellingen vastgesteld om de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 te verhogen.³⁵

Bijna negen op de tien (87 %, -1 procentpunt sinds maart-april 2021) vindt het belangrijk dat hun nationale regering ambitieuze doelen stelt op dit gebied, waarbij 46 % (-5 procentpunt) dit „zeer belangrijk” vindt. Daarentegen vindt 10 % (+ 1 pp) dit niet belangrijk, terwijl 3 % (geen verandering) zegt het niet te weten.

De langetermijntrend laat zien dat de algemene overeenstemming nu op het laagste niveau ooit is. Bovendien is het percentage respondenten dat denkt dat ambitieuze doelstellingen „zeer belangrijk” zijn, ook op het laagste niveau ooit, drie punten onder het vorige dieptepunt van 2013.

QC8.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten ambitieuze doelen stellen om de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 te verhogen? De regering (NATIONALITEIT) (% — EU27)

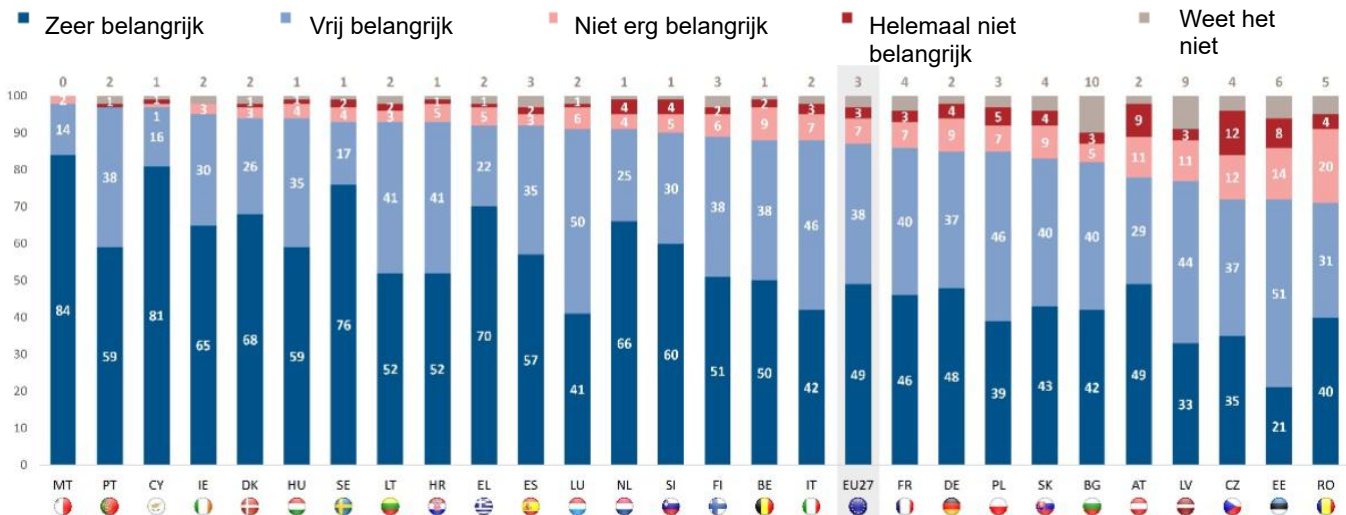

³⁵ QC8. Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten tegen 2030 actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, verhogen? QC8.1 De (NATIONALITEIT) Regering; QC8.2 De Europese Unie.

Op nationaal niveau vindt meer dan twee derde van de respondenten in elk land het belangrijk dat hun nationale regering ambitieuze doelstellingen vaststelt om het gebruik van hernieuwbare energie tegen 2030 te verhogen. Dit standpunt is bijna universeel in Malta en Portugal (elk 98 %) en Cyprus (97 %), met 69 % in Estland, 71 % in Tsjechië en 75 % in Letland.

In 12 lidstaten is ten minste de helft van alle respondenten van mening dat het „zeer belangrijk” is dat hun nationale regering deze doelstellingen vaststelt, en in Malta (83 %), Cyprus (79 %) en Zweden (70 %) denkt ten minste zeven op de tien op deze manier. Daarentegen is 19 % in Estland, 30 % in Letland en 31 % in Polen ook van mening dat dit „zeer belangrijk” is.

QC8.2 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 verhogen? (% — de Europese Unie)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De trends op nationaal niveau sinds maart-april 2021³⁶ zijn gemengd. Het percentage respondenten dat het belangrijk vindt dat de nationale overheid de hoeveelheid hernieuwbare energie tegen 2030 verhoogt, is toegenomen in 12 landen, waaronder Finland (86 %, + 11 procentpunten ten opzichte van 2021, -3 procentpunten ten opzichte van 2019), maar is gedaald in 14 landen, waaronder Estland (69 %, -14 pp sinds 2021, -19 procentpunt sinds 2019) en Tsjechië (71 %, -10 pp). In Luxemburg is er geen verandering in het advies (92 %).

QC8.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 verhogen?

De (NATIONALITEIT) overheid (%)

		EU27	FI	MT	LT	PL	HE T	SE	DK	IE	FR	EL	CY	PT	LU	HU	NL	HR	WE ES	DE	ES	SI	BIJ	LV	RO	BG	SK	CZ	EE
Totaal „belangrijk”	Mei/juni 2023	87	86	98	92	85	89	92	93	96	87	92	97	98	92	94	91	91	89	85	91	89	81	75	76	82	82	71	69
	Δ mrt/apr 2021	▼1	Φ11	Φ5	Φ4	Φ4	Φ3	Φ3	Φ2	Φ2	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	=	▼1	▼1	▼2	▼3	▼3	▼3	▼3	▼4	▼6	▼7	▼8	▼8	▼10	▼14
Totaal „niet belangrijk”	Mei/juni 2023	10	12	1	6	12	9	7	5	3	9	6	3	1	6	5	7	8	10	13	6	10	16	16	21	9	14	25	25
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼13	▼1	▼6	▼2	▼2	▼4	▼4	▼3	▼1	▼1	Φ1	▼2	▼2	Φ1	▼1	Φ1	Φ2	Φ3	Φ2	Φ3	Φ3	▼3	Φ9	Φ5	Φ8	Φ6	Φ8
Weet het niet	Mei/juni 2023	3	2	1	2	3	2	1	2	1	4	2	0	1	2	1	2	1	1	2	3	1	3	9	3	9	4	4	6
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ2	▼4	Φ2	▼2	▼1	Φ1	Φ2	Φ1	▼1	=	▼2	Φ1	Φ2	=	Φ2	Φ1	Φ1	=	Φ1	=	Φ1	Φ9	▼2	Φ3	=	Φ4	Φ6

36 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaal-demografische analyse blijkt dat meer dan acht op de tien in elke groep van mening is dat het belangrijk is dat de nationale overheid de hoeveelheid hernieuwbare energie die wordt gebruikt tegen 2030 verhoogt. Gezien de hoge mate van algemene overeenstemming zijn er weinig opmerkelijke verschillen:

- Degenen in de leeftijd van 15-24 jaar zijn het meest geneigd om te zeggen dat dit belangrijk is, vooral in vergelijking met degenen van 55 jaar en ouder (91 % versus 85 %).
- Degenen die zelden of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (89 %) hebben meer kans om dit belangrijk te vinden dan degenen die grotere moeilijkheden ervaren.

De analyse illustreert echter dat respondenten die van mening zijn dat klimaatverandering de ernstigste (95 %) of een van de ernstigste (93 %) problemen is waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer geneigd zijn om deze actie van de nationale overheid belangrijk te vinden dan degenen die niet denken dat klimaatverandering een ernstig probleem is (81 %). Het toont ook aan dat hoe ernstiger respondenten de klimaatverandering beschouwen, hoe groter de kans is dat ze het belangrijk vinden dat nationale regeringen actie ondernemen om het gebruik van hernieuwbare energie te verhogen: 93 % die denkt dat het een zeer ernstig probleem is, vindt dit belangrijk, vergeleken met 50 % die zegt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is.

QC8_1

Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten tegen 2030 actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, verhogen?

De regering (NATIONALITEIT) (% — EU)

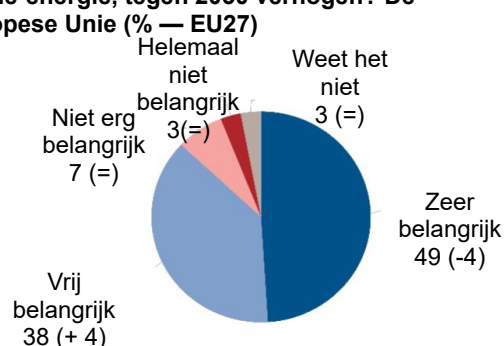
	Totaal „belangrijk”	Totaal „niet belangrijk”	Weet het niet
EU27	87	10	3
Geslacht			
Man	86	12	2
Vrouw	88	9	3
Leeftijd			
15-24	91	7	2
25-39	87	11	2
40-54	87	11	2
55+	85	11	4
Onderwijs (eind van)			
—15	85	9	6
16-19	86	12	2
20+	89	9	2
Nog steeds studeren	93	5	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	89	9	2
Beheerders	90	9	1
Andere witte kragen	88	10	2
Handarbeiders	84	14	2
Huiselijke personen	87	10	3
Werkloos	87	9	4
Gepensioneerd	85	11	4
Studenten	93	5	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	84	12	4
Van tijd tot tijd	83	14	3
Bijna nooit/nooit	89	9	2
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	86	10	4
De lagere middenklasse	86	12	2
De middenklasse	88	10	2
De hogere middenklasse	91	8	1
De hogere klasse	93	7	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	95	4	1
Een van de problemen	93	5	2
Geen probleem	81	15	4
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	50	46	4
Een vrij ernstig probleem	74	21	5
Een zeer ernstig probleem	93	5	2
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	92	6	2
Nee	79	17	4

Bijna negen op de tien respondenten (87 %, geen verandering sinds maart-april 2021) zijn het erover eens dat het belangrijk is dat de Europese Unie ambitieuze doelstellingen vaststelt om de hoeveelheid hernieuwbare energie die tegen 2030 wordt gebruikt, te verhogen, waarbij 49 % (-4 procentpunten) dit „zeer belangrijk” vindt. Daarentegen zegt 10 % (geen verandering) dat dit niet belangrijk is, terwijl 3 % (geen verandering) zegt dat ze het niet weten.

Meer dan zeven op de tien respondenten in elk land vinden het belangrijk dat de Europese Unie ambitieuze doelstellingen op dit gebied vaststelt, met percentages variërend van 98 % in Malta en 97 % in Cyprus en Portugal tot 71 % in Roemenië en 72 % in Tsjechië en Estland.

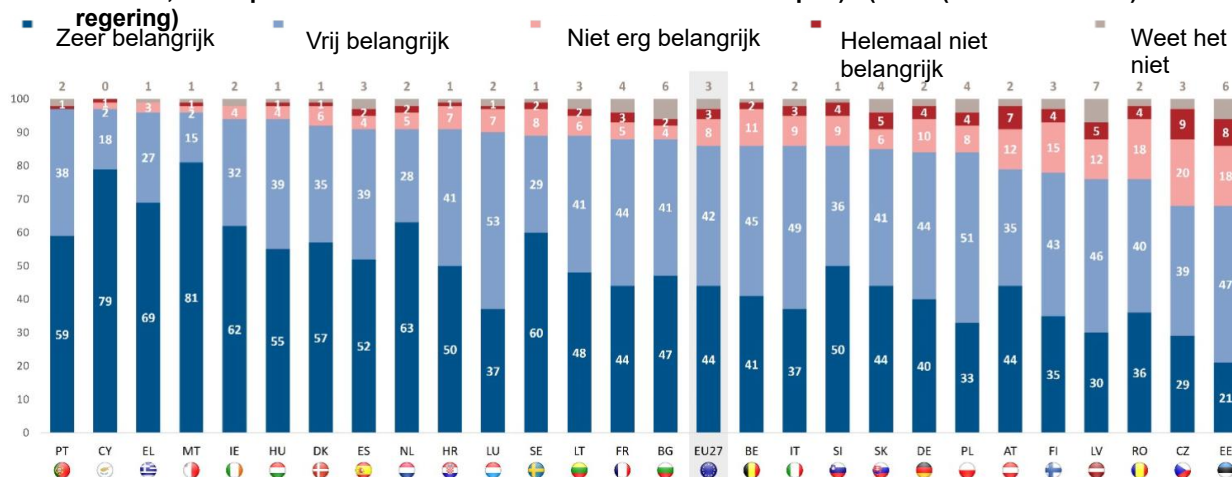
Ten minste driekwart van de respondenten in Malta (84 %), Cyprus (81 %) en Zweden (76 %) is van mening dat de EU ambitieuze doelstellingen op dit gebied vaststelt, tegenover 21 % in Estland, 33 % in Letland en 35 % in Tsjechië, die op dezelfde manier denken.

QC8.2 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 verhogen? De Europese Unie (% — EU27)

(Mei/juni 2023 — mrt/apr 2021)

QC9.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? (% De (NATIONALITEIT) regering)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De trends op nationaal niveau sinds maart-april 2021³⁷ zijn wederom gemengd. Het percentage respondenten dat van mening is dat het belangrijk is dat de EU de hoeveelheid hernieuwbare energie tegen 2030 verhoogt, is gestegen in 12 landen, waaronder Finland (89 %, + 7 procentpunten), maar is gedaald in 14 landen, waaronder Estland (72 %, - 13 pp) en Letland (77 %, -10 procentpunten). Er is geen verandering in het advies in Hongarije (94 %).

QC8.2 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 verhogen?

De Europese Unie (%)

		EU27	FI	MT	HE T	DK	FR	SE	HR	PL	EL	CY	LT	NL	HU	IE	DE	ES	PT	LU	SI	WE ES	BIJ	BG	RO	SK	CZ	LV	EE
Totaal „belangrijk”	Mei/juni 2023	87	89	98	88	94	86	93	93	85	92	97	93	91	94	95	85	92	97	91	90	88	78	82	71	83	72	77	72
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ7	Φ5	Φ4	Φ3	Φ3	Φ3	Φ2	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	▼1	▼2	▼2	▼2	▼3	▼3	▼4	▼4	▼7	▼8	▼8	▼9	▼10	▼13
Totaal „niet belangrijk”	Mei/juni 2023	10	8	2	10	4	10	6	6	12	6	2	5	8	5	3	13	5	1	7	9	11	20	8	24	13	24	14	22
	Δ mrt/apr 2021	=	▼10	=	▼3	▼5	▼1	▼4	▼2	Φ1	=	=	▼3	▼1	=	▼1	Φ3	Φ2	=	Φ1	Φ3	Φ3	Φ6	Φ4	Φ9	Φ7	Φ5	Φ1	Φ7
Weet het niet	Mei/juni 2023	3	3	0	2	2	4	1	1	3	2	1	2	1	1	2	2	3	2	2	1	1	2	10	5	4	4	9	6
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ3	▼5	▼1	Φ2	▼2	Φ1	=	▼3	▼1	▼1	Φ2	=	=	Φ2	▼1	=	Φ2	Φ2	=	Φ1	▼2	Φ3	▼1	Φ1	Φ4	Φ9	Φ6

37 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Dit was een nieuw item in 2021, daarom is er geen vergelijking voor 2019.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan acht op de tien in elke groep van mening is dat het belangrijk is dat de EU de hoeveelheid hernieuwbare energie die tegen 2030 wordt gebruikt, verhoogt. Het hoge algemene niveau van overeenstemming betekent dat er slechts één opmerkelijk verschil is: degenen die zelden of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (89 %) denken dat dit belangrijk is dan degenen die grotere moeilijkheden ondervinden (83 %).

Uit de analyse blijkt echter dat respondenten die van mening zijn dat klimaatverandering de ernstigste (95 %) is of een van de meest ernstige (93 %) problemen waarschijnlijker denken dat dit belangrijk is dan degenen die dat niet doen (81 %). Het toont ook aan hoe ernstiger respondenten de klimaatverandering zien, hoe groter de kans is dat ze denken dat het belangrijk is dat de EU actie onderneemt om het gebruik van hernieuwbare energie te verhogen: 93 % die denkt dat het een zeer ernstig probleem is, vindt dit belangrijk, vergeleken met 51 % die zegt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is.

QC8_2 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, tegen 2030 verhogen?

De Europese Unie (% — EU)

	Totaal „belangrijk”	Totaal „niet belangrijk”	Weet het niet
EU27	87	10	3
Geslacht			
Man	85	12	3
Vrouw	88	9	3
Leeftijd			
15-24	91	7	2
25-39	88	10	2
40-54	86	12	2
55+	86	10	4
Onderwijs (eind van)			
—15	84	9	7
16-19	86	12	2
20+	89	9	2
Nog steeds studeren	92	6	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	88	10	2
Beheerders	90	9	1
Andere witte kragen	88	10	2
Handarbeiders	84	13	3
Huiselijke personen	84	12	4
Werkloos	88	9	3
Gepensioneerd	85	10	5
Studenten	92	6	2
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	83	13	4
Van tijd tot tijd	83	14	3
Bijna nooit/nooit	89	9	2
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	86	9	5
De lagere middenklasse	85	13	2
De middenklasse	87	11	2
De hogere middenklasse	91	8	1
De hogere klasse	91	9	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	95	4	1
Een van de problemen	93	5	2
Geen probleem	81	15	4
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	51	44	5
Een vrij ernstig probleem	74	21	5
Een zeer ernstig probleem	93	5	2
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	92	6	2
Nee	78	17	5

3. Streefcijfers voor energie-efficiëntie

Meer dan acht op de tien Europeanen vinden het belangrijk dat hun nationale regering en de Europese Unie actie ondernemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren.

De respondenten werd gevraagd hoe belangrijk het was dat hun nationale regering en de Europese Unie actie ondernemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen).^{38,39}

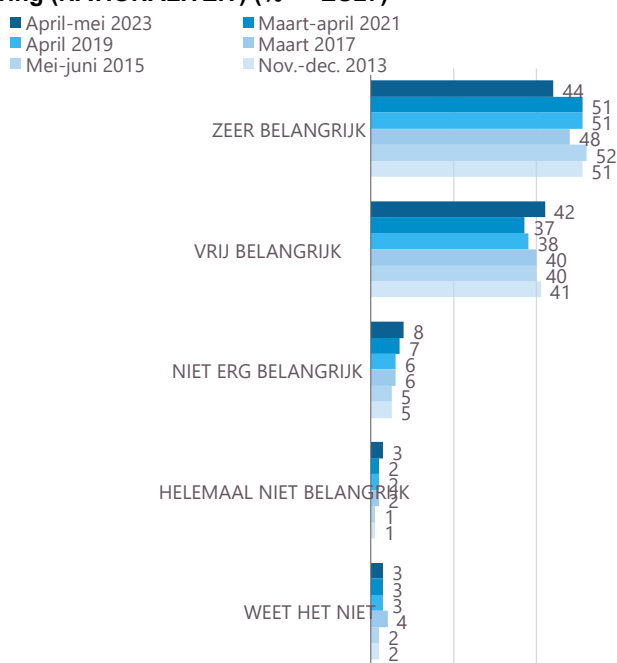
Een aanzienlijke meerderheid (86 %, -2 procentpunten sinds maart-april 2021) vindt het belangrijk dat hun nationale regering actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren, waarbij 44 % (-7 pp) zegt dat dit „zeer belangrijk” is. Aan de andere kant vindt

11 % (+ 2 pp) dit niet belangrijk, terwijl 3 % (=) zegt het niet te weten.

De trend op langere termijn laat zien dat het aandeel dat dit belangrijk vindt zich nu op het laagste niveau ooit bevindt, twee punten onder het vorige dieptepunt van maart-april 2021 en zes punten lager dan de pieken van 2013-2015. De mate die denkt dat het „zeer belangrijk” is voor de nationale overheid om actie te ondernemen, bevindt zich ook op het laagste niveau ooit.

QC9.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)?

De regering (NATIONALITEIT) (% — EU27)

38 QC: autc
effic
mer

zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? QC9.1 De (NATIONALITEIT) Regering; QC9.2 De Europese Unie.

39 De formulering van de vraag is veranderd sinds 2021 toen het was hoe belangrijk het volgens u is dat de volgende autoriteiten ondersteuning bieden voor het verbeteren van de energie-efficiëntie tegen 2030 (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen). Als gevolg hiervan moeten trendresultaten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

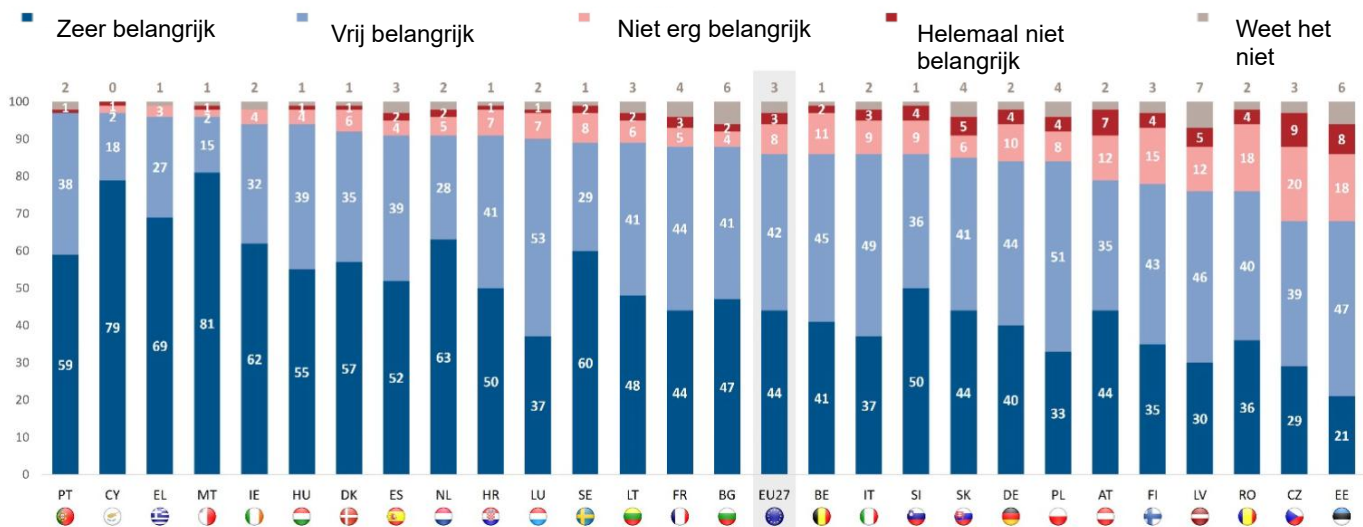
Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Meer dan twee derde van de respondenten in elke lidstaat vindt het belangrijk dat hun nationale regering actie onderneemt om de energie-efficiëntie te verbeteren, met percentages variërend van 97 % in Cyprus en Portugal en 96 % in Griekenland en Malta tot 68 % in Estland en Tsjechië en 76 % in Letland en Roemenië.

In 12 landen zegt minstens de helft dat het „zeer belangrijk” is dat hun nationale regering deze actie onderneemt, met de hoogste niveaus in Malta (81 %), Cyprus (79 %) en Griekenland (69 %). Daarentegen is 21 % in Estland, 29 % in Tsjechië en 30 % in Letland van mening dat dit zeer belangrijk is.

QC9.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? (% De (NATIONALITEIT) regering)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de nationale ontwikkelingen sinds maart-april 2021⁴⁰ blijkt dat de respondenten in 18 landen minder vaak denken dat het belangrijk is dat de nationale overheid actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren, met de grootste dalingen in Estland (68 %, -19 pp), Tsjechië (68 %, -14 pp) en Roemenië (76 %, -8 pp). Het aandeel dat dit belangrijk vindt, is daarentegen toegenomen in acht landen, waaronder Finland (78 %, + 5 procentpunten ten opzichte van 2021, -5 procentpunten ten opzichte van 2019). Er is geen verandering in de mening in Frankrijk (88 %).

QC9.1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)?

De (NATIONALITEIT) overheid (%)

		EU27	FI	MT	DK	EL	HR	HE T	CY	SE	FR	IE	ES	LT	LU	PL	BG	HU	PT	NL	BIJ	DE	SK	LV	SI	WE ES	RO	CZ	EE
Totaal „belangrijk”	Mei/juni 2023	86	78	96	92	96	91	86	97	89	88	94	91	89	90	84	88	94	97	91	79	84	85	76	86	86	76	68	68
	Δ mrt/apr 2021	▼2	Φ5	Φ3	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	▼1	▼1	▼1	▼1	▼1	▼2	▼2	▼2	▼3	▼4	▼5	▼5	▼6	▼6	▼7	▼8	▼14	▼19
Totaal „niet belangrijk”	Mei/juni 2023	11	19	3	7	3	8	12	3	10	8	4	6	8	8	12	6	5	1	7	19	14	11	17	13	13	22	29	26
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	▼8	=	▼3	▼1	▼1	=	Φ1	▼2	=	▼1	Φ2	▼2	▼1	Φ2	Φ2	Φ1	=	Φ1	Φ5	Φ5	Φ5	▼1	Φ5	Φ6	Φ10	Φ11	Φ13
Weet het niet	Mei/juni 2023	3	3	1	1	1	1	2	0	1	4	2	3	3	2	4	6	1	2	2	2	2	4	7	1	1	2	3	6
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ3	▼3	Φ1	=	=	▼1	▼2	Φ1	=	Φ2	▼1	Φ3	Φ2	▼1	=	Φ1	Φ2	Φ2	▼1	=	=	Φ7	Φ1	Φ1	▼2	Φ3	Φ6

⁴⁰ Ten opzichte van 2021 verschildte de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat meer dan acht op de tien respondenten in elke groep van mening is dat het belangrijk is dat de nationale overheid actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren. Als gevolg van dit hoge niveau van overeenstemming zijn er weinig opmerkelijke verschillen:

- Respondenten tussen 15 en 24 jaar (91 %) denken dat het voor de nationale overheid belangrijk is om actie te ondernemen dan oudere respondenten.
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen, denken eerder dat dit belangrijk is dan degenen die vaker problemen ondervinden (88 % versus 83 %).
- Hoe hoger een respondent zichzelf beschouwt als op de sociale ladder, hoe groter de kans dat ze denken dat dit belangrijk is.

De analyse toont wel aan dat respondenten die geloven dat klimaatverandering de ernstigste (95 %) is of een van de ernstigste (92 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer geneigd zijn om actie te ondernemen dan degenen die dat niet doen (80 %). Bovendien, hoe ernstiger respondenten de klimaatverandering beschouwen, hoe groter de kans is dat ze denken dat het belangrijk is dat nationale regeringen actie ondernemen om het gebruik van hernieuwbare energie te verhogen: 92 % die denkt dat het een zeer ernstig probleem is, vindt dit belangrijk, vergeleken met 52 % die zegt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is.

QC9_1 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? De (NATIONALITEIT) regering

(% — EU)

	Totaal „belangrijk”	Totaal „niet belangrijk”	Weet het niet
EU27	86	11	3
Geslacht			
Man	86	12	2
Vrouw	87	10	3
Leeftijd			
15-24	91	7	2
25-39	87	11	2
40-54	86	12	2
55+	84	12	4
Onderwijs (eind van)			
—15	84	10	6
16-19	85	13	2
20+	88	10	2
Nog steeds studeren	93	6	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	88	10	2
Beheerders	88	11	1
Andere witte kragen	87	11	2
Handarbeiders	84	13	3
Huiselijke personen	86	11	3
Werkloos	87	9	4
Gepensioneerd	83	12	5
Studenten	93	6	1
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	83	13	4
Van tijd tot tijd	83	14	3
Bijna nooit/nooit	88	10	2
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	85	10	5
De lagere middenklasse	85	12	3
De middenklasse	87	11	2
De hogere middenklasse	90	9	1
De hogere klasse	91	9	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	95	4	1
Een van de problemen	92	6	2
Geen probleem	80	16	4
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	52	44	4
Een vrij ernstig probleem	74	21	5
Een zeer ernstig probleem	92	6	2
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	91	7	2
Nee	78	18	4

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

Speciale Eurobarometer 538

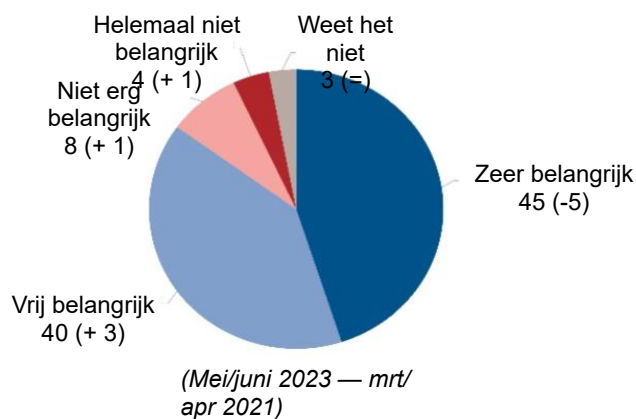
Klimaatverandering

Meer dan acht op de tien respondenten (85 %, -2 procentpunten sinds maart-april 2021) vinden het belangrijk dat de Europese Unie maatregelen neemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren, waarbij 45 % (-5 procentpunten) zegt dat dit „zeer belangrijk” is. Iets meer dan een op de tien (12 %, + 2 pp) vindt het niet belangrijk de EU-handelingen, en 3 % (geen verandering) zegt het niet te weten.

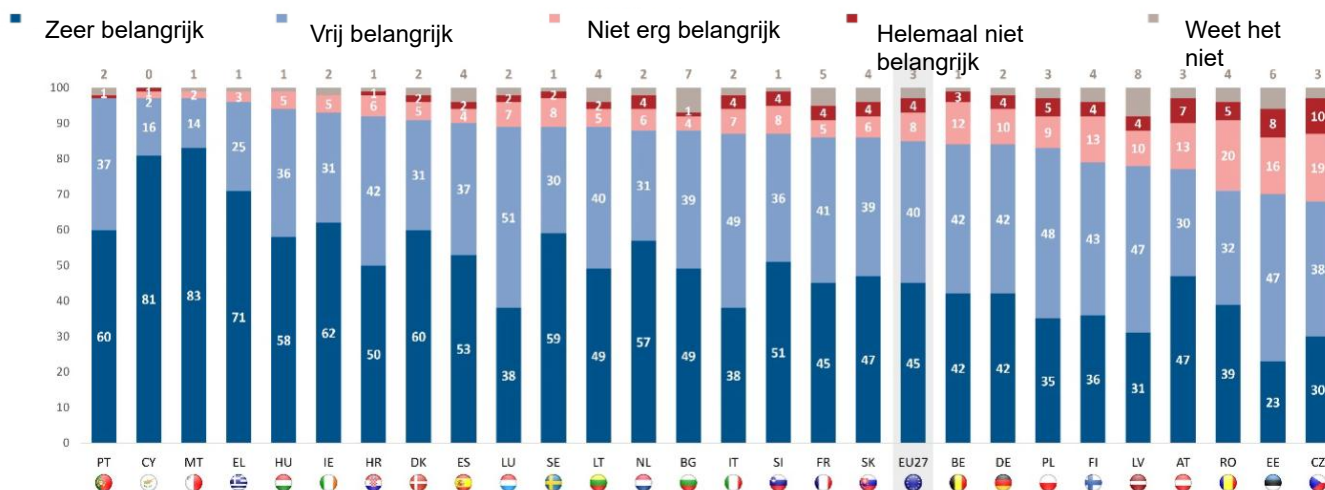
Uit de nationale analyse blijkt dat meer dan twee derde van de respondenten in elke lidstaat van mening is dat het belangrijk is dat de EU op dit gebied actie onderneemt. Deze opvatting is bijna universeel in Cyprus, Malta en Portugal (elk 97 %) en in Griekenland (96 %). Het is ook wijdverspreid in Tsjechië (68 %), Estland (70 %) en Roemenië (71 %).

In 12 landen vindt de meerderheid het erg belangrijk dat de EU actie onderneemt, en dit is met name het geval in Malta (83 %) en Cyprus (81 %). Daarentegen denkt 23 % in Estland, 30 % in Tsjechië en 31 % in Letland op dezelfde manier.

QC9.2 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? De Europese Unie. (% — EU-27)

QC9.2 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? (% Van de Europese Unie)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De evoluties tussen maart en april 2021⁴¹ zijn gemengd. In 15 landen zullen de respondenten minder snel zeggen dat het voor de EU belangrijk is om tegen 2030 maatregelen te nemen om de energie-efficiëntie te verbeteren, met de grootste dalingen in Estland (70 %, -17 pp), Tsjechië (68 %, -12 pp) en Letland (78 %, -10 procentpunten). Omgekeerd is de overeenkomst toegenomen in tien landen, waaronder Denemarken (91 %, + 5 pp), Italië (87 %, + 5 procentpunten) en Finland (79 %, + 5 procentpunten). In Hongarije (94 %) en Frankrijk (86 %) zijn de meningen ongewijzigd gebleven.

QC9.2 Hoe belangrijk vindt u het dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)?

De Europese Unie (%)

		EU27	DK	HE T	FI	MT	HR	SE	EL	CY	LU	NL	FR	HU	ES	PT	BG	BIJ	DE	IE	PL	LT	SK	SI	WE ES	RO	LV	CZ	EE
Totaal „belangrijk”	Mei/juni 2023	85	91	87	79	97	92	89	96	97	89	88	86	94	90	97	88	77	84	93	83	89	86	87	84	71	78	68	70
	Δ mrt/apr 2021	▼2	Φ5	Φ5	Φ5	Φ4	Φ2	Φ2	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	=	=	▼1	▼1	▼2	▼2	▼3	▼3	▼3	▼4	▼4	▼5	▼6	▼9	▼10	▼12	▼17
Totaal 'Niet belangrijk	Mei/juni 2023	12	7	11	17	2	7	10	3	3	9	10	9	5	6	1	5	20	14	5	14	7	10	12	15	25	14	29	24
	Δ mrt/apr 2021	Φ2	▼6	▼4	▼9	▼1	▼2	▼3	▼1	Φ2	▼3	▼2	Φ1	=	Φ2	▼1	Φ1	Φ3	Φ4	Φ1	Φ5	=	Φ4	Φ5	Φ5	Φ10	Φ2	Φ9	Φ11
Weet het niet	Mei/juni 2023	3	2	2	4	1	1	1	1	0	2	2	5	1	4	2	7	3	2	2	3	4	4	1	1	4	8	3	6
	Δ mrt/apr 2021	=	Φ1	▼1	Φ4	▼3	=	Φ1	=	▼3	Φ2	Φ1	▼1	=	▼1	Φ2	Φ1	▼1	▼1	Φ2	▼2	Φ4	=	=	Φ1	▼1	Φ8	Φ3	Φ6

41 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Dit was een nieuw item in 2021, daarom is er geen vergelijking voor 2019.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt opnieuw dat er een hoge mate van overeenstemming bestaat met meer dan acht op de tien respondenten in elke groep die vinden dat het belangrijk is dat de EU actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren. Als gevolg hiervan zijn er weinig opmerkelijke verschillen:

- Respondenten tussen 15 en 24 jaar (91 %) denken dat deze actie belangrijk is in vergelijking met oudere respondenten.
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen, denken eerder dat dit belangrijk is dan degenen die vaker problemen ondervinden (88 % versus 82 %).
- Hoe hoger een respondent zichzelf beschouwt als op de sociale ladder, hoe groter de kans dat ze denken dat dit belangrijk is.

Uit de analyse blijkt dat respondenten die van mening zijn dat klimaatverandering de ernstigste (94 %) of een van de ernstigste (91 %) problemen is waarmee de wereld te kampen heeft, eerder denken dat het belangrijk is dat de EU actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren dan degenen die dat niet doen (80 %). Het toont ook aan hoe ernstiger respondenten de klimaatverandering zien, hoe groter de kans is dat zij het belangrijk vinden dat de EU actie onderneemt om het gebruik van hernieuwbare energie te verhogen: 92 % vindt dat het een zeer ernstig probleem is, tegenover 50 % die zegt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is.

QC9_2

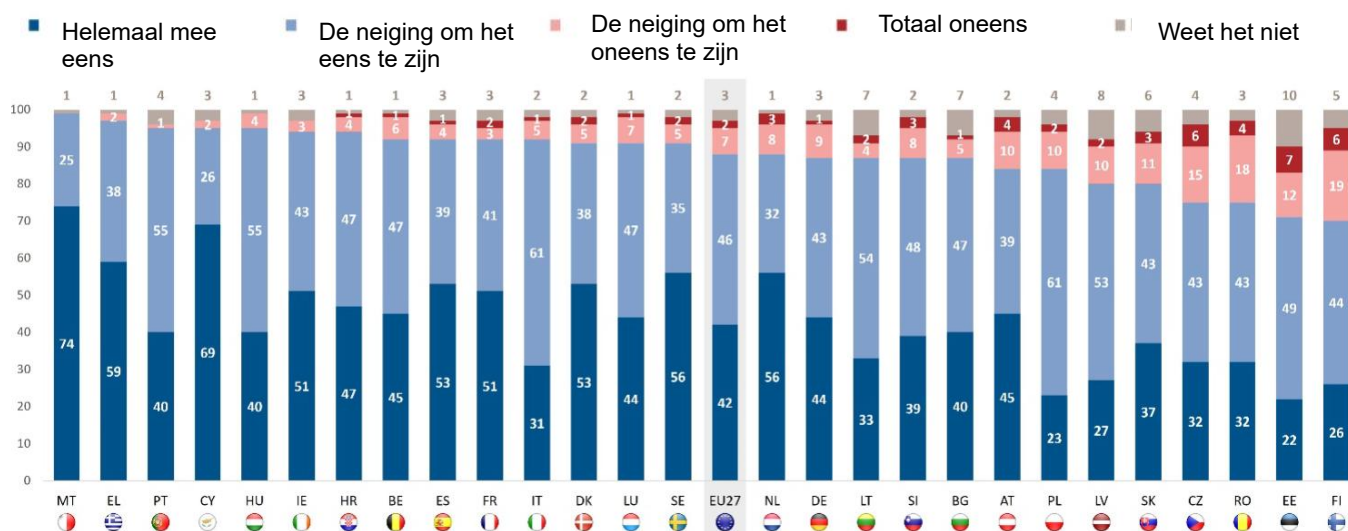
Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)?

De Europese Unie (% — EU)

	Totaal „belangrijk”	Totaal „niet belangrijk”	Weet het niet
EU27	85	12	3
Geslacht			
Man	85	12	3
Vrouw	86	11	3
Leeftijd			
15-24	91	7	2
25-39	86	12	2
40-54	85	13	2
55+	84	12	4
Onderwijs (eind van)			
—15	84	9	7
16-19	84	13	3
20+	87	11	2
Nog steeds studeren	92	7	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	88	11	1
Beheerders	88	11	1
Andere witte kragen	87	11	2
Handarbeiders	83	14	3
Huiselijke personen	84	13	3
Werkloos	86	10	4
Gepensioneerd	84	11	5
Studenten	92	7	1
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	82	15	3
Van tijd tot tijd	82	15	3
Bijna nooit/nooit	88	10	2
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	84	10	6
De lagere middenklasse	85	12	3
De middenklasse	86	12	2
De hogere middenklasse	90	9	1
De hogere klasse	91	9	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	94	5	1
Een van de problemen	91	7	2
Geen probleem	80	16	4
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	50	45	5
Een vrij ernstig probleem	73	21	6
Een zeer ernstig probleem	92	6	2
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	90	8	2
Nee	77	18	5

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

QC10. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende verklaring: We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

4. Een klimaatneutraal Europa tegen 2050

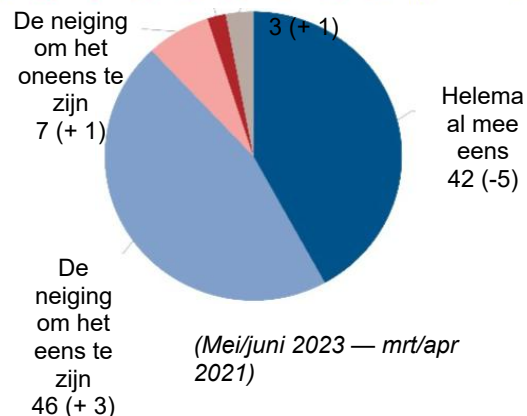
Bijna negen op de tien Europeanen vindt dat de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum moet worden teruggebracht, terwijl de resterende emissies moeten worden gecompenseerd om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

De respondenten werd gevraagd in hoeverre zij het eens of oneens waren met de volgende verklaring: „We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken”.⁴²

Bijna negen op de tien (88 %, -2 procentpunten sinds maart-april 2021) zijn het eens met deze verklaring, waarbij 42 % (-5 pp) zegt dat ze het „volledig eens” zijn. Bijna een op de tien respondenten (9 %, +1 pp) is het daar niet mee eens, terwijl 3 % (+1 pp) zegt het niet te weten.

Op nationaal niveau zijn ten minste zeven op de tien respondenten in elk land het erover eens dat de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum moet worden teruggebracht en de resterende emissies moeten worden

gecompenseerd om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken. Het niveau van overeenstemming varieert van 99 % in Malta, 97 % in Griekenland en 95 % van de respondenten in Cyprus, Hongarije en Portugal tot 70 % in Estland, 71 % in Tsjechië en Roemenië.

Er zijn negen landen waar ten minste de helft van alle respondenten het volledig eens is met deze verklaring, met de hoogste niveaus in Malta (74 %), Cyprus (69 %) en Griekenland (59 %). Aan de andere kant van de schaal 22 % in Estland, 23 % in Polen en 26 % in Finland helemaal mee eens.

⁴² QC10. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende verklaring: We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Op nationaal niveau is het akkoord dat „we de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum moeten beperken en tegelijkertijd de resterende emissies moeten compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken” afgenomen in 19 lidstaten,⁴³ met name in Estland (71 %, -18 procentpunten ten opzichte van 2021, -14 procentpunten ten opzichte van 2019), Tsjechië (75 %, -12 pp), Polen (84 %, -8 pp) en Slowakije (80 %, -8 pp). Het niveau van overeenstemming is daarentegen toegenomen in zes landen, waaronder Griekenland (97 %, + 5 procentpunten), en is onveranderd gebleven in Ierland (94 %) en Frankrijk (92 %).

QC10 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende verklaring: We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

(%)

		EU27	EL	MT	HE T	DK	CY	SE	IE	FR	WE ES	HR	HU	BIJ	BG	SI	ES	DE	PT	RO	LT	LU	NL	FI	LV	PL	SK	CZ	EE
Totaal „Overeenkomst”	Mei/juni 2023	88	97	99	92	91	95	91	94	92	92	94	95	84	87	87	92	87	95	75	87	91	88	70	80	84	80	75	71
	Δ mrt/apr 2021	▼2	Φ5	Φ4	Φ3	Φ1	Φ1	Φ1	=	=	▼1	▼1	▼1	▼1	▼2	▼2	▼3	▼4	▼4	▼4	▼4	▼5	▼5	▼5	▼5	▼7	▼8	▼8	▼12
Totaal „het oneens”	Mei/juni 2023	9	2	6	7	2	7	3	5	7	5	4	14	6	11	5	10	1	22	6	8	11	25	12	12	14	21	19	
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼3	▼3	▼4	▼2	▼1	▼3	▼3	▼1	=	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ2	Φ3	=	Φ5	▼2	Φ4	Φ4	=	▼1	Φ6	Φ5	Φ8	Φ8
Weet het niet	Mei/juni 2023	3	1	1	2	2	3	2	3	3	1	1	1	2	7	2	3	3	4	3	7	1	1	5	8	4	6	4	10
	Δ mrt/apr 2021	Φ1	▼2	▼1	Φ1	Φ1	=	Φ2	Φ3	Φ1	Φ1	=	=	=	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ4	▼1	Φ7	Φ1	Φ1	Φ5	Φ8	Φ2	Φ3	Φ4	Φ10

43 Ten opzichte van 2021 verschilde de methode voor de uitvoering van de enquête volledig in BE, CZ, DK, EE, IE, LV, LT, LU, PT, FI, SE en gedeeltelijk in EL, MT, NL, SI, SK. Waar de verschillen aanzienlijk zijn, werd een vergelijking met de resultaten van 2019 toegevoegd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

In weerwil van het hoge niveau van overeenstemming in het algemeen blijkt uit de sociaal-demografische analyse dat meer dan acht op de tien respondenten in elke groep het erover eens zijn dat de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum moet worden teruggebracht en de resterende emissies moeten worden gecompenseerd, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

Er zijn geen opvallende verschillen in de kern van de socio-demografische groepen. Uit de analyse blijkt echter dat respondenten die denken dat klimaatverandering het ernstigst is (96 %) of een van de ernstigste (94 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, waarschijnlijker denken dat dit belangrijk is dan degenen die dat niet doen (83 %). Het illustreert ook dat hoe ernstiger respondenten de klimaatverandering beschouwen, hoe waarschijnlijker ze het erover eens zijn: 94 % denkt dat het een zeer ernstig probleem is, vergeleken met 76 % die denkt dat het een vrij ernstig probleem is en 59 % vindt dat klimaatverandering geen ernstig probleem is.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC10 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende verklaring: We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken. (% — EU)

	Totaal „Overeenkomst”	Totaal „het oneens”	Weet het niet
EU27	88	9	3
Geslacht			
Man	88	10	2
Vrouw	89	8	3
Leeftijd			
15-24	92	6	2
25-39	89	9	2
40-54	89	9	2
55+	86	9	5
Onderwijs (eind van)			
—15	88	6	6
16-19	87	11	2
20+	90	8	2
Nog steeds studeren	94	4	2
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	88	10	2
Beheerders	91	8	1
Andere witte kragen	90	9	1
Handarbeiders	87	11	2

Huiselijke personen	87	10	3
Werkloos	88	8	4
Gepensioneerd	86	8	6
Studenten	94	4	2
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	86	11	3
Van tijd tot tijd	85	12	3
Bijna nooit/nooit	89	8	3
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	87	8	5
De lagere middenklasse	88	9	3
De middenklasse	89	9	2
De hogere middenklasse	90	9	1
De hogere klasse	87	11	2
Klimaatverandering			
Grootste probleem	96	3	1
Een van de problemen	94	4	2
Geen probleem	83	13	4
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	59	36	5
Een vrij ernstig probleem	76	19	5
Een zeer ernstig probleem	94	4	2
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	93	5	2
Nee	80	15	5

V. DE EU EN DE ENERGIECRISIS

1. De reactie van de EU en de lidstaten op de energiecrisis op het gebied van het groene energiebeleid

De meerderheid van de Europeanen vindt dat de overgang naar een groene economie moet worden versneld.

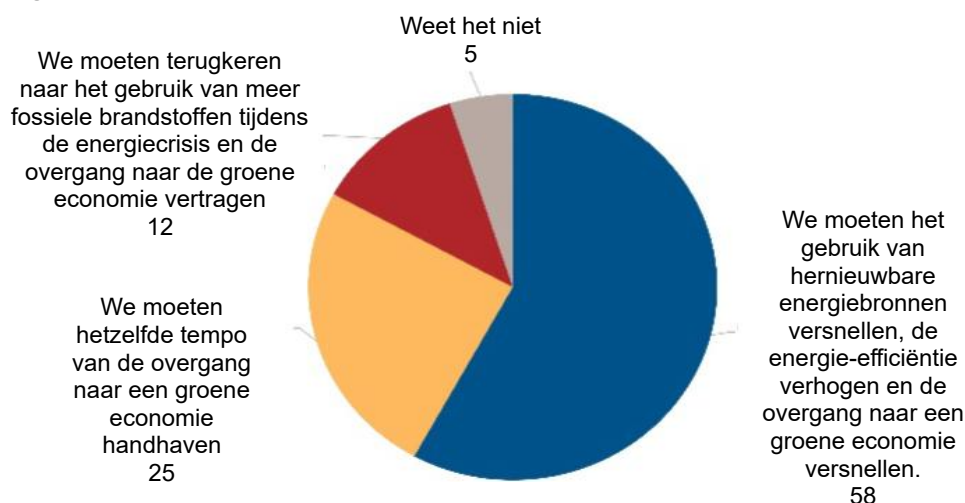
De respondenten werd gevraagd rekening te houden met pieken in de energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland, en te zeggen hoe zij vonden dat de EU en de lidstaten zouden moeten reageren op het groene energiebeleid⁴⁴.

Bijna zes op de tien (58 %) vindt dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, de energie-efficiëntie moet worden verhoogd en de overgang naar een groene economie moet worden versneld. Een kwart (25 %) is van mening dat het overgangstempo moet worden gehandhaafd, terwijl 12 % van mening is dat er meer fossiele brandstoffen moeten worden gebruikt tijdens de energiecrisis en de transitie naar de groene economie is vertraagd.

Er is een aanzienlijke nationale variatie in de mate van overeenstemming dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, de energie-efficiëntie moet worden verhoogd en de overgang naar een groene economie moet worden versneld. De verhoudingen variëren van 84 % in Malta, 77 % in Portugal en 76 % in Cyprus tot 30 % in Estland, 33 % in Tsjechië en 34 % in Bulgarije. De respondenten in het

oosten van de EU vinden over het algemeen een lager niveau van overeenstemming.

QC11 Met de pieken in de energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland, hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op het groene energiebeleid? (% — EU-27)

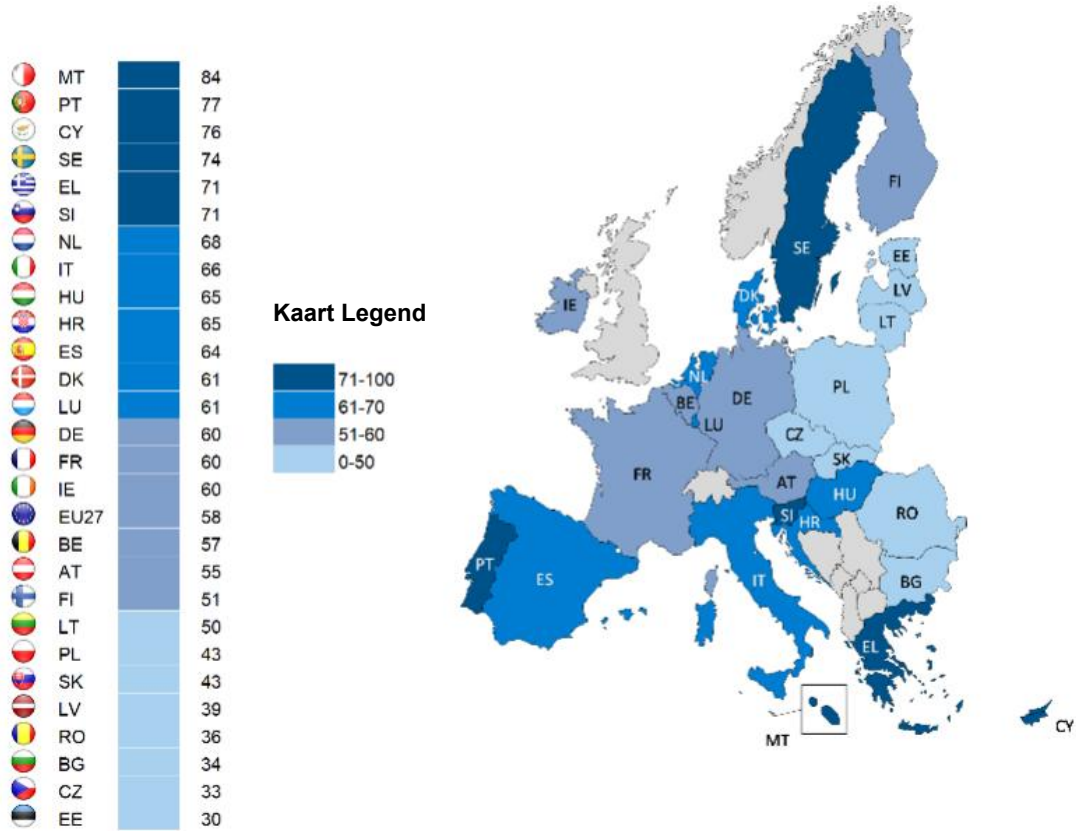

(Mei/juni 2023)

44 QC11. Hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland?

QC11. Hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland?

(% — we moeten het gebruik van hernieuwbare energiebronnen versnellen, de energie-efficiëntie verhogen en de overgang naar een groene economie versnellen)

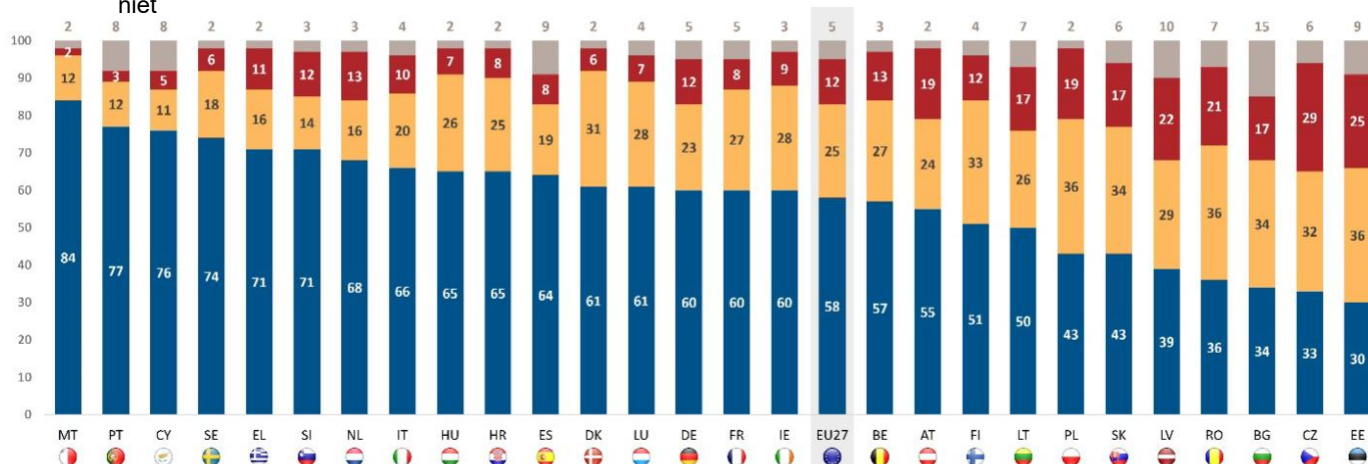
In 24 lidstaten zijn de respondenten hoogstwaarschijnlijk van mening dat de transitie naar een groene economie moet worden versneld, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden verhoogd en de energie-efficiëntie moet worden verhoogd, en in 20 landen denkt ten minste de helft hiervan. Dit standpunt komt het meest voor in Malta (84 %), Portugal (77 %) en Cyprus (76 %) en komt het minst voor in Estland (30 %), Tsjechië (33 %) en Bulgarije (34 %).

In Estland is het meest voorkomende antwoord dat gezien de omstandigheden het tempo van de groene transitie moet worden gehandhaafd (36 %). Dit standpunt wordt ook ingenomen door ten minste drie op de tien respondenten in Roemenië en Polen (elk 36 %), Bulgarije en Slowakije (elk 34 %), Finland (33 %) en Tsjechië (32 %).

Het advies is verdeeld in Roemenië (36 % versnelling versus 36 % aanhoudend tempo) en Bulgarije (34 % versnelling versus 34 % aanhoudend tempo). Er zijn vier landen waar ten minste één op de vijf van mening is dat er meer fossiele brandstoffen moeten worden gebruikt en de groene transitie moet worden vertraagd: Tsjechië (29 %), Estland (25 %), Letland (22 %) en Roemenië (21 %).

QC11. Hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland? (%)

- We moeten het gebruik van hernieuwbare energiebronnen versnellen, de energie-efficiëntie verhogen en de overgang naar een groene economie versnellen.
- We moeten hetzelfde tempo van de overgang naar een groene economie handhaven
- We moeten terugkeren naar het gebruik van meer fossiele brandstoffen tijdens de energiecrisis en de overgang naar de groene economie vertragen
- Weet het niet

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de sociaaldemografische analyse blijkt dat een meerderheid in elke groep van mening is dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, de energie-efficiëntie moet worden verhoogd en de overgang naar een groene economie moet worden versneld. Het laat ook de volgende verschillen zien:

- Respondenten tussen 15 en 54 jaar hebben meer kans dan 55-plussers om te denken dat de groene transitie moet worden versneld. Zo denkt 64 % van de 15-24-jarigen, tegenover 54 % van de 55-plussers.
- Respondenten die een opleiding van 20 jaar of ouder (64 %) hebben afgerond, hebben meer kans om op deze manier te denken dan degenen die 15 jaar of jonger hebben voltooid.
- Studenten (72 %) en managers (67 %) zijn het meest geneigd om op deze manier te denken, vooral in vergelijking met werklozen (50 %).
- Respondenten die zichzelf als hogere middenklasse beschouwen (74 %) zijn het meest geneigd om op deze manier te denken, vooral in vergelijking met degenen die zichzelf beschouwen als onderdeel van de arbeidersklasse (52 %).

De analyse toont ook aan dat respondenten die denken dat klimaatverandering de ernstigste (77 %) is of een van de ernstigste (70 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, meer geneigd zijn om de groene transitie te versnellen dan degenen die denken dat het geen ernstig probleem is (47 %).

Bovendien denken respondenten die klimaatverandering als een zeer ernstig probleem beschouwen (67 %) veel vaker dat de groene transitie moet worden versneld dan degenen die de klimaatverandering als minder ernstig beschouwen. Tot slot zullen respondenten die persoonlijke maatregelen hebben genomen om de klimaatverandering te bestrijden, eerder denken dat de groene transitie moet worden versneld dan degenen die geen actie hebben ondernomen (67 % versus 43 %).

QC11 Met de pieken in de energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland, hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op het groene energiebeleid? (% — EU)

	We moeten het gebruik van hernieuwbare energiebronnen versnellen, de energie-efficiëntie verhogen en de overgang naar een groene economie versnellen.	We moeten hetzelfde tempo van de overgang naar een groene economie handhaven	We moeten terugkeren naar het gebruik van meer fossiele brandstoffen tijdens de energiecrisis en de overgang naar de groene economie vertragen
EU27	58	25	12
Geslacht			
Man	58	26	12
Vrouw	59	24	11
Leeftijd			
15-24	64	24	8
25-39	62	24	10
40-54	60	25	11
55+	54	25	14
Onderwijs (eind van)			
—15	51	23	15
16-19	55	27	13
20+	64	23	10
Nog steeds studeren	72	19	6
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	61	24	11
Beheerders	67	23	8
Andere witte kragen	61	25	11
Handarbeiders	55	27	13
Huiselijke personen	52	26	12
Werkloos	50	29	14
Gepensioneerd	54	24	15
Studenten	72	19	6
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	57	21	15
Van tijd tot tijd	54	27	13
Bijna nooit/nooit	61	24	11
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	52	26	13
De lagere middenklasse	54	27	14
De middenklasse	61	25	11
De hogere middenklasse	74	16	9
De hogere klasse	62	24	10
Klimaatverandering			
Grootste probleem	77	16	5
Een van de problemen	70	21	6
Geen probleem	47	29	17
Perceptie van klimaatverandering			
Geen ernstig probleem	22	28	41
Een vrij ernstig probleem	34	39	19
Een zeer ernstig probleem	67	22	7
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden			
Ja	67	21	8
Nee	43	32	18

2. Maatregelen van de EU en de lidstaten om de economische druk te verlichten

Het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU en het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zijn de voorkeursmaatregelen van de Europeanen om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten.

De respondenten kregen een lijst van vijf opties en vroegen hoe zij vonden dat de EU en de regeringen van de lidstaten zouden moeten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten⁴⁵. De resultaten hieronder presenteren hun eerste reactie.

Bijna drie op de tien (29 %) vindt dat de EU en de lidstaten de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden, en hetzelfde percentage zegt dat deze instanties economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zoals het belasten van de winsten van energiebedrijven en het opleggen van plafonds voor de energieprijzen.

Meer dan een op de tien is voorstander van rechtstreekse financiële steun aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving (16 %) of meer te investeren in energie-efficiëntie maatregelen (bv. verbeterde isolatie) (15 %). Iets meer dan een op de twintig (6 %) vindt dat de EU en de lidstaten het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU moeten diversifiëren.

QC12a. Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? (% — EU-27)

⁴⁵ QC12a. Op welke van de volgende manieren moet de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste?

Het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zoals het belasten van de winsten van energiebedrijven en het opleggen van plafonds voor energieprijzen, is de meest genoemde actie in 13 landen en staat in de top drie van elke lidstaat. Het wordt het vaakst genoemd door degenen in Oostenrijk (39 %), Tsjechië (37 %) en Nederland (35 %), en het minst genoemd door die in Hongarije (20 %), Cyprus (21 %) en Zweden (22 %).

van fossiele brandstoffen in de EU: Polen (12 %), Roemenië (11 %), Estland en Tsjechië (beide 10 %).

In Frankrijk is het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, gelijk aan het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energie om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden (elk 27 %).

In 12 lidstaten zijn de respondenten het vaakst van mening dat de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moet worden versneld om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden, en dit is met name het geval in Zweden (51 %), Portugal (42 %) en Finland (37 %). Het is daarentegen het minst waarschijnlijk dat het wordt genoemd door die in Bulgarije (15 %), Roemenië en Letland (elk 19 %). Deze actie staat in de top drie van 25 landen.

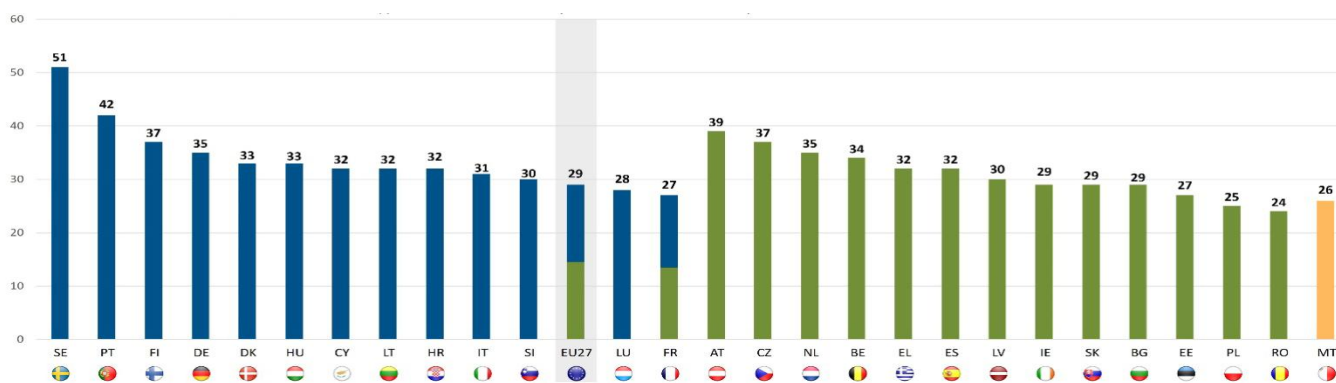
Het verlenen van directe financiële steun aan de meest economisch kwetsbare leden van de samenleving is de meest genoemde actie in Malta (26 %) en staat in de top drie in 23 landen in het algemeen. Het wordt ook algemeen genoemd door respondenten in Bulgarije (25 %), Ierland, Cyprus en Griekenland (24 % elk), maar zal het minst worden genoemd door degenen in Portugal, Italië en Tsjechië (alle 12 %).

Meer investeren in energie-efficiëntie maatregelen is de enige andere actie die in elk land in de top drie staat. Meer investeren wordt het vaakst genoemd door die in Roemenië (22 %), Hongarije en Frankrijk (beide 21 %) en Malta (20 %) en die in Finland het minst worden genoemd (8 %).

Er zijn vier landen waar ten minste één op de tien melding maakt van een diversificatie van het aanbod van de invoer

QC12a. Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? (% — het meest genoemde antwoord per land)

- De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden
- Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zoals de winst van het energieconcurrentiebedrijf belasten en energieprijzplafonds opleggen
- Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC12a. Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? (%)

	EU27	W S	EE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	H E T	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	Bl J	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden	29	28	15	20	33	35	22	26	26	25	27	32	31	32	19	32	28	33	25	31	30	23	42	19	30	23	37	51	
Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals de winsten van energiebedrijven, te beperken en energieprij plafonds op te leggen	29	34	29	37	24	28	27	29	32	32	27	26	30	21	30	27	26	20	23	35	39	25	26	24	24	29	34	22	
Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving	16	17	25	12	18	15	16	24	24	18	15	18	12	24	23	20	23	20	26	14	13	22	12	21	23	18	16	13	
Meer investeren in energie-efficiëntie maatregelen (bv. verbeterde isolatie)	15	14	19	16	14	10	17	13	12	14	21	18	16	12	14	14	13	21	20	14	9	14	9	22	15	19	8	9	
Diversifiëren van het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU	6	5	5	10	6	6	10	7	4	5	4	5	8	5	7	2	7	5	6	3	6	12	3	11	5	7	2	2	
Overig (Spontaan)	1	0	0	0	1	2	1	0	0	1	1	0	1	0	2	0	0	0	0	1	2	0	0	1	1	1	0	1	
Weet het niet	4	2	7	5	4	4	7	1	2	5	5	1	2	6	5	5	3	1	0	2	1	4	8	2	2	3	3	2	

De socio-demografische analyse illustreert de volgende opmerkelijke verschillen:

- Degenen in de leeftijd van 15-24 jaar (24 %) zijn minder waarschijnlijk dan oudere respondenten, en met name degenen in de leeftijd van 40-54 jaar (31 %) om te denken dat de EU en de nationale regeringen economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken.
- Respondenten die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben afgerond, denken het meest waarschijnlijk dat EU- en nationale overheden de uitrol van hernieuwbare energiebronnen moeten versnellen (35 %), maar zij zijn het minst geneigd te denken dat overheden economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken (26 %).
- Managers (38 %) zijn het meest geneigd om te denken dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen moeten versnellen, vooral in vergelijking met huisgenoten (25 %).
- Hoe minder moeilijkheden respondenten hebben om rekeningen te betalen, hoe groter de kans dat ze de uitrol van hernieuwbare energiebronnen versnellen en hoe minder kans ze hebben om directe financiële steun te geven aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving. Bijvoorbeeld, 31 % die nooit of bijna nooit problemen heeft met het betalen van rekeningen zegt dat de uitrol van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, vergeleken met 24 % die meestal problemen ondervindt.
- Hoe hoger een respondent zich op de sociale ladder plaatst, hoe groter de kans dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen moeten versnellen, maar hoe minder kans ze hebben om te denken dat overheden economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken.

De analyse illustreert ook dat respondenten die denken dat klimaatverandering het ernstigst is (37 %) of een van de ernstigste (35 %) problemen waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder melding maken van het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen dan degenen die denken dat het geen probleem is (24 %). Hoe ernstiger het probleem van de klimaatverandering is, hoe groter de kans dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC12a Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? (% — EU)

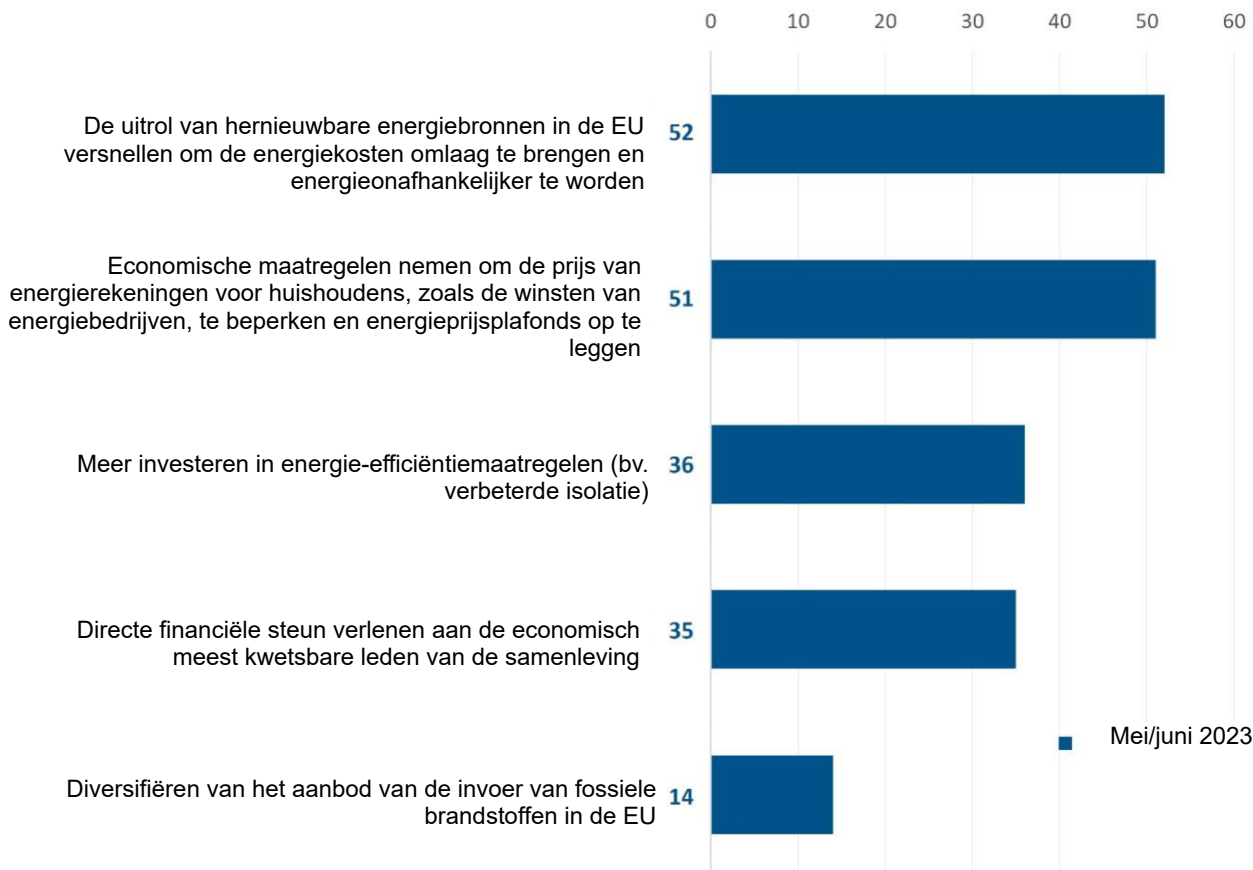
	De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden	Diversifiëren van het aanbod van de fossiele brandstoffen in de EU	Meer investeren in energie-efficiëntiemaatregelen (bv. verbeterde isolatie)	Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals de winsten van energiebedrijven, te beperken en energieprijsplafonds op te leggen	Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving	Overig (Spontaan)	Weet het niet
EU27	29	6	15	29	16	1	4
Geslacht							
Man	29	7	15	29	16	1	3
Vrouw	29	6	15	28	17	1	4
Leeftijd							
15-24	31	6	17	24	19	0	3
25-39	33	6	14	28	16	1	2
40-54	30	7	14	31	16	0	2
55+	26	6	15	29	17	1	6
Onderwijs (eind van)							
—15	23	8	13	31	15	1	9
16-19	26	6	15	31	17	1	4
20+	35	6	16	26	15	0	2
Nog steeds studeren	35	5	16	24	17	0	3
Sociaal-professionele categorie							
Zelfstandig in loondienst	31	8	14	30	14	1	2
Beheerders	38	6	14	27	14	0	1
Andere witte kragen	31	7	16	27	16	1	2
Handarbeiders	26	6	14	32	18	1	3
Huiselijke personen	25	6	16	29	16	1	7
Werkloos	27	5	16	27	19	1	5
Gepensioneerd	26	5	15	29	17	1	7
Studenten	35	5	16	24	17	0	3
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen							
Het grootste deel van de tijd	24	5	14	30	22	0	5
Van tijd tot tijd	26	7	15	30	17	1	4
Bijna nooit/nooit	31	6	15	28	16	1	3
Overweeg om deel uit te maken van							
De arbeidersklasse	24	6	14	30	19	1	6
De lagere middenklasse	26	7	15	29	18	1	4
De middenklasse	30	6	16	29	15	1	3
De hogere middenklasse	42	5	14	24	14	0	1
De hogere klasse	41	5	17	20	15	1	1
Klimaatverandering							
Grootste probleem	37	4	15	26	16	0	2
Een van de problemen	35	5	14	29	15	0	2
Geen probleem	24	8	15	29	18	1	5
Perceptie van klimaatverandering							
Geen ernstig probleem	13	13	12	33	19	4	6
Een vrij ernstig probleem	20	9	16	29	19	1	6
Een zeer ernstig probleem	33	5	15	28	16	0	3
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden							
Ja	33	5	15	29	15	1	2
Nee	23	8	15	28	19	1	6

In een vervolgvraag kregen respondenten de mogelijkheid om aanvullende antwoorden te geven. De hieronder gepresenteerde resultaten beschrijven het algemene antwoord op deze vraag (eerste en volgende antwoorden).

Iets meer dan de helft van alle respondenten is van mening dat de EU en de lidstaten de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden (52 %) of economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals belastingen op de winsten van energiebedrijven, te beperken en energieprijssplafonds op te leggen (51 %).

Meer dan een derde is voorstander van meer investeringen in energie-efficiëntie maatregelen (36 %) of rechtstreekse financiële steun aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving (35 %). Meer dan een op de tien (14 %) vindt dat de EU en de lidstaten het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU moeten diversifiëren.

QC12T. Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? En dan? (% — EU-27)

Kijkend naar de nationale resultaten voor alle acties die respondenten vinden, blijkt dat het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden en het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, de enige opties zijn die in elk land op de eerste plaats staan.

In 13 landen is het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen de meest genoemde actie, en het staat in de top drie van acties in 25 landen in het algemeen. Het wordt het vaakst genoemd door de Zweden (74 %), Denemarken en Portugal (beide 62 %), en het minst genoemd door die in Bulgarije (33 %), Estland (36 %) en Letland (38 %).

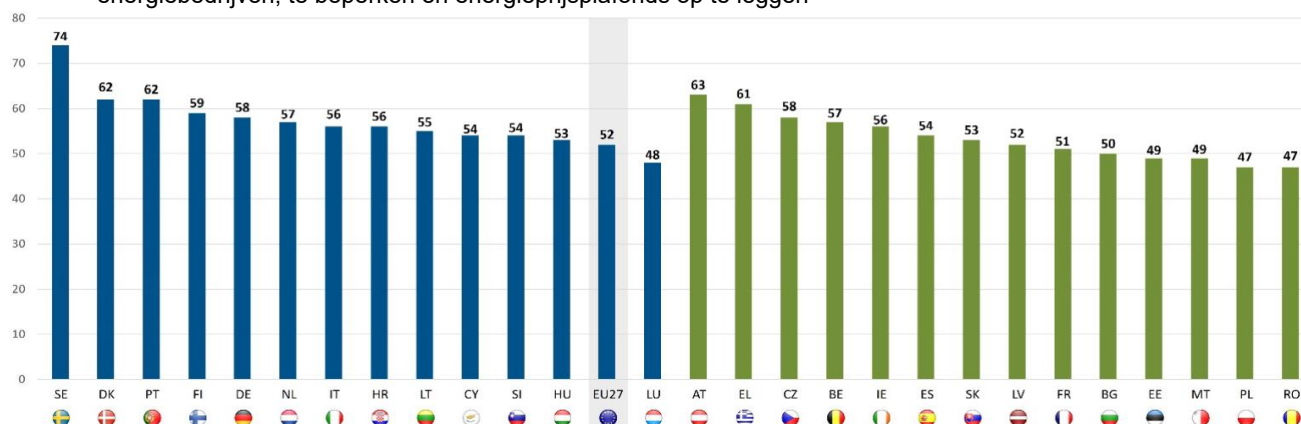
Het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken is de meest genoemde actie in 14 lidstaten en staat in de top drie in 26 landen in het algemeen. Het wordt het meest genoemd door respondenten in Oostenrijk (63 %), Griekenland (61 %) en Tsjechië (58 %), en het minst genoemd door de respondenten in Hongarije (39 %), Zweden (42 %) en Slovenië en Cyprus (beide 43 %).

actie ten minste de helft vermeldt, gevolgd door 49 % van de respondenten in Bulgarije en 48 % in Letland. Deze actie wordt het minst genoemd door die in Italië (28 %), Zweden (30 %) en Frankrijk en Tsjechië (elk 31 %).

Tot slot wordt de diversificatie van het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU het meest genoemd door de respondenten in Polen, Roemenië (zowel 23 %) en Tsjechië (19 %) en de respondenten in Litouwen (6 %), Griekenland (8 %) en Frankrijk en Finland (beide 9 %). Deze actie staat in geen enkele lidstaat in de top drie.

QC12T Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? En dan?
(% — het meest genoemde antwoord per land)

- De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden
- Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals de winsten van energiebedrijven, te beperken en energieprijzplafonds op te leggen

Hongarije (52 %) is het enige land waar ten minste de helft denkt dat de EU en de nationale regeringen meer moeten investeren in energie-efficiëntiemaatregelen, gevolgd door 44 % van de respondenten in Frankrijk en 42 % in Malta. Aan de andere kant van de schaal 22 % in Oostenrijk en 27 % in Portugal en Griekenland noemt deze optie. Meer investeren in energie-efficiëntie staat op de tweede of derde plaats in 13 landen.

Het verlenen van rechtstreekse financiële steun aan de meest economisch kwetsbare leden van de samenleving is de tweede of derde meest genoemde actie in 20 lidstaten. Griekenland (53 %) is het enige land waar deze

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

QC12T Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? En dan? (%)

	EU27	W S	EE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	H ET	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	B J	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden	52	51	33	44	62	58	36	48	49	45	50	56	56	54	38	55	48	53	48	57	55	44	62	40	54	43	59	74	
Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals de winsten van energiebedrijven, te beperken en energieprijsp plafonds op te leggen	51	57	50	58	45	48	49	56	61	54	51	52	55	43	52	45	46	39	49	53	63	47	45	47	43	53	56	42	
Meer investeren in energie-efficiëntiemaatregelen (bv. verbeterde isolatie)	36	36	40	35	37	32	38	34	27	33	44	40	36	31	31	39	36	52	42	40	22	33	27	41	39	41	31	38	
Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving	35	37	49	31	32	33	37	45	53	39	31	40	28	47	48	42	46	43	46	35	36	42	33	41	44	38	32	30	
Diversifiëren van het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU	14	13	12	19	13	14	18	13	8	14	9	10	17	10	15	6	17	10	13	9	16	23	15	23	12	15	9	10	
Overig (Spontaan)	1	0	0	0	2	3	3	0	0	1	1	1	1	0	2	1	1	0	0	1	4	0	1	1	1	2	0	1	
Weet het niet	4	2	7	5	4	4	7	2	1	5	5	1	3	6	5	5	3	1	0	2	1	4	8	3	2	3	3	2	

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De sociaal-demografische analyse van alle antwoorden illustreert het volgende:

- 55-plussers zijn minder geneigd dan jongere respondenten om te denken dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden, en dit is met name het geval in vergelijking met degenen in de leeftijd van 25-39 jaar (47 % versus 58 %).
- Hoe langer een respondent in het onderwijs blijft, hoe groter de kans is dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen of dat er meer moet worden geïnvesteerd in energie-efficiëntiemaatregelen. 58 % die een opleiding van 20 jaar of ouder heeft afgerond, vindt bijvoorbeeld dat de uitrol van hernieuwbare energie moet worden versneld, tegenover 42 % van de jongeren van 15 jaar of jonger.
- Managers (62 %) zijn de meest waarschijnlijke groep die denkt dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden, met name in vergelijking met huisgenoten (43 %).
- Hoe minder moeilijkheden respondenten hebben om rekeningen te betalen, hoe groter de kans is dat ze de uitrol van hernieuwbare energiebronnen versnellen of meer investeren in energie-efficiëntie, en hoe minder kans ze hebben om directe financiële steun te geven aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving. Bijvoorbeeld, 38 % die nooit of bijna nooit moeite heeft om rekeningen te betalen, zegt meer te investeren in energie-efficiëntie, vergeleken met 31 % die het grootste deel van de tijd problemen ondervindt.
- Hoe hoger een respondent zich op de sociale ladder bevindt, hoe groter de kans dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen of meer moeten investeren in energie-efficiëntiemaatregelen, maar hoe minder waarschijnlijk zij denken dat regeringen economische maatregelen moeten nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken of directe financiële steun te verlenen aan de meest economisch kwetsbare leden van de samenleving.

De analyse illustreert ook dat respondenten die denken dat klimaatverandering de ernstigste (62 %) of een van de ernstigste (59 %) problemen is waarmee de wereld wordt geconfronteerd, eerder melding maken van het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden dan degenen die denken dat het geen probleem is (45 %). Hoe ernstiger

het probleem van de klimaatverandering is, hoe groter de kans dat de EU en de nationale regeringen de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU moeten versnellen of meer moeten investeren in energie-efficiëntiemaatregelen.

QC12T Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste? En dan? (% — EU)

	De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden	Diversifiëren van het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU	Meer investeren in energie-efficiënte maatregelen (bv. verbeterde isolatie)	Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekening en voor huishoudens te beperken, zoals de winst van het energieconcurrantiebedrijf belasten en energieprijzoplaats opleggen	Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving
EU27	52	14	36	51	35
Geslacht					
Man	52	15	37	50	35
Vrouw	52	14	35	52	36
Leeftijd					
15-24	56	14	37	49	37
25-39	58	15	36	50	34
40-54	53	16	36	52	35
55+	47	13	35	51	36
Onderwijs (eind van)					
—15	42	14	32	53	36
16-19	49	15	35	53	37
20+	58	14	40	49	32
Nog steeds studeren	60	13	35	51	35
Sociaal-professionele categorie					
Zelfstandig in loondienst	57	16	36	52	31
Beheerders	62	15	38	49	30
Andere witte kragen	53	17	40	50	34
Handarbeiders	50	15	34	52	38
Huiselijke personen	43	17	35	53	34
Werkloos	47	13	36	49	40
Gepensioneerd	46	12	35	51	37
Studenten	60	13	35	51	35
Moelijkheden bij het betalen van rekeningen					
Het grootste deel van de tijd	46	13	31	52	42
Van tijd tot tijd	48	17	33	53	37
Bijna nooit/nooit	54	14	38	50	34
Overweeg om deel uit te maken van					
De arbeidersklasse	44	13	33	52	40
De lagere middenklasse	49	16	35	51	38
De middenklasse	55	15	37	51	34
De hogere middenklasse	64	13	41	47	31
De hogere klasse	63	14	48	40	29
Klimaatverandering					
Grootste probleem	62	11	39	49	32
Een van de problemen	59	12	38	52	34
Geen probleem	45	17	34	51	37
Perceptie van klimaatverandering					
Geen ernstig probleem	28	26	30	51	37
Een vrij ernstig probleem	40	19	34	51	38
Een zeer ernstig probleem	57	12	37	51	35
Heeft actie ondernomen om klimaatverandering te bestrijden					
Ja	57	13	37	52	34
Nee	44	17	34	50	38

Speciale Eurobarometer 538
Klimaatverandering

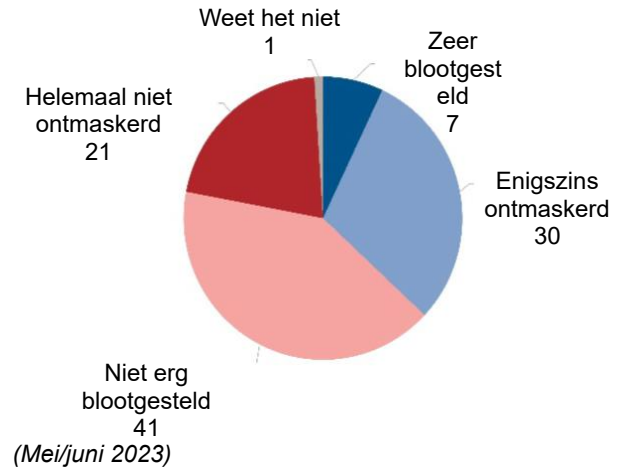
VI. EUROPEANEN EN HUN NATUURLIJKE OMGEVING

QC14. Hoe wordt u persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bv. branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)? (% — EU-27)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

1. Blootstelling van Europeanen aan milieu- en klimatarisico's en -dreigingen

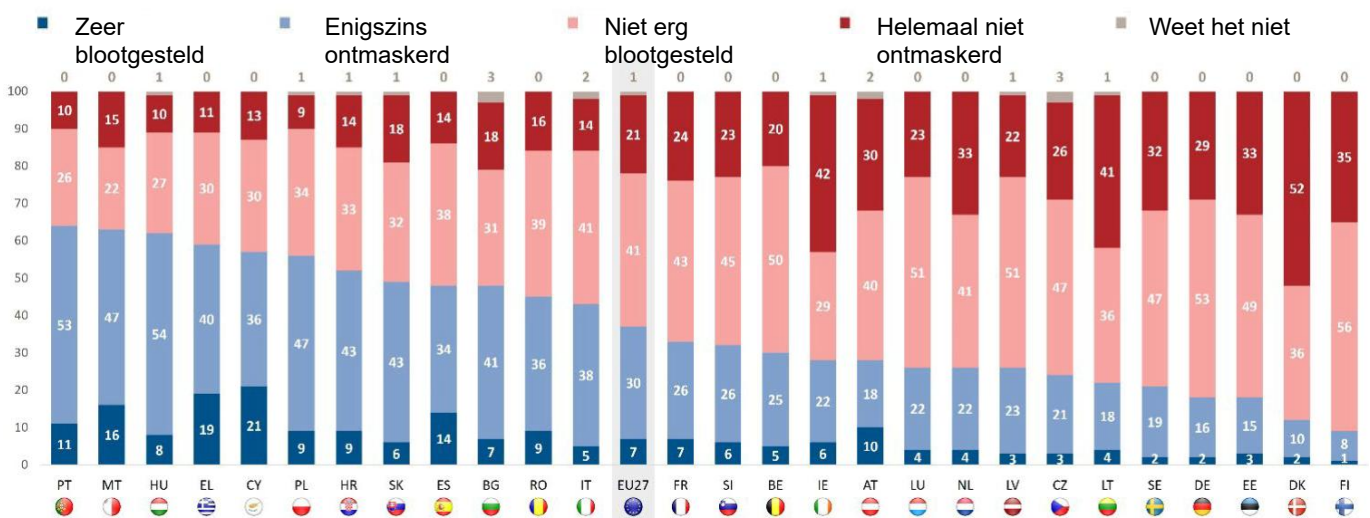
Bijna vier op de tien Europeanen voelt zich persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen

De respondenten werd gevraagd: „hoe persoonlijk zijn ze blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bijvoorbeeld branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)?”⁴⁶ Bijna vier op de tien (37 %) zegt dat ze worden blootgesteld, waarbij 7 % zegt dat ze „zeer blootgesteld” zijn. Aan de andere kant zegt de meerderheid (62 %) dat ze niet zijn blootgesteld aan deze risico's en bedreigingen, met iets meer dan een op de vijf (21 %) dat ze „helemaal niet worden blootgesteld”.

Uit de nationale analyse blijkt dat er tussen de lidstaten aanzienlijke verschillen bestaan. In zeven landen zegt een meerderheid van de respondenten blootgesteld te zijn aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen: Portugal (64 %), Malta (63 %), Hongarije (62 %), Griekenland (59 %), Cyprus (57 %), Polen (56 %) en Kroatië (52 %). Daarentegen voelt 9 % in Finland, 12 % in Denemarken en 18 % in Duitsland en Estland zich persoonlijk blootgesteld.

Het percentage respondenten dat zich „zeer blootgesteld” voelt, is het hoogst in Cyprus (21 %), Griekenland (19 %) en Malta (16 %). Daarentegen zeggen ten minste vier op de tien in Denemarken (52 %), Ierland (42 %) en Litouwen (41 %) zich helemaal niet blootgesteld te voelen aan deze risico's en bedreigingen.

QC14. Hoe wordt u persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bv. branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)? (%)

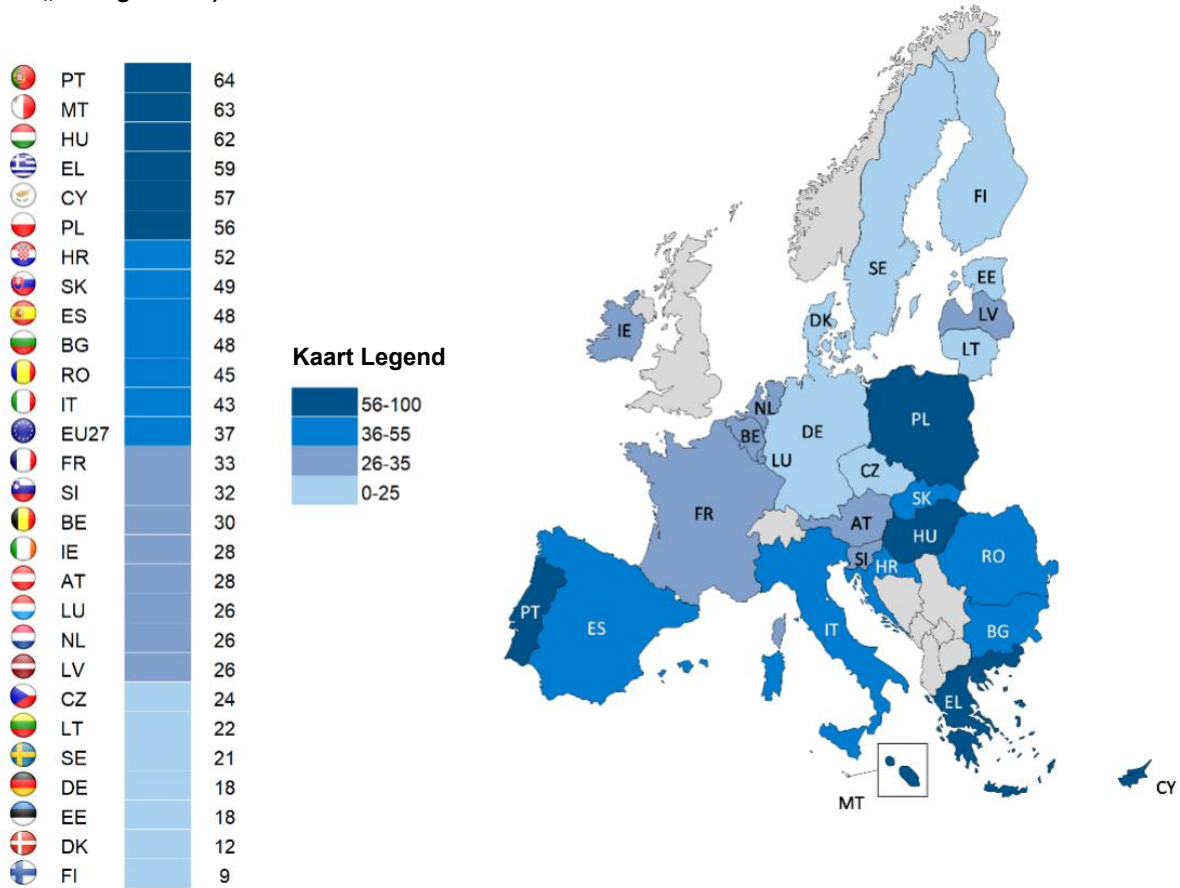

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De kaart illustreert dat respondenten in zuidelijke en oostelijke gebieden van de EU zich eerder blootgesteld voelen aan deze risico's en bedreigingen dan degenen die in noordelijke en sommige centrale gebieden wonen.

QC14. Hoe wordt u persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bv. branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)? (% — totaal „Blootgesteld”)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

De socio-demografische analyse illustreert het volgende:

- Respondenten van 55+ (33 %) hebben minder kans dan jongere respondenten om zich blootgesteld te voelen aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen.
- Andere werknemers met witte boorden (43 %), huisvrouwen (42 %) en zelfstandigen zeggen het meest blootgesteld te zijn, vooral in vergelijking met gepensioneerden (31 %).
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen (34 %) voelen zich minder vaak blootgesteld dan degenen die meer moeilijkheden ondervinden.
- Respondenten die zichzelf als middenklasse of lager op de sociale ladder beschouwen, voelen zich eerder blootgesteld dan degenen die zichzelf hoger plaatsen. Bijvoorbeeld, 39 % die zichzelf beschouwt als onderdeel van de arbeidersklasse voelt zich blootgesteld, vergeleken met 30 % die denkt dat ze tot de hogere middenklasse behoren.

De analyse toont ook aan dat hoe ernstiger een probleem respondenten beschouwen klimaatverandering te zijn, hoe groter de kans dat ze zich blootgesteld voelen: 38 % vindt het een zeer ernstig probleem, vergeleken met respondenten die klimaatverandering als geen ernstig probleem beschouwen (23 %).

QC14 Hoe wordt u persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bv. branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)? (% — EU)

	Totaal „Blootgesteld”	Totaal „Niet blootgesteld”	Weet het niet
EU27	37	62	1
Geslacht			
Man	36	63	1
Vrouw	38	61	1
Leeftijd			
15-24	39	60	1
25-39	38	61	1
40-54	38	61	1
55+	33	66	1
Onderwijs (eind van)			
—15	37	62	1
16-19	37	62	1
20+	36	63	1
Nog steeds studeren	35	64	1
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	40	58	2
Beheerders	35	65	0
Andere witte kragen	43	56	1
Handarbeiders	37	62	1
Huiselijke personen	42	56	2
Werkloos	37	62	1
Gepensioneerd	31	68	1
Studenten	35	64	1
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	44	56	0
Van tijd tot tijd	42	57	1
Bijna nooit/nooit	34	65	1
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	39	60	1
De lagere middenklasse	37	62	1
De middenklasse	37	62	1
De hogere middenklasse	30	70	0
De hogere klasse	32	67	1
Klimaatverandering			
Grootste probleem	23	77	0
Een van de problemen	32	67	1
Geen probleem	38	61	1

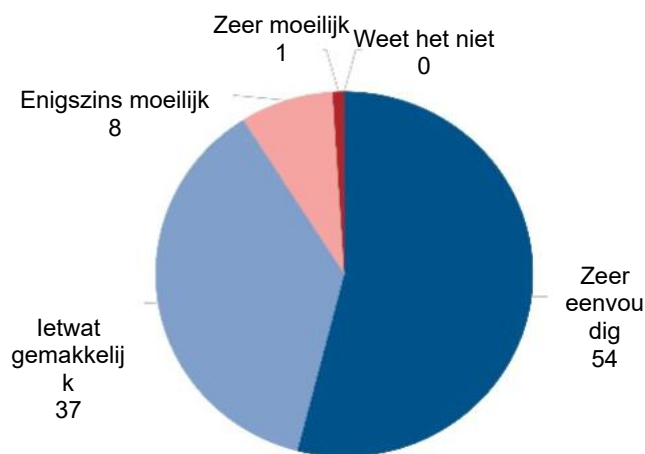
2. Toegang van de Europeanen tot natuur en groene ruimten

Meer dan acht op de tien Europeanen zeggen dat het voor hen gemakkelijk is om toegang te krijgen tot natuur en groen.

De respondenten werd gevraagd hoe gemakkelijk of moeilijk het voor hen is om toegang te krijgen tot natuur en groen.⁴⁷ De grote meerderheid (91 %) zegt dit gemakkelijk te doen, 54 % zegt dat het „zeer gemakkelijk” is. Bijna een op de tien (9 %) zegt dat het voor hen moeilijk is om toegang te krijgen tot natuur en groen.

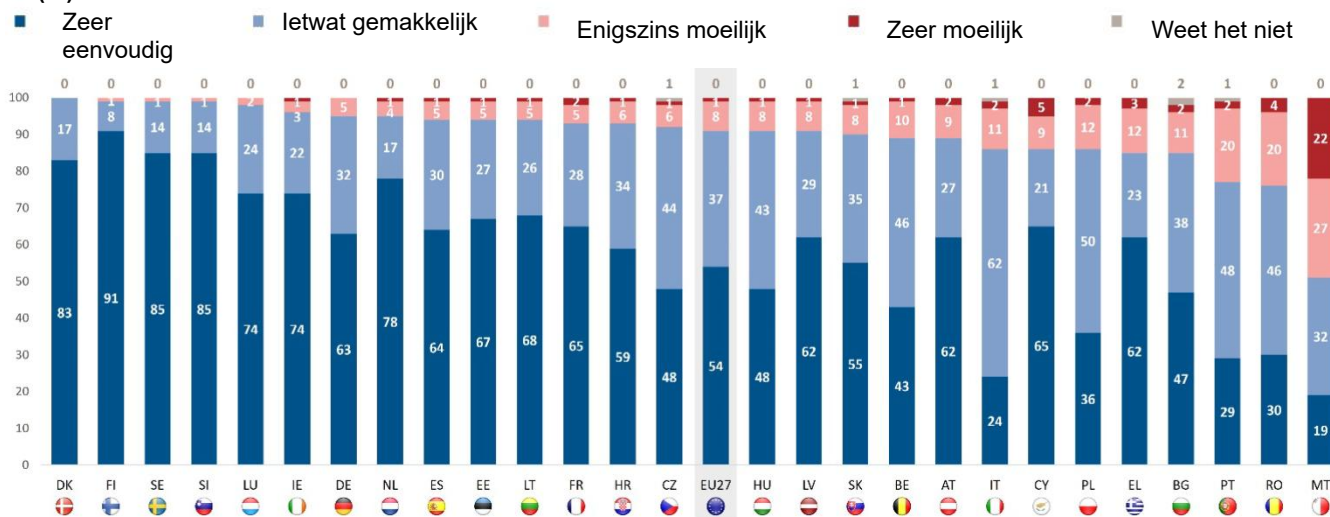
In alle landen, op één na, zegt meer dan driekwart van de respondenten dat het voor hen gemakkelijk is om toegang te krijgen tot natuur en groen, en in 17 lidstaten zeggen minstens negen op de tien lidstaten dit. Alle respondenten in Denemarken zeggen dat deze toegang gemakkelijk is (100 %), net als 99 % in Slovenië, Finland en Zweden. Aan de andere kant van de schaal zegt 51 % van de respondenten in Malta, 76 % in Roemenië en 77 % in Portugal hetzelfde.

QC13. Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen? (% — EU-27)

(Mei/juni 2023)

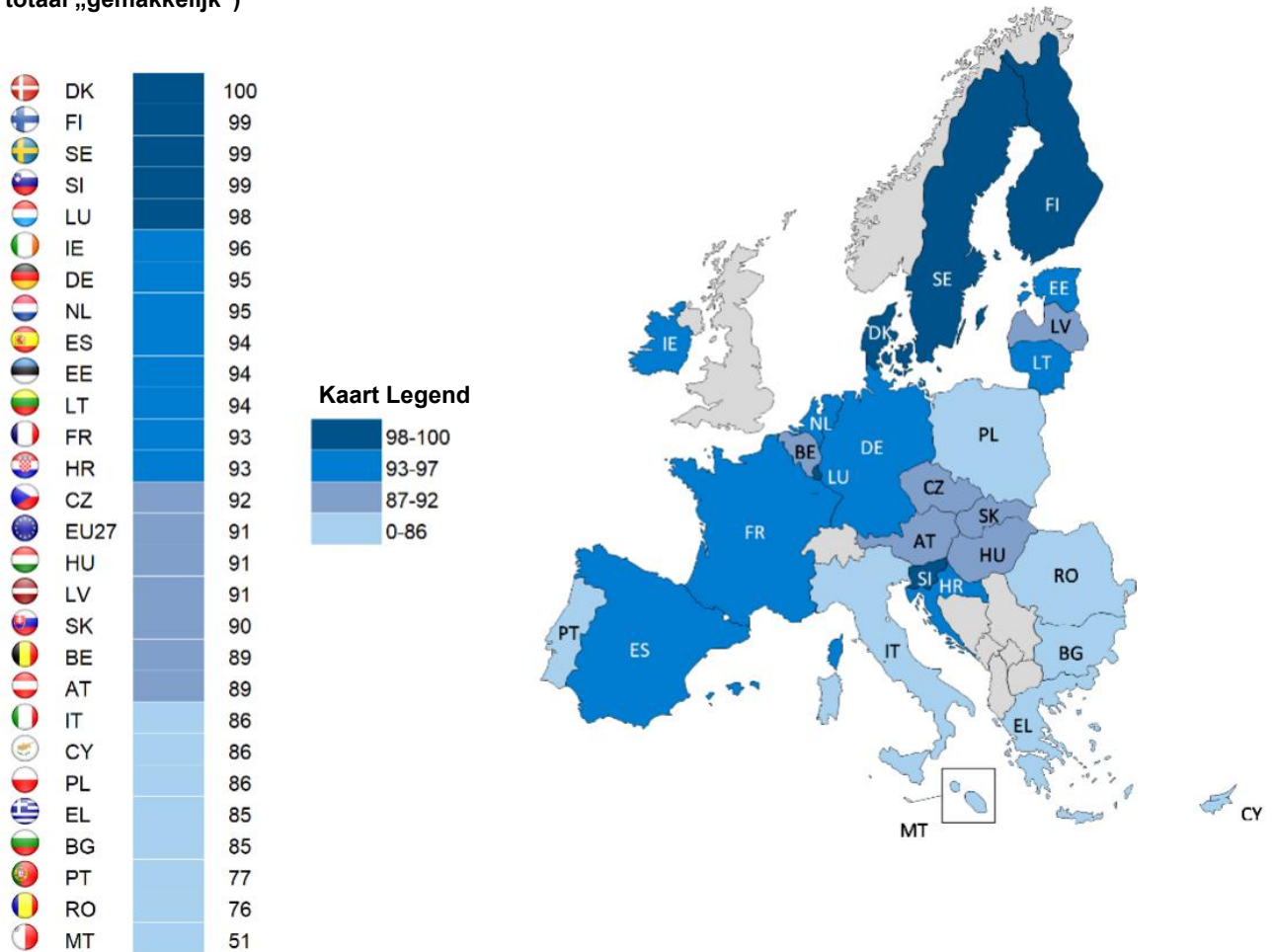
QC13. Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen? (%)

47 QC13. Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen?

De kaart illustreert dat degenen die het gemakkelijkst toegang hebben tot natuur en groene ruimten, waarschijnlijk in noordelijke en westelijke gebieden van de EU te vinden zijn.

QC13. Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen? (% — totaal „gemakkelijk”)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Uit de socio-demografische analyse blijkt dat meer dan acht op de tien respondenten in elke groep zeggen dat ze gemakkelijk toegang hebben tot natuur en groen. Als gevolg hiervan zijn er weinig opmerkelijke verschillen:

- Managers en studenten (beide 93 %) zeggen het meest waarschijnlijk dat de toegang gemakkelijk is, vooral in vergelijking met huisgenoten (84 %).
- Respondenten die nooit of bijna nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen hebben meer kans om te zeggen dat toegang gemakkelijk is dan degenen die grotere moeilijkheden ervaren (94 % versus 85 %).

QC13 Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen? (% — EU)

	Totaal „gemakkelijk”	Totaal „moeilijk”	Weet het niet
EU27	91	9	0
Geslacht			
Man	92	8	0
Vrouw	90	10	0
Leeftijd			
15-24	92	8	0
25-39	91	9	0
40-54	92	8	0
55+	90	10	0
Onderwijs (eind van)			
—15	88	12	0
16-19	89	11	0
20+	93	7	0
Nog steeds studeren	93	7	0
Sociaal-professionele categorie			
Zelfstandig in loondienst	91	8	1
Beheerders	93	7	0
Andere witte kragen	91	9	0
Handarbeiders	90	10	0
Huiselijke personen	84	16	0
Werkloos	88	11	1
Gepensioneerd	91	9	0
Studenten	93	7	0
Moeilijkheden bij het betalen van rekeningen			
Het grootste deel van de tijd	85	15	0
Van tijd tot tijd	85	14	1
Bijna nooit/nooit	94	6	0
Overweeg om deel uit te maken van			
De arbeidersklasse	91	9	0
De lagere middenklasse	89	10	1
De middenklasse	91	9	0
De hogere middenklasse	95	5	0
De hogere klasse	93	7	0
Klimaatverandering			
Grootste probleem	92	8	0
Een van de problemen	93	7	0
Geen probleem	88	11	1

CONCLUSIE

Hoewel klimaatverandering nog steeds als een zeer ernstig mondiaal probleem wordt beschouwd, blijkt uit de resultaten van deze Eurobarometer dat de meningen van Europeanen over klimaatverandering de afgelopen twee jaar enige verschuiving hebben ondergaan. Klimaatverandering is niet langer het ernstigste probleem waar de wereld mee te maken heeft. Het staat nu op de derde plaats achter armoede, honger en gebrek aan drinkwater en gewapende conflicten. Hoewel armoede, honger en gebrek aan drinkwater historisch gezien het ernstigste probleem van de wereld zijn, kan de aanzienlijke toename van het aantal meldingen van gewapende conflicten worden toegeschreven aan de aanhoudende Russische invasie van Oekraïne, die in februari 2022 begon, in de periode tussen de vorige enquête in 2021 en het huidige onderzoek.

De Europeanen beschouwen de klimaatverandering echter nog steeds als een ernstig probleem op zich. Bijna acht op de tien respondenten vindt klimaatverandering een ernstig probleem en dit resultaat is sinds 2019 relatief stabiel gebleven. Dit geldt voor de meerderheid in alle EU-lidstaten.

Als het gaat om het aanpakken van de klimaatverandering, denkt meer dan de helft dat de Europese Unie, de nationale regeringen en het bedrijfsleven verantwoordelijk zijn voor de aanpak van de klimaatverandering. Respondenten hebben minder kans om nationale overheden en bedrijven en het bedrijfsleven te noemen dan in 2021, maar zullen ze eerder vermelden dan in 2019.

Op individueel niveau denkt iets meer dan een derde dat ze persoonlijk verantwoordelijk zijn voor de aanpak van klimaatverandering. Desondanks zegt bijna tweederde dat ze de afgelopen zes maanden actie hebben ondernomen om de klimaatverandering tegen te gaan — een niveau dat sinds 2019 relatief stabiel is gebleven. Dit resultaat verhindert echter aanzienlijke nationale verschillen — van meer dan acht op de tien respondenten in Luxemburg tot iets minder dan drie op de tien in Roemenië.

Hoewel de meerderheid van de Europeanen persoonlijke actie onderneemt om de klimaatverandering te bestrijden, zijn sommige gemeenschappelijke acties minder wijdverspreid geworden. Zeven op de tien Europeanen proberen afval te verminderen en regelmatig te scheiden voor recycling, met 5 procentpunten ten opzichte van 2021 en 2019, terwijl iets meer dan de helft probeert het verbruik van wegwerpartikelen te verminderen (53 %, -6 procentpunten ten opzichte van 2021 en -9 procentpunten ten opzichte van 2019). In feite zijn de huidige resultaten voor deze twee acties de laagste sinds 2013. Bijna vier op de tien zeggen dat bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat een lager energieverbruik een belangrijke factor is in hun keuze, maar dit is de tweede openvolgende daling sinds 2019.

De houding van de Europeanen ten aanzien van de bestrijding van klimaatverandering en de transitie naar schone energie is sinds 2021 relatief stabiel gebleven. Meer dan acht op de tien respondenten zijn het erover eens dat het aanpakken van klimaatverandering en milieukwesties een prioriteit moet zijn om de

volksgezondheid te verbeteren. Driekwart is het erover eens dat actie tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken, terwijl iets meer dan zes op de tien het erover eens zijn dat aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering de burgers in de EU ten goede kan komen.

Wat energie betreft, zijn bijna acht op de tien het erover eens dat meer publieke financiële steun moet worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd, terwijl zeven op de tien het erover eens zijn dat het verminderen van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU de energiezekerheid zou kunnen vergroten en de EU economisch ten goede zou kunnen komen. Op economisch vlak is bijna driekwart het erover eens dat de kosten van schade als gevolg van klimaatverandering veel hoger zijn dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie.

Meer dan twee derde van de Europeanen denkt dat hun nationale regering niet genoeg doet om de klimaatverandering aan te pakken, hoewel dit een daling van acht procentpunten betekent sinds 2021. Met uitzondering van Finland vindt een meerderheid in elk land dat hun nationale regering niet genoeg doet.

Er is sterke steun voor doelstellingen op het gebied van hernieuwbare energie en een betere energie-efficiëntie. Bijna negen op de tien vindt het belangrijk dat de EU ambitieuze doelstellingen vaststelt om de hoeveelheid hernieuwbare energie tegen 2030 te verhogen, en dit resultaat is sinds 2021 stabiel gebleven. Meer dan zeven op de tien lidstaten vindt het belangrijk dat de EU ambitieuze doelstellingen op dit gebied vaststelt. Bijna negen op de tien vindt het belangrijk dat hun nationale regering ambitieuze doelen stelt om de hoeveelheid hernieuwbare energie die tegen 2030 wordt gebruikt, te verhogen. Hoewel dit echter slechts een daling met één punt is sinds 2021, is het huidige resultaat het laagste steunniveau ooit.

Naast een grote meerderheid die voorstander is van ambitieuze doelstellingen op het gebied van hernieuwbare energie, vinden meer dan acht op de tien respondenten het belangrijk dat de Europese Unie actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren. Meer dan acht op de tien vindt het ook belangrijk dat hun nationale regering actie onderneemt om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren. Hoewel dit een aanzienlijke meerderheid is, vertegenwoordigt het wel het laagste steunniveau ooit, twee punten onder het vorige dieptepunt van maart-april 2021 en zes punten lager dan de hoogtepunten van 2013-2015.

Een klimaatneutraal Europa heeft sterke steun in alle lidstaten. Bijna negen op de tien respondenten is het erover eens dat de broeikasgasemissies tot een minimum moeten worden teruggebracht, terwijl de resterende emissies moeten worden gecompenseerd om de EU-economie tegen 2050 klimaatneutraal te maken, een daling met twee punten sinds 2021 en een daling met vier

punten sinds 2019, waarbij ten minste zeven op de tien in elke lidstaat het ook eens is.

Respondenten werd gevraagd rekening te houden met pieken in de energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland, en te zeggen hoe zij vonden dat de EU en de lidstaten zouden moeten reageren op het groene-energiebeleid. Bijna zes op de tien is van mening dat het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet worden versneld, de energie-efficiëntie moet worden verhoogd en de overgang naar een groene economie moet worden versneld. Een kwart is van mening dat het overgangstempo moet worden gehandhaafd, terwijl iets meer dan een op de tien van mening is dat er meer fossiele brandstoffen moeten worden gebruikt tijdens de energiecrisis en de transitie naar de groene economie is vertraagd.

De voorkeursmaatregelen van de Europeanen om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten, zijn het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU en het nemen van economische maatregelen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens te beperken, zoals het belasten van de winsten van energiebedrijven en het opleggen van plafonds voor de energieprijzen.

Wat bredere milieukwesties betreft, zeggen iets meer dan negen op de tien Europeanen dat het voor hen gemakkelijk is om toegang te krijgen tot natuur en groen, en met uitzondering van Malta is meer dan driekwart in elk land het eens. Bijna vier op de tien Europeanen voelt zich persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen, maar dit verhindert aanzienlijke nationale verschillen. Bijna tweederde voelt zich zo in Portugal, vergeleken met iets minder dan een op de tien in Finland.

Een overzicht van de sociaal-demografische resultaten laat enkele patronen zien. Respondenten van 15-24 jaar, degenen die een opleiding van 20 jaar of ouder hebben voltooid, degenen die zelden of nooit problemen hebben met het betalen van rekeningen en degenen die denken dat ze deel uitmaken van een hogere categorie in de sociale ladder, behoren consequent tot de meest waarschijnlijke mensen die denken dat klimaatverandering een ernstig probleem is. Deze groepen hebben ook meer kans om acties en beleidsmaatregelen te ondersteunen die het probleem aanpakken en hebben meer kans om te denken dat er meer moet worden gedaan. Ook de perceptie van klimaatverandering is van invloed. Degenen die denken dat klimaatverandering de grootste of een van de ernstigste problemen is waarmee de wereld wordt geconfronteerd en degenen die denken dat klimaatverandering een zeer ernstig probleem op zich is, hebben meer kans om acties en beleid te ondersteunen die klimaatverandering en de gevolgen daarvan aanpakken.

Technische specificaties

Tussen 10 mei en 05 juni 2023 heeft Kantar Public namens Kantar Belgium de Eurobarometer-enquête 99.3 uitgevoerd, op verzoek van de Europese Commissie, directoraat-generaal Communicatie, „Mediamonitoring en Eurobarometer“-eenheid.

Golf 99.3 omvat de bevolking van de respectieve nationaliteiten van de lidstaten van de Europese Unie, woonachtig in elk van de 27 lidstaten en 15 jaar en ouder.

De basissteekproefontwerp toegepast in alle landen is een gestratificeerde meertraps, willekeurig (waarschijnlijkheid) één. In elk land wordt het steekproefkader eerst gestratificeerd door NUTS-regio's en binnen elke regio door middel van een maatregel van steden (DEGURBA). Het aantal steekproefpunten dat in elke strata is geselecteerd, geeft de stratumbevolking 15+ weer. In de tweede fase werden bemonsteringspunten getrokken met een waarschijnlijkheid die evenredig was aan hun 0+ populatiegrootte van binnen elk stratum. De monsters vertegenwoordigen dus het gehele grondgebied van de onderzochte landen volgens de Eurostat NUTS II (of gelijkwaardig) en volgens de verdeling van de ingezetenebevolking van de respectieve nationaliteiten in termen van metropolitane, stedelijke en plattelandsgebieden⁴⁸.

In elk van de geselecteerde bemonsteringspunten werd willekeurig een startcoördinaat getrokken en werd een instrument voor omgekeerde geocoding gebruikt om het dichtstbijzijnde adres bij de coördinaten te identificeren. Dit adres was het startadres voor de willekeurige wandeling. Verdere adressen (elk Nth adres) werden geselecteerd volgens standaard „willekeurige route“-procedures, vanaf het oorspronkelijke adres. In elk huishouden werd de respondent willekeurig getrokken. De benadering van de willekeurige selectie was afhankelijk van de grootte van het huishouden. Bijvoorbeeld voor huishoudens met twee 15+ leden werd het script gebruikt om de informant (persoon die de screener-vragenlijst beantwoordt) of het andere in aanmerking komende lid in het huishouden te selecteren. Voor huishoudens met drie 15+ leden werd het script gebruikt om de informant te selecteren (1/3 van de tijd) of de twee andere in aanmerking komende leden in het huishouden (2/3 van de tijd). Waar de twee andere leden werden geselecteerd, werd de interviewer vervolgens gevraagd om de jongste of oudste te vragen. Het script zou willekeurig de selectie toewijzen aan de jongste of oudste met gelijke waarschijnlijkheid. Dit proces gaat verder voor vier meer dan 15 leden van het huishouden — willekeurig vragen

48 Urban Rural Classificatie op basis van DEGURBA (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/degree-of-urbanisation/background>)

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

naar de jongste, 2e jongste en oudste. Voor huishoudens met vijf 15+ leden keren we terug naar de laatste verjaardagsregel.

Als er geen contact is gemaakt met iemand in het huishouden, of als de geselecteerde respondent niet beschikbaar was (drukkig), heeft de interviewer hetzelfde huishouden tot drie keer opnieuw bezocht (vier contactpogingen in totaal). Interviewers geven nooit aan dat de enquête vooraf namens de Europese Commissie wordt uitgevoerd; zij kunnen deze informatie verstrekken zodra de enquête is voltooid, op verzoek.

De wervingsfase was iets anders in Nederland, Finland en Zweden. In de twee laatstgenoemde landen werd een steekproef van adressen binnen elk bemonsteringspunt geselecteerd uit het adres- of bevolkingsregister (in Finland wordt niet op alle steekproefpunten een selectie uitgevoerd, maar in sommige landen waar de responspercentages naar verwachting zullen verbeteren). De selectie van adressen vond plaats op een willekeurige manier. De huishoudens werden vervolgens telefonisch gecontacteerd en aangeworven om deel te nemen aan de enquête. In Nederland wordt gebruik gemaakt van een dual frame RDD sample (mobiele en vaste nummers) omdat er geen uitgebreid bevolkingsregister met telefoonnummers beschikbaar is. De selectie van getallen op beide frames gebeurt op een willekeurige manier waarbij elk getal een gelijke kans op selectie krijgt. In tegenstelling tot Zweden en Finland is de steekproef niet geclusterd.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

	LANDEN	INSTITUTEN	AANTAL INTERVIEWS	VELDWERK	DATUMS	BEVOLKING 15+	AANDEEL EU
WEES	België	MCM België	1038	10/05/2023	29/05/2023	9619330	2,53 %
BG	Bulgarije	Kantar TNS BBSS	1017	11/05/2023	30/05/2023	5917534	1,56 %
CZ	Tsjechië	STENGEL/MERK	1011	11/05/2023	02/06/2023	8982036	2,36 %
DK	Denemarken	Mantle Denemarken (Kantar Public)	1001	11/05/2023	30/05/2023	4891261	1,29 %
DE	Duitsland	Mantle Duitsland (Kantar Public)	1507	11/05/2023	31/05/2023	71677231	18,87 %
EE	Estland	Norstat Eesti	1005	11/05/2023	31/05/2023	1111597	0,29 %
IE	Ierland	B en een onderzoek	1006	11/05/2023	30/05/2023	4005909	1,05 %
EL	Griekenland	Kantar Griekenland	1007	11/05/2023	29/05/2023	9167896	2,41 %
ES	Spanje	Mantle Spanje (Kantar Public)	1015	11/05/2023	28/05/2023	40639381	10,70 %
FR	Frankrijk	MCM Frankrijk	1003	11/05/2023	25/05/2023	55700114	14,66 %
HR	Kroatië	Hendal	1014	11/05/2023	30/05/2023	3461468	0,91 %
HET	Italië	Testpunt Italia	1024	10/05/2023	23/05/2023	51599668	13,58 %
CY	Rep. van Cyprus	Cymar Marktonderzoek	504	11/05/2023	25/05/2023	752304	0,20 %
LV	Letland	Kantar TNS Letland	1022	10/05/2023	23/05/2023	1590245	0,42 %
LT	Litouwen	Norstat LT	1009	11/05/2023	28/05/2023	2373312	0,62 %
LU	Luxemburg	TNS Ilres	507	11/05/2023	24/05/2023	533335	0,14 %
HU	Hongarije	Kantar Hoffmann	1029	11/05/2023	26/05/2023	8313539	2,19 %
MT	Malta	Activiteiten in de omgeving van Misco International	504	11/05/2023	29/05/2023	446788	0,12 %
NL	Nederland	Kantar Nederland	1020	10/05/2023	29/05/2023	14763684	3,89 %
BIJ	Oostenrijk	Das Österreichische Gallup Ins.	1002	11/05/2023	29/05/2023	7647176	2,01 %
PL	Polen	Onderzoekscollectief	1026	11/05/2023	28/05/2023	31982941	8,42 %
PT	Portugal	Intercampus SA	1000	15/05/2023	31/05/2023	8915624	2,35 %
RO	Roemenië	CSOP SRL	1065	11/05/2023	29/05/2023	16174719	4,26 %
SI	Slovenië	Mediana DOO	1001	11/05/2023	05/06/2023	1791246	0,47 %
SK	Slowakije	MNFORCE	1003	11/05/2023	26/05/2023	4591487	1,21 %
FI	Finland	Taloustutkimus Oy	1001	11/05/2023	02/06/2023	4672932	1,23 %
SE	Zweden	Mantel Zweden (Kantar Public)	1017	11/05/2023	30/05/2023	8541497	2,25 %
		TOTAAL EU27	26358	10/05/2023	05/06/2023	379864254	100 %

* Opgemerkt moet worden dat het totale percentage in deze tabel als gevolg van afronding hoger kan zijn dan 100 %.

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Interviewmodus per land

Interviews werden afgenomen via persoonlijke interviews, hetzij fysiek bij mensen thuis, hetzij via video-interactie op afstand in de juiste nationale taal. Interviews met video-interactie op afstand („online face-to-face” of CAVI, Computer Assisted Video Interviewing, werden alleen uitgevoerd in Tsjechië, Denemarken, Malta en Finland).

	LANDEN	AANTAL CAPI-INTERVIEWS	AANTAL CAVI-INTERVIEWS	TOTAAL AANTAL INTERVIEWS
WE	België		1,03	1,03
ES				
BG	Bulgarije	1,03		1,03
CZ	Tsjechië		1,04	1,04
DK	Denemarken		1,05	1,05
DE	Duitsland	1,51		1,51
EE	Estland		1,02	1,02
IE	Ierland		1,03	1,03
EL	Griekenland	532	480	1,01
ES	Spanje	1,02		1,02
FR	Frankrijk	1,02		1,02
HR	Kroatië	1,03		1,03
HE				
T	Italië	1,03		1,03
CY	Rep. van Cyprus	504		504
LV	Letland		1,01	1,01
LT	Litouwen		1,02	1,02
LU	Luxemburg		513	513
HU	Hongarije	1,05		1,05
MT	Malta	329	191	520
NL	Nederland	725	279	1
BIJ	Oostenrijk	1,03		1,03
PL	Polen	1,04		1,04
PT	Portugal		1,04	1,04
RO	Roemenië	1,05		1,05
SI	Slovenië	508	518	1,03
SK	Slowakije	710	293	1
FI	Finland		1,02	1,02
SE	Zweden		1045	1,05
	TOTAAL EU27	14,09	12,58	26,67

GLBI: Computer-Assisted Persoonlijk interview
CAWI: Computer-Assisted Web interviewen

	LANDEN	AANTAL CAPI-INTERVIEWS	AANTAL CAVI-INTERVIEWS	TOTAAL AANTAL INTERVIEWS
WE				
ES	België	1038		1038
BG	Bulgarije	1017		1017
CZ	Tsjechië	794	217	1011
DK	Denemarken	810	191	1001
DE	Duitsland	1507		1507
EE	Estland	1005		1005
IE	Ierland	1006		1006
EL	Griekenland	1007		1007
ES	Spanje	1015		1015
FR	Frankrijk	1003		1003
HR	Kroatië	1014		1014
HE				
T	Italië	1024		1024
CY	Rep. van Cyprus	504		504
LV	Letland	1022		1022
LT	Litouwen	1009		1009
LU	Luxemburg	507		507
HU	Hongarije	1029		1029
MT	Malta	348	156	504
NL	Nederland	1020		1020
BIJ	Oostenrijk	1002		1002
PL	Polen	1026		1026
PT	Portugal	1000		1000
RO	Roemenië	1065		1065
SI	Slovenië	1001		1001
SK	Slowakije	1003		1003
FI	Finland	992	9	1001
SE	Zweden	1017		1017
	TOTAAL EU27	25785	573	26358

GLBI: Computer-Assisted Persoonlijk interview
CAVI: Computer-Assisted Video interviewen

Ter referentie is de in 2021 gebruikte methode toegevoegd. Vanwege de COVID-19-pandemie zijn de interviews in een aantal landen afgenomen via Computer Assisted Web Interviewing (CAWI). De landen waar de methodologie volledig verschilt ten opzichte van 2023 zijn België, Tsjechië, Denemarken, Estland, Ierland, Letland, Litouwen, Luxemburg, Portugal, Finland, Zweden. De landen waar de methodologie gedeeltelijk verschilt ten opzichte van 2023 zijn Griekenland, Malta, Nederland, Slovenië en Slowakije.

Responspercentages

Voor elk land wordt een vergelijking gemaakt tussen de antwoordende steekproef en het universum (d.w.z. de totale bevolking in het land) wordt uitgevoerd. Gewichten worden gebruikt om het reagerende monster aan het universum op geslacht te matchen naar leeftijd, regio en mate van verstedelijking. Voor Europese schattingen (d.w.z. het EU-gemiddelde) wordt een aanpassing aangebracht aan de gewichten van de afzonderlijke landen, waarbij deze naar boven of lager worden gewogen om hun 15+ bevolking weer te geven als percentage van de EU 15±populatie.

De responspercentages worden berekend door het totale aantal volledige interviews te delen met het aantal bezochte adressen, met uitzondering van adressen die niet in aanmerking komen, maar ook die waarvan de subsidiabiliteit onbekend is. Voor golf 99.2 van de EUROBAROMETER-enquête zijn de responspercentages voor de EU-27-landen, berekend door Kantar Public, als volgt:

	LANDEN	RESPONSPERCEN TAGES
WE	België	55,5 %
ES		
BG	Bulgarije	43,4 %
CZ	Tsjechië	52,5 %
DK	Denemarken	39,3 %
DE	Duitsland	23,7 %
EE	Estland	51,6 %
IE	Ierland	46,8 %
EL	Griekenland	30,1 %
ES	Spanje	36,9 %
FR	Frankrijk	37,2 %
HR	Kroatië	42,6 %
HE		
T	Italië	25,7 %
CY	Rep. van Cyprus	52,4 %
LV	Letland	42,6 %
LT	Litouwen	44,7 %
LU	Luxemburg	32,2 %
HU	Hongarije	62,1 %
MT	Malta	79,8 %
NL	Nederland	66,1 %
BIJ	Oostenrijk	41,6 %
PL	Polen	53,4 %
PT	Portugal	46,1 %
RO	Roemenië	56,3 %
SI	Slovenië	43,9 %
SK	Slowakije	54,7 %
FI	Finland	27,9 %
SE	Zweden	64,7 %

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Foutenmarges

Lezers worden eraan herinnerd dat enquêteresultaten schattingen zijn, waarvan de nauwkeurigheid, alles gelijk is, berust op de steekproefgrootte en op het waargenomen percentage. Bij steekproeven van ongeveer 1.000

interviews variëren de werkelijke percentages binnen de volgende vertrouwensgrenzen:

Statistische marges als gevolg van het steekproefproces

(op het niveau van 95 % van het vertrouwen)

verschillende steekproefgroottes zijn in rijen

verschillende waargenomen resultaten zijn in kolommen

	5 %	10 %	15 %	20 %	25 %	30 %	35 %	40 %	45 %	50 %	
	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %	
N=50	6,0	8,3	9,9	11,1	12,0	12,7	13,2	13,6	13,8	13,9	N=50
N=500	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4	N=500
N=1000	1,4	1,9	2,2	2,5	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1	N=1000
N=1500	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5	2,5	N=1500
N=2000	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,1	2,2	2,2	N=2000
N=3000	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8	N=3000
N=4000	0,7	0,9	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	N=4000
N=5000	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	N=5000
N=6000	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	N=6000
N=7000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	N=7000
N=7500	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	N=7500
N=8000	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	N=8000
N=9000	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	N=9000
N=10000	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	N=10000
N=11000	0,4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	N=11000
N=12000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	N=12000
N=13000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	N=13000
N=14000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	N=14000
N=15000	0,3	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	N=15000
	5 %	10 %	15 %	20 %	25 %	30 %	35 %	40 %	45 %	50 %	
	95 %	90 %	85 %	80 %	75 %	70 %	65 %	60 %	55 %	50 %	

Vragenlijst

Q1a Welke van het volgende beschouwt u als het enige meest ernstige probleem waarmee de wereld als geheel wordt geconfronteerd?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Q1b Welke anderen beschouwt u als ernstige problemen?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — MAX. 3 ANTWOORDEN)

	Q1a	Q1b
	Het ernstigste probleem	Andere ernstige problemen
Klimaatverandering	1	1,
Internationaal terrorisme	2	2,
Armoede, honger en gebrek aan drinkwater	3	3,
Verspreiding van infectieziekten	4	4,
De economische situatie	5	5,
Gezondheidsproblemen als gevolg van vervuiling (N)	6	6,
Verspreiding van kernwapens	7	7,
Gewapende conflicten	8	8,
De groeiende wereldbevolking	9	9
Verslechtering van de natuur (N)	10	10
Verslechtering van de democratie en de rechtsstaat (N)	11	11
Overig (Spontaan)	12	12
Geen (spontaan)	13	13
DOn't Know	14	14
EB95.1 QB1a &b		

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

En hoe ernstig een probleem is, denk je dat je een schaal van 1 tot 10 gebruikt, met '1,' wat '10' betekent, wat betekent dat het „een extreem ernstig” is.

(SCHERM TONEN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

1 Geen ernstig probleem						10 Een zeer ernstig probleem						DOn't Know
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	

1 QU EB95.1 QB2

Vraag 3 Wie is volgens u binnen de EU verantwoordelijk voor de aanpak van de klimaatverandering?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

Nationale regeringen	1,
De Europese Unie	2,
Regionale en lokale overheden	3,
Bedrijfsleven en industrie	4,
U persoonlijk	5,
Milieugroepen	6,
Overig (Spontaan)	7,
Allemaal (spontaan)	8,
Geen (spontaan)	9,
DOn't Know	10

EB95.1 QB3

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Q4 In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken?

(SCHERM MET SCHAAL TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — ÉÉN ANTWOORD PER REGEL)

	Helemaal mee eens	De neiging om het eens te zijn	De neiging om het oneens te zijn	Totaal oneens	DOn't Know
1 De aanpak van klimaatverandering en milieukwesties moet een prioriteit zijn om de volksgezondheid te verbeteren(N)	1	2	3	4	5
2 De kosten van de schade als gevolg van klimaatverandering zijn veel hoger dan de kosten van de investeringen die nodig zijn voor een groene transitie (N)	1	2	3	4	5
3 Vermindering van de invoer van fossiele brandstoffen van buiten de EU kan de energiezekerheid vergroten en de EU economisch ten goede komen	1	2	3	4	5
4 Actie ondernemen tegen klimaatverandering zal leiden tot innovatie die EU-bedrijven concurrerender zal maken	1	2	3	4	5
5 Er moet meer publieke financiële steun worden verleend aan de overgang naar schone energie, zelfs als dit betekent dat subsidies voor fossiele brandstoffen moeten worden verminderd	1	2	3	4	5
6 Aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering kan de burgers in de EU ten goede komen (M)	1	2	3	4	5

3 QU EB95.1 QB4 (post 6 is gewijzigd)

Q5 Hebt u persoonlijk actie ondernomen om de klimaatverandering de afgelopen zes maanden tegen te gaan?

(SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Ja	1
Nee	2
DOn't Know	3

1 QU EB95.1 QB5

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Q6 Welke van de volgende acties, indien van toepassing, op u van toepassing?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

U heeft een nieuwe auto gekocht en het lage brandstofverbruik was een belangrijke factor in uw keuze	1,
Je hebt een elektrische auto gekocht	2,
U gebruikt regelmatig milieuvriendelijke alternatieven voor uw privéauto zoals wandelen, fietsen, openbaar vervoer of autodelen	3,
Je hebt je huis beter geïsoleerd om je energieverbruik te verminderen	4,
Je hebt een energiezuinige woning gekocht	5,
Bij het kopen van een nieuw huishoudelijk apparaat, zoals wasmachine, koelkast of tv, is een lager energieverbruik een belangrijke factor in uw keuze	6,
U bent overgestapt op een energieleverancier die een groter aandeel energie uit hernieuwbare bronnen biedt dan uw vorige	7,
U hebt apparatuur in uw huis geïnstalleerd om uw energieverbruik te regelen en te verminderen (bijv. slimme meter)	8,
U heeft zonnepanelen in uw huis geïnstalleerd	9,
U houdt rekening met de CO ₂ -voetafdruk van uw voedselaankopen en past uw boodschappen soms aan	10,
U houdt rekening met de CO ₂ -voetafdruk van uw transport bij het plannen van uw vakantie en andere langere afstanden en past uw plannen soms aan	11,
Je koopt en eet minder vlees	12,
Je koopt en eet meer biologisch voedsel	13,
U probeert uw afval te verminderen en scheidt het regelmatig voor recycling	14,
U probeert uw verbruik van wegwerpartikelen waar mogelijk te verminderen, bijvoorbeeld plastic zakken uit de supermarkt, overtollige verpakking	15,
Overig (Spontaan)	16,
Geen (spontaan)	17
DOn't Know	18

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

V7 Denkt u dat de (NATIONALITEIT) regering genoeg, niet genoeg of te veel doet om de klimaatverandering aan te pakken?

(SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Genoeg	1
Niet genoeg	2
Te veel	3
Weet het niet	4

1 QU EB95.1 QB7

READ UIT: Laten we nu vooruit kijken naar de toekomst.

V8 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten tegen 2030 actie ondernemen en de hoeveelheid hernieuwbare energie, zoals wind- of zonne-energie, verhogen? (M)

(UITLEZEN — ÉÉN ANTWOORD PER REGEL)

	Ze er be lang rijk	Vrij be lang rijk	Niet erg be lang rijk	He le maal niet be lang rijk	DO n't Know
1 De (NATIONALITEIT) regering	1	2	3	4	5
2 De Europese Unie	1	2	3	4	5

1QU EB95.1 QB8 GEWIJZIGD

Vraag 9 Hoe belangrijk is het volgens u dat de volgende autoriteiten maatregelen nemen om de energie-efficiëntie tegen 2030 te verbeteren (bijvoorbeeld door mensen aan te moedigen hun huis te isoleren, zonnepanelen te installeren of elektrische auto's te kopen)? (M)

(UITLEZEN — ÉÉN ANTWOORD PER REGEL)

	Ze er be lang rijk	Vrij be lang rijk	Niet erg be lang rijk	He le maal niet be lang rijk	DO n't Know
1 De (NATIONALITEIT) regering	1	2	3	4	5
2 De Europese Unie	1	2	3	4	5

1QU EB95.1 QB9

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Q10 In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende verklaring: We moeten de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum beperken en tegelijkertijd de resterende emissies compenseren, bijvoorbeeld door bosgebieden te vergroten, om de economie van de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

(UITGELEZEN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Helemaal mee eens	1
De neiging om het eens te zijn	2
De neiging om het oneens te zijn	3
Totaal oneens	4
DOn't Know	5

1 QU EB91.3 Q9

Lees: De Russische invasie van Oekraïne heeft een wereldwijde impact gehad op de gas- en voedselvoorziening, de energiemarkten, de inflatie en de kosten van levensonderhoud. Sommige landen hebben terug moeten gaan naar het gebruik van steenkool en olie om energie op te wekken.

Vraag 11 Hoe moeten de EU en haar lidstaten reageren op energieprijzen en beperkingen op de gasvoorziening als gevolg van de acties van Rusland?

(UITGELEZEN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

We moeten het gebruik van hernieuwbare energiebronnen versnellen, de energie-efficiëntie verhogen en de overgang naar een groene economie versnellen.	1
We moeten hetzelfde tempo van de overgang naar een groene economie handhaven	2
We moeten terugkeren naar het gebruik van meer fossiele brandstoffen tijdens de energiecrisis en de overgang naar de groene economie vertragen	3
DOn't Know	4

Speciale Eurobarometer 538

Klimaatverandering

Q12a Op welke van de volgende manieren moeten de EU en de regeringen van de lidstaten reageren om de economische druk als gevolg van de energiecrisis te verlichten? Ten eerste?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Q12b En dan?

(SCHERM TONEN — UITLEZEN — ROTEREN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

	Q12a Ten eerste?	Q12b En dan?
De uitrol van hernieuwbare energiebronnen in de EU versnellen om de energiekosten omlaag te brengen en energieonafhankelijker te worden	1	1,
Diversifiëren van het aanbod van de invoer van fossiele brandstoffen in de EU	2	2,
Meer investeren in energie-efficiëntiemaatregelen (bv. verbeterde isolatie)	3	3,
Economische maatregelen nemen om de prijs van energierekeningen voor huishoudens, zoals de winsten van energiebedrijven, te beperken en plafonds voor de energieprijzen op te leggen)	4	4,
Directe financiële steun verlenen aan de economisch meest kwetsbare leden van de samenleving	5	5,
Overig (Spontaan)	6	6,
DOn't Know	7	7,
1 QU NIEUW		

Q13 Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om toegang te krijgen tot natuur en groen?

(UITGELEZEN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Zeer eenvoudig	1
Ietwat gemakkelijk	2
Enigszins moeilijk	3
Zeer moeilijk	4
DOn't Know	5
1 QU NIEUW	

V14 Hoe wordt u persoonlijk blootgesteld aan milieu- en klimaatgerelateerde risico's en bedreigingen (bv. branden, overstromingen, vervuiling, extreme weersomstandigheden, enz.)?

(UITGELEZEN — SLECHTS ÉÉN ANTWOORD)

Zeer blootgesteld	1
Enigszins ontmaskerd	2
Niet erg blootgesteld	3
Helemaal niet ontmaskerd	4
DOn't Know	5

Opmerkingen

(Pierre Dieumegard)

De titel van het persbericht ([Eurobarometer: de ecologische transitie moet versnellen \(europa.eu\)](#)) is "Eurobarometer: De meeste Europeanen vinden dat de groene transitie sneller moet verlopen.

De inhoud van dit persbericht is zeer positief en lijkt erop te wijzen dat de Europeanen de plannen van de Commissie voor ecologische transitie en de strijd tegen klimaatverandering steunen.

Maar als we kijken naar de cijfers, grafieken en kaarten, moet het optimisme in perspectief worden geplaatst:

1) [vraag 4](#) laat zien dat de steun voor maatregelen tegen klimaatverandering afneemt

2) Meer specifiek toont [vraag Q4.5 aan](#) dat het verzet tegen financiële steun voor schone energie ten opzichte van fossiele brandstoffen toeneemt.

Er zijn grote verschillen tussen de EU-landen. De „Oostelijke landen”, d.w.z. de landen die grenzen aan Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne, zijn er niet voor om het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te versnellen: zie de [kaart van vraag Q11](#).